دین زیبای من

۱

عبادات خود را میآموزم - ۱

دار الأرقم

دین زیبای من

۱

فاروق سلمان

نظیف یلماز

دکتر رجب اوز دیرک

عبادات خود را میآ موزم- ۱

بسم الله الرحمن الرحيم

دین زیبای من ۱

عنوان اصلی:
Benim Güzel Dinim - 1

تهیه کننده گان:
فاروق سلمان
نزیف یلماز
دکتر رجب اوزدیرک

مترجم:
دکتر محمد قاسم «عبادی»

طراحی گرافیکی:
جهانگیر تاش دمیر

نقاشی:
محمد صالدراملی
شعبان آیدین
یاسر بُغا اِریلماز

ویراستار:
هارون کرکل
محمود سامع کانباش
عمر یالچین

طراح روی جلد:
احمد طاها بیلگین

گروه مشاورین:
علی جان تاتلی
فاروق کانگر
اسماعیل گوندای

شابک:
۲-۰۰۴-۳۰۲-۶۰۵-۹۷۸

آدرس: پلاک ۱۱ ، محله عزیز محمود خدایی، خیابان محمود خدایی، اوسکودار، استانبول
تلفن: ۰۲۱۶۵۵۳۰۴۱۶

استانبول ۲۰۱۶
ناشر: چاپخانه ارکام

Language : Persian

مقدمه

حمد بر خدایی را که ما را به دین زیبای اسلام مشرف گردانیده است!

صلاۀ و سلام به پیغمبرخدا، اهل بیت و اصحابش که دین مارا به بهترین شکلش در حیات خود تطبیق کرده و به انسانیت تبلیغ نموده است!

جوانان با ارزش ما!

محبت خدا، جوهر دین ما است. خداوند تعالی قلبهای ما را برای دوست داشتن آفریده است. امر فرموده که باید دین خود را، پیغمبر خود را و دوست هایش را دوست بداریم و راه آنها را تعقیب نماییم.

محبت از قلب آغاز میگردد و بعدا نیز به رفتار هایمان معکوس میشود. محبت خدا نیز از بزرگترین محبت ها است که قبلا در قلبهای ما جای میگیرد و بعداً ما را سوق میدهد تا اینکه انسان خوب بوده، اوامر و نواهی آن را بجا آوریم. رفتار های خوب و عبادات ما نیز محبت درونی و ایمان ما را افزایش می بخشد.

بچه های عزیز!

حرکت ایمان که با رسول خدا آغاز شده نسل به نسل تداوم نموده است. هر نسل بتوان قدرت خود، بخاطر تطبیق و انتقال دین به نسلهای آینده کوشش نموده اند. به این طریق معلومات اسلامی؛ از دست به دست، از زبان به زبان، از قلب به قلب ما رسیده است.

می دانیم که شما، خداوندی را که آفرید گار همه ما است، رسول مبارکش حضرت محمد صلی الله علیه وسلم را و دین زیبای ما را زیاد دوست دارید. ما هم شما را دوست داریم. ما می خواهیم که شما جوانان ارجمند دین خویش را در بهترین وجه آن بیاموزید.

شما آیندۀ ما هستید. مسئولیت همۀ ارزشهای مادی و معنوی که امروز صاحب آن هستیم در آینده نزدیک بدوش شما سپرده خواهد شد. شما، حرکت تبلیغ مقدس ایمان را که از طرف پیغمبر ما صلی الله علیه وسلم شروع گردیده، ازما تسلیم گرفته بعد از ما ادامه خواهید داد. بناء مسئولیت آماده ساختن شما به این وظیفه مقدس و رساندن پیامهای الهی که محتوی همه زمانها است، بر دوش ما میباشد. کارهایی را که به این هدف آغاز نموده بودیم- الحمد لله- اولین ثمره اش را داد.

در نوشتن این کتاب که یکی از لطفهای الهی میباشد، کتاب های دیگری راکه در این موضوع نوشته شده بود بررسی نموده و از آنها هم استفاده نمودیم. از سوی دیگر خواستیم که به فکر و دنیای درونی شما

عزیزان لذتی دیگری ببخشیم و تقدیم نماییم. در این کتاب که به هدف مذکور آماده گردیده، خصوصیات ذیل رعایت شده است:

- هر موضوع را با یک حکایه آغاز نمودیم تا دین زیبای خودرا با علاقه و شوق بخوانید.
- برای تأکید بر (آیات) قرآن کریم و احادیث نبوی که مهمترین منابع دین ما میباشند، آنها را به صورت چهارچوب ارائه نمودیم.
- هیچ یکی از اوامر و نواهی دین ما عاری از حکمت و فایده نمی باشد. همهٔ آنها دارای بهترین رمزها هستند. دانستن این حکمت و فایده ها وسیله خواهد شد تا اوامری را که بجا می آوریم، با شعورتر و با محبت انجام بدهیم. به این دلیل٬ منافع و حکمت های عبادات را در این کتاب بدقت شما دقت نمودیم.
- برای آسانتر ساختن موضوعات اکثرا از متود سوال و جواب استفاده نمودیم.
- از این که میدانستیم شما عکس ها را زیاد دوست دارید، موضوع ها را با عکس ها جالب تر ساختیم.

کوشش کردیم که خاطرات جالب پیغمبر صلی الله علیه وسلم، دوست های وفادارانش و شخصیت های بزرگ اسلام را به قلب های شما جایگزین سازیم.

- موضوعات و معلومات ها را با جداول و اشکال توضیح دادیم که بهتر فهمانده شود.
- برای چک و ارزیابی معلوماتهای شما، در آخر هر بخش سوالاتی ارایه نمودیم.
- دعا و اذکار را از زبان پیغمبر صلی الله علیه وسلم دراین کتاب جا دادیم تا دست هایتان را بالا کرده با آنها دعا نمایید.

امید واریم کسانیکه به تهیه این کتاب کمک کردند، به دعا های نیکتان شامل کنید ، شما رابا کتاب «عبادات خویش را میآموزیم - ۱ » که اولین کتاب از سری « دین زیبای من» است تنها میگذاریم.

به امید اینکه دلتان پر از ایمان، زندگیتان اسلامی و روحتان مالامال احسان و بخشش، فرشته گان همراهتان و انسانهای خوب دوستانتان باشد. خداوند متعال یار و یاورتان و راه بهشت برایتان باز باشد...

در پناه خداوند باشید.

فاروق سلمان
نظیف ییلماز
دکتر رجب اوزدیرک
مرداد ۱۳۸٦ / اسکودار

فهرست

عبادت / ۷

وظایف و مسئولیت های مکلفین / ۱۷

نظافت / ۲۷

طهارت – غسل – تیمّم / ٤١

نماز / ٦٧

غایه خلقت ما

عبادت

- تعریف عبادت
- غایه عبادت
- فایده های عبادت

مهمانی در کاخ

یکی بود، یکی نبود، پادشاهی بسیار ثروت مندی بود. او میخواست، ثروتمندی و بزرگ ای سلطنتش را به انسانها نشان بدهد. برای این مقصد خود، کاخ بزرگی را بنا نهاد. اطاق های کاخ را که با اشیای زینتی و با ارزش مجهز کرده و میزهای غذا خوری آنرا نیز با هر نوع خوردنیها تهیه شده پر نمود. پس از آن نماینده ای را مؤظف ساخت تا که خودش را (پادشاه) به انسان ها معرفی نموده و برای آنها اصول رویۀ کاخ را نیز بیآموزاند. نماینده امرهای پادشاه را برجا آورد وپس از آن انسان ها را به قصر دعوت کرد.

نماینده، به مهمانانی که به قصر تشریف آورده بودند، کاخ شاه را نشان داد. هدایا و خوردنی ها که از طرف پادشاه تهیه گردیده بود، برایشان اکرام نمود. بعدا به سخنان خود از توصیف پادشاه شروع نموده:

ای مهمانان! پادشاه که صاحب ما و قصر است، میخواست با نشان دادن کاخ و چیزهایی که در داخل آن است خودش را به شما معرفی بکند. از ضیافت و مهمان داری خود، محبت که بشما داشت، نشان داد. شما نیز به خودش محبت و احترام قایل باشید. در احترام به آن کوتاهی نکنید. همچنین او با توزیع هدایا مختلف سخاوت و مرحمتش را به شما نشان داد. شما نیز با تشکر نمودن به او احترام نمائید. شما مهر شاه را که در بالای گنجینه و اشیایی که در قصر است، میبینید. کوشش کنید تا صاحب تمام این زیبایی ها را بشناسید، قدرت و بزرگیهای مرحمتش را بدانید. به این ترتیب رسول، با خطابه هایش قصر و پادشاه را به مهمانان معرفی نمود. بعد از این معرفی، مهمانان به دو گروه تقسیم شدند.

گروه اول سخنان نماینده را گوش فرا دادند و گفته هایش را قبول نمودند. از دعوت شاه خوش و ممنون ماندند. در مدت مهمانی قوانین قصر را مراعات نموده، مؤدبانه و آبرومندانه رفتار نمودند. از دعوت به قصر، مهمانی و استقبال گرم پادشاه نیز تشکر نمودند. از رفتار این مهمانان، پادشاه بسیار خوشنود گردید. به

خاطر همین، آنها را با روان کردن به کاخ بزرگتر و بهتر پاداش نمود. آنها در آنجا مداوم و سعادتمندانه زندگی کردند.

گروه دوم غیر از نوشیدن و خوردنی که در قصر بود، دیگر به هیچ چیز علاقه نشان ندادند. گوش هایشان را به توضیحات نماینده بستند. سفره های ضیافت رابر هم زدند، از نوشیدن نوشابه های ممنوع، مست شدند. با فریاد و بیداد، دیگر مهمانان را ناراحت نمودند. بجای اینکه به اکرامهایی که برایشان داده شده تشکر کنند آنها را تحقیر نمودند. از این رو سربازان پادشاه آنها را گرفته در زندان انداختند. آنها در این زندان یک زندگی نا خوش را بسر بردند.

سؤالات

- پادشاهی که در داستان ذکرش گذشت الله (ج) را تمثیل میکند. بنظر شما در این جا قصر چه چیزی را تمثیل میکند؟
- مقصد از سفره، تحفه و زینتی که در قصر بود چه بود و چه چیزی را توضیح می دهد؟
- نماینده، چه کسی را تمثیل میکرد؟
- مهمانانی که به ضیافت قصر دعوت شده بودند چه کسانی بودند؟
- مقصد از مهمانان گروه اول چه کسانی بودند؟
- مقصد از مهمانان گروه دوم چه کسانی بود ؟
- قصر بهتری که مهمانان گروه اول به آنجا فرستاده شدند، چه کسانی را تمثیل میکرد؟
- زندانی که مهمانان گروه دوم به آنجا فرستاده شده بودند، چه کسانی را تمثیل میکرد؟
- چرا مهمانان گروه دوم به زندان انداخته شدند؟
- چرا مهمانان گروه دوم سخنان نماینده را گوش نکردند؟

عبادت چیست؟

عبادت عبارت از نشان دادن محبت و علاقه ای که به پرودگار خویش داریم که ما و تمام اشیاء کائنات را خلق کرده است. پیروی کردن از اوامرش و دور ماندن از همه ای رفتارهای که او منع کرده است، برای ما ضروری میباشد.

عبادت، اظهار عقیدهٔ قلبی ما میباشد که آنرا با رفتارهایمان به میان میگذاریم. نماز خواندن، روزه گرفتن، تلاوت کردن قرآن کریم، دعا کردن، ذکر اسمای حسنی الله (ج) عبادت میباشند. اجتناب از دروغ و دزدی عبادت است. رفتار خوب در مقابل پدر و مادر، زیارت خویشاوندان و صلهٔ رحم نیز از جمله عبادتهای مهم است. خوبی و یاری کردن به انسان ها، از بین بردن وضعیت های که برای انسان ها متضرر باشد، نیز عبادت شمرده میشود. سلام دادن به برادر مسلمان خود، نشان دادن رویهٔ خوب عبادت است. در نتیجه هر چیزی که به رضای خداوند انجام داده شود عبادت محسوب میگردد.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید که:

"دعا مایههٔ مایه ی عبادت است."

(ترمذی، دعوات)

الله تعالی میفرماید که:

بگو که «بی تردید نماز و عبادات من، زندگی و مرگ من، همه برای پروردگار عالمیان است.»

سورهٔ انعام، آیه ۱۶۲.

چرا عبادت میکنیم

در هر لحظهٔ زندگی نعمتهای بیشماری برای ما میسر میشود. هوایی را که تنفسش میکنیم، آبی را که می نوشیم، نانی را که میخوریم، میوه جات و سبزیجات با رنگ، بوی و لذت های متفاوت، حیواناتی که از گوشت وشیرشان استفاده میکنیم... همهٔ اینها نعمات و احسانات خداوند متعال میباشد.

ما از کوچکترین خوبی یک انسان که بخاطر ما انجام داده باشد، خوش می شویم. کسی که به ما این خوبی را انجام داده باشد از صمیم قلب او را دوست داشته و برایش احترام قایل شده و بخاطر خوبی هایش از او متشکر می شویم. اگر به ما کاری بسپارد، با محبت انجامش می دهیم. آیا چنین نیست؟ سپس، آیا لازم نیست که خداوندی که ما را از نیستی پیدا کرده و نعمات بیشمار برای ما نصیب گردانیده، تشکری بکنیم وعباداتی را که برای ما امر نموده از صمیم قلب ادا نمائیم؟

ما با ادا نمودن عبادت خود، بخاطر اینکه خداوند نعمات بیشماری را برای ما خلق کرده است، شکر گذار می باشیم. با عبادات خود ایمان، عشق و تعهد که به خداوند داریم، ابراز نموده وهمین طور محبت الله را بدست میاوریم. اگر خداوند ما را از بندگان متقی اش قبول نماید، بیشتر از اینکه در دنیا برایمان نصیب کرده؛ در آخرت نیز نصیب نموده و زندگی جنت را که زندگی مملو از خوشی و ابدی می باشد، نصیب می نماید.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید که:

«به کسانی که سطح زندگی آنان از شما پایین است، نگاه کنید؛ وبه کسانی که سطح زندگی آنان از شما بالا تر است، نگاه نکنید؛ زیرا این کار، باعث می گردد تا نعمت هایی را که الله متعال به شما ارزانی داشته است، حقیر و ناچیز بشمارید»

(مسلم، زهد ۹)

الله تعالی میفرماید که:

« اگر شکر گذاری کنید، (یقینا نعمت خود را) به شما افزون میدهم.»

سوره ی ابراهیم، آیه ی ۷

کفش

کودکی کفش نداشت. او بخاطر اینکه کفش برای پوشیدن نداشت، بسیار غمگین می شد. در هنگام گردش، دید که یکی دیگر پا ندارد. گفت «جای شکر دارد، کفش ندارم؛ اما پا دارم. کفش یافت میشود؛ اما پا یافت نمیشود.»

اگر ارزش داشته های خود را بدانیم، بخاطر آن به خداوند شکر گذار می باشیم.

خداوند را شکر گذارم

عایشه برای چند روز در خانه مریض بود. با وجودیکه، خودش را کمی خوب احساس میکرد؛ اما مادرش برایش اجازه نمیداد که از اطاقش بیرون برود. باید برای بهبودی خود کمی دیگر نیز استراحت نموده و به مواد غذایی اش زیادتر توجه کند.

تخت خواب عایشه در کنار پنجره بود. در طول روز عابران خیابان را تماشا کرده کتاب میخواند و با والیدینش صحبت و ملاقات میکرد. اما باز هم حوصله اش سر می رفت، نمیخواست غذا بخورد و به ویژه از دوا نوشیدن نفرت داشت.

یک روز بعد از ظهر، معلم عایشه به دیدنش آمد. این برای عایشه خیلی تعجب آور بوده و او از این عیادت معلم خود، بسیار احساس خوشی نمود.

معلم، عایشه را از پیشانی اش بوسید. کنار تخت خوابش نشسته و پرسید، عایشه جان! احوالت چطور است؟

عایشه گفت: از خوابیدن زیاد، خسته شدم، از دوا خوردن نفرت دارم و میخواهم که در زود ترین فرصت خوب شده و بپا خیزم.

معلم موی عایشه را نوازش کرد و برایش توصیه کرد که باید با حوصله و با صبر باشد. عایشه مدتی فکر نمود. از توصیه معلم خوشش نیامده بود.

از معلمش پرسید:

استاد، چرا خدا وند مریضی را خلق کرده است؟

معلم با تبسم گفت:

بخاطر اینکه ارزش صحت را، صبر و شکر کردن را بدانی.

عایشه نفهمیده بود.

پرسید، یعنی چطور؟

معلمش:

ببین عایشه جان! هر آن چیزیکه برای ما اتفاق می افتد ما از آن درس میگیریم. مریضی، برای ما ارزش صحت را می آموزد. گرسنگی، ارزش خوردنی ها را؛ تشنگی نیز ارزش آب را یاد میدهد. اگر اینها را تجربه نکنی ارزش چیزهایی که تو صاحب آنها هستی را نمیتوانی بفهمی.

عائشه سخنان استادش را تصدیق نموده و گفت:

بلی، حق بجانب هستید استاد، من هم اهمیت و ارزش صحت را بعد از مریضی فهمیدم.

معملش گفت:

آفرین عائشه جان. وقتی که قیمت چیزی را نمی فهمیم، شکر گذار خداوندی را که آنها را بما اعطا فرموده نیستیم. فکر میکنم که بعد از این، بخاطر اینکه خداوند تو را برای اینکه یک جوان سالم خلق کرده است به او شکر گذار باشی.

عائشه با نظر نمودن به چشمهای معلمش گفت:

بلی، درست است.

بعد از کمی تفکر، سؤال دیگری که ذهن او را مشغول کرده بود فوراً پرسید:

معلم، در این مورد ثروتمندان باید زیاد به خداوند شکر کنند، چنین نیست؟

معلم گفت: فکر کن که یک انسان نابینا باشد؛ اما پول زیاد داشته باشد آیا این مرد بخاطر دیدن دنیا همه پولش را خرج نخواهد کرد؟

و یا گوش هایش کر باشد، آیا تمام پول هایش را بخاطر اینکه صدا ها را بشنود خرج نخواهد کرد؟

-البته

پس هر کسی که صاحب چشمهای بینا، گوش های شنوا و پاهای قوی باشد بسیار ثروتمند هست. از همه والاتر کسانیکه صاحب فکر و عقل باشند...

عایشه گفت: پس ما خیلی ثروتمند هستم.

معلمش گفت: بله، تو بخاطر اینکه بسیار ثروتمند هستی باید به خداوند زیاد شکر بکنی.

عایشه گفت:

معلم صاحب، من دیگر شکایت نخواهم کرد. بندهٔ شکر گذاری خواهم شد.

معلمش: با گرفتن دستهای کوچک عایشه با شفقت از پیشانی اش بوسید.

«عایشه جان بزودی شفا پیدا کنی. برای تو از خداوند شفاء عاجل خواهانم» گفت و خانه را ترک نمود.

چیدم اوزمن

(تشکر میکنم- مختصر داستان عایشه)

عبادت نمودن به ما چه فایده های را دارا میباشد؟

عبادت ها، ما را به الله تعالی نزدیک میسازد

غایه و مقصد از خلقت ما، شناختن خدا وند و عبادت کردن به آن میباشد. ما با ادای عبادات خود، بندگی خود را به الله پاک نشان داده و خود را به الله نزدیکتر حس می کنیم. بدون واسطه از او التماس کمک نموده و به رحمت آن پناه می بریم. برای بدست آوردن رضایت خدا وند متعال تلاش و سعی میکنیم، به خاطر همین خود را خوشنود احساس مینماییم.

عبادت ها، اخلاق ما را زیباتر مینماید

عبادت چیزی است که ما را برای بودن انسانی خوب، با اخلاق و مفید برای اجتماع کمک مینماید. قلب ما را از احساس و فکرهای بد پاک نگاه میدارد. با پاک نمودن ظاهر وباطن ما، یعنی روح واخلاق ما، را خوب می کند.

عبادت ها، به ایمان ما قوت میبخشد

محافظت و تقویت ایمان تنها با عبادات نمودن ممکن است. اگر ما عبادات خویش را با شایستگی ادا نماییم ایمان ما قوی میگردد.

آشکار است که عبادت نمودن برای دنیا و آخرت ما مفید است. مسلمانی که لذت عبادت را چشیده باشد، او هر گز، در هرجایی که باشد از عبادت خداوند سر پیچی نمیکند. همچنین پیغمبر صلی الله علیه وسلم، در این مورد برای ما الگوی بزرگی است. او در مورد بندگی به الله متعال بسیار دقیق بود، عبادت کردن را زیاد دوست داشت و همه عبادات خویش را بدون نواقص ادا مینمود. ایشان به مسلمانان مکرراً در مورد ادای عباداتشان توصیه و نصیحت میکرد.

الله تعالی میفرماید که:

و من جن و انس را نیافریده ام مگر برای اینکه مرا عبادت کنند

(الذاریات، آیۀ ۵۶)

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم میفرماید:

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم میفرماید:
شخصی به نزد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم آمد و گفت.« یا رسول الله آیا عملی بمن نشان میدهید که ما را به جنت ببرد و از جهنم نجات بدهد؟» لذا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمود:
– خدا وند یکتا را عبادت کنی و برای خدا چیزی را شریک نسازی. نماز بخوانی، زکات بدهی و صله رحم را محافظه بکنی (با خویشاوندان ارتباط خود را قطع ننمایی).»

(بخاری, ادب, ۱۰)

روزی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دست معاذ بن جبل را گرفته و چنین فرمود که. «معاذ والله تو را زیاد دوست دارم!» همچنین معاذ نیز به رسول خدا گفت که من هم شما را دوست دارم ای رسول خدا. در ادامه پیغمبر علیه والسلام چنین فرمود: معاذ برایت توصیه میکنم که بعد از هر نماز این دعا را بخوانی.

اَللّٰهُمَّ اَعِنِّى عَلٰى ذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ وَ حُسْنِ عِبَادَتِكَ

ای خدایا برایم یاری بده، تا تو را یاد کرده ذکر بگویم، به نعمت شکر کنم، بشایستگی ترا عبادت بکنم.»
(ابو داود، وتر۲۶).

سوالات

دانسته هایتان را بیازمایید

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. عبادت عبارت از آنست که ما با انجام آن محبت و احترام خود را به خالق کائنات ابراز نموده و بندگی خود را ادا مینماییم. درست ☐ غلط ☐

۲. غایۀ خلقت عبارت از بزرگ شدن و صاحب شغل شدن می باشد. درست ☐ غلط ☐

۳. آیا کمک کردن وسلام دادن به انسانها و با روی خوب رفتار نمودن با آنها عبادت نمی باشد؟ درست ☐ غلط ☐

۴. عبادت ها تنها بدن ما را پاک نمیکنند؛ در عین حال اخلاق ما را هم خوب میسازند. درست ☐ غلط ☐

۵. ما با انجام عبادت؛ نعمات که خداوند برای ما اعطا نموده است، شکر گذار می باشیم. درست ☐ غلط ☐

خود را بیازمایید

۱. **کدام یکی از اعمال ذیل عبادت نیست؟**

أ. نماز خواندن
ب. دروغ گفتن
ج. برانداختن سنگی از راه
د. غیبت نمودن

۲.

I. عمل صالح
II. گناه
III. عبادت

کدام یک از روزه های زیر برای ماه سود به همراه ندارد؟

أ. I–II
ب. I–III
ج. I–II–III
د. II–III

۳. یک فنجان قهوه چهل سال خاطره ویاد بود دارد» کدام یکی از جملات زیر مطابق این ضرب المثل ترکی میباشد ؟

أ. وقتی که قهوه بنوشیم چهل سال او را فراموش نمی کنیم.

ب. کسیکه به ما قهوه بدهد او را زیاد دوست میداریم.

ج. کسیکه به ما خوبی کرده و یا قهوه بدهد او را هیچ وقت فراموش نمیکنیم.

د. یک قهوه حد اکثر چهل سال، یادبود دارد.

٤. کدام یکی از اعمال ذیل از خصوصیات عبادات نیست.

أ. بعد از انجام عبادت، بدن و روح ما پاک شده زیبا میگردد.

ب. با ادای عبادت خود از انسان های صاحب اخلاق و مفید بر جامعه هستند، میباشیم.

ج. با ادای عبادات محبت خداوند را بدست میآوریم.

د. از طریق عبادت مشهور می گردیم.

۵.

I. برای بدست آوردن محبت و خوشنودی خداوند.

II. از اینکه امر خدا است.

III. برای نجات از عذاب جهنم و دخول جنت.

کدام یکی از جملات فوق جواب سوال « چرا خدا وند را عبادت میکنیم؟» میباشد؟

أ. I–II

ب. I–III

ج. I–II–III

د. II–III

جاهای خالی را کلمات صحیح پر کنید

(رفتارهای ما/ خدا وند/ شکر کنم/ عبادت من/ عبادت)

۱. بگو که :«بی گمان نمازمن .... و زندگی و مرگ من، همه برای خدا وند پروردگار جهانیان است».

۲. دروغ نگفتن و دزدی نکردن .... است.

۳. عبادت اظهار عقیدهٔ قلبی توسط ...... میباشد.

۴. هر چیزی که برای رضای ...... انجام داده شده باشد عبادت است.

۵. خدایا!، بمن یاری ده تا که تو را یاد وذکر کنم، برای نعمتت ...... ، چنانچه به شان تو مناسب باشد برای تو عبادت کنم.

مسئولیت های دینی ما

وظایف و مسئولیت های مکلفین

- مسئولیت های دینی ما
- افعال مکلفین
- شرایط اسلام

راه بهشت

روزی یکی از اصحاب کرام نبی صلی الله علیه وسلم، حضرت معاذ، به رسول خدا گفت : یا رسول الله! بمن چیزی را بگوئید که از طریق او داخل جنت شده و از جهنم نجات یابم. پیغمبر خدا برایش چنین فرمود:

تو چیزی بزرگی میخواهی. اما این، برای کسی که خداوند برایش آسان کرده باشد مشکل نیست: چیزی را به خداوند شریک قرار ندهی، تنها به او بندگی کنی. بدرستی نماز را ادا نمایی، زکات بدهی. روزه بگیری و اگر توان و امکان داشته باشی به حج بروی. بعدا سخنانش را چنین ادامه داد:

– حالی میخواهی دروازۀ خیر را برایت نشان دهم؟ روزه (در مقابل جهنم و گناهان) سپر است. صدقه عذاب گناهان را خاموش میسازد مثل اینکه آب آتش را خاموش کرده باشد. نمازی که از طرف نیمه شب ادا گردیده باشد فاعلش را از گناهان پاک میسازد.

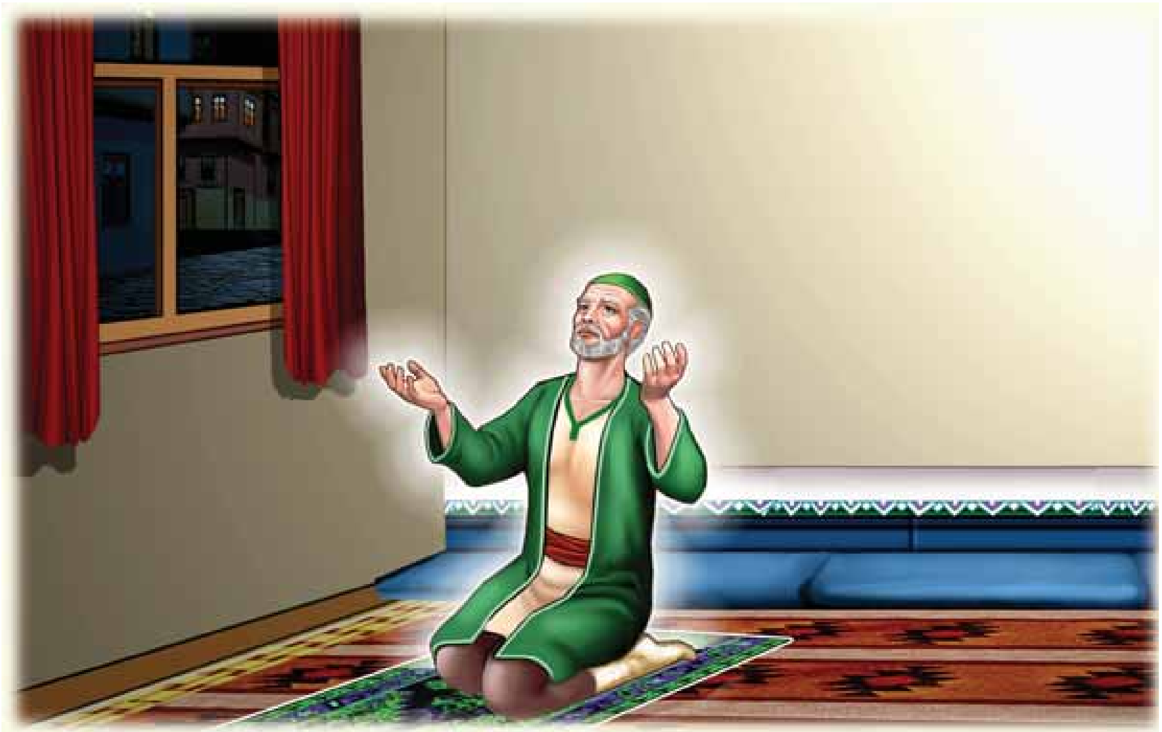
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم در ادامه صحبت هایش این آیه ها را تلاوت نمود. « برای نماز تهجد پهلوهایشان از بسترها (در دل شب) دور میشود، به پروردگارشان با بیم و امید دعا میکنند، و از آنچه که به آنها روزی داده ایم انفاق می کنند. پس هیچ کسی نمی داند چه یادداشتها (ی عظیمی) که مایۀ روشنی چشمهاست برای آنها نهفته شده است، به؛ (پاس) آنچه که (در دنیا) انجام می دادند (سورۀ سجده، ۱۶،۱۷).

بعداً ادامه داد:

– آیا میخواهی تو را، از مقدم ترین، اساسترین و بزرگترین کار آگاه بسازم؟ حضرت معاذ گفت:

– بلی یا رسول الله!

– رسول خدا فرمود:

– مقدم کار اسلام، پایه و اساس کار نماز و بزرگترین کار هم جهاد است.

– بعداً

– آیا تو را، از ریشهٔ نیروی همگی آنها خبر بدهم؟

– حضرت معاذ گفت:

– بلی، یا رسول الله. رسول الله صلی الله علیه وسلم زبان شان را نشان داد و گفت که این را محافظه کن. حضرت معاذ پرسید:

– یا رسول الله!آیا ما از گفته هایمان نیز به حساب کشیده میشویم؟ رسول الله نیز فرمود:

– ای معاذ خداوند صلاحت را دهد! انسان ها را غیر از کار زبان شان چیزی دیگر به جهنم نمیکشید (ترمذی، ایمان،۸).

مسئولیت های دینی ما

خداوند جل جلاله برای ما نعمات زیادی اعطا نموده است. مهمترین آنها هم عقل است. ما بوسیلهٔ عقل؛ درست را از غلط، خوب را از بد جدا کنیم. از این جهت تعقل و تفکر مهمترین خصوصیات اند که انسان ها را از دیگر مخلوقات متمایز میسازد.

نعمت عقل، مسئولیتی را نیز با خود آورده است. زیرا که خداوند متعال نعمات را که به ما بخشیده، در مقابلش ما را مکلف و مسئول ساخته است. چیزهایی که امر کرده برای ما مفید است. چیزهای مضر و بد را هم منع نموده است. برای سعادت در این دنیا و آخرت، خداوند تعدادی مسئولیت ها برای ما داده که باید آنها را بجا بیاوریم. رفتارهایی که ما باید انجامشان بدهیم و یا پرهیز کنیم، آنها را «مسئولیت های دینی» میگویند.

چه زمانی وارد سن بلوغ می شویم

سن بلوغ (نوجوانی) نسبت به شرایط فیزیکی کودکان و اقلیم متفاوت است. سن بلوغ، در پسرها عموماً بین سن های ۱۵-۱۲؛ و در دختر ها هم بین سن های ۱۲-۹بوقوع می پیوندد. جوانی که به سن ۱۵ساله رسیده باشد، اگرچه علامت بلوغ را در خودش مشاهده نکرده باشد ، خواه پسر باشد ویا دختر، نیز بالغ حساب میشود و مسئول از اوامر و منهیات دینی میشود.

مکلف بمعنی چیست؟

مکلف به کسانی گفته میشود که عاقل، بالغ و مسئول از اوامر و منهیات دین ما باشد. دیوانه ها و جوانهای نا بالغ مکلف محسوب نمی شوند.

افعال مکلفین

افعال مکلفین چیست؟

در رابطه با رفتار، کردار اشخاص، احکام مختلفی وجود دارد. آنها را «افعال مکلفین» میگویند.

اصطلاحاتی که مسئولیت دینی را بیان میکنند کدام اند؟

احکام رفتار مکلفین با هشت اصطلاح بیان میشود:

افعال مکلفین:

۱–فرض	☺☺☺☺
۲–واجب	☺☺☺
۳–سنت	☺☺
۴–مستحب	☺
۵–مباح	😐
۶–مکروه	☹☹
۷–حرام	☹☹☹☹
۸– مفسد	💣

فرض ☺☺☺☺

فرض: فرض: عبادتی است که از طرف دین ما انجام دادنش امر قطعی می باشد. مثلا نماز خواندن، روزه گرفتن و زکات دادن فرض است. کسیکه فرائض را انجام بدهد ثواب زیادی بدست میآورد. اگر بدون عذر آن را ترک کند گناه کار می باشد. کسیکه یکی از فرائض را منکر شود و یا آنرا از اوامر دینی ما قبول نکند کافر میشود.

فرض دو قسم است:

أ. فرض عین: فرض عین آن است که هر مسلمان مکلف، باید آنرا اداء نماید. مثلا پنج وقت نماز، روزه فرض عین اند.

ب. فرض کفایه: فرض کفایه آن است که با اشتراک تعدادی از مسلمانها ادا شود. و همینگونه مسئولیت فرض مذکور، از دیگر مسلمانان منطقه برداشته میشود. در صورتی که کسی این فرض را ادا نکند همه مسلمانان مسئول میشوند. مثلا؛ وقتی که یک مسمان وفات کند و گروهی از مسلمانان در نماز جنازه اش شرکت کنند، دیگر مسلمانان منطقه مجبور به شرکت نیستند.

واجب ☺☺☺

واجب: عبادتی است که انجام دادن آن امر شده؛ اما قطعیت آن به اندازه حکم فرض نباشد. مثلا، خواندن نماز عید، دادن صدقه فطر به فقراء در ماه رمضان، ذبح کردن قربان در عید قربان واجب است.

کسیکه واجب ها را ادا نماید، مثل ادای فرض ثواب بدست میآورد؛ ودر ترک آن گناهکار میشود. برای انکار فرض شخص کافر میشود؛ اما برای انکار واجب گناهکار میشود، کافر نمیشود.

سنت ☺☺

سنت: سنت از عبادات پیغمبر صلی الله علیه وسلم است که، علاوه از فرض و واجب، آنهارا در زندگی خودش تطبیق کرده و ما را هم به ادای آن توصیه نموده است.

سنت دو قسم است:

أ. **سنت مؤکده:** سنت مؤکده سنتی است که رسول خدا آن را عموما انجام داده و به ندرت ترک کرده باشد. مثلا، نماز های سنت صبح، ظهر و عشاء و تراویح سنت مؤکده هستند.

ب. **سنت غیر مؤکده:** سنت غیر مؤکده به سنت های گفته میشود که رسول خدا آن رابعضا انجام داده و بعضا ترک کرده باشد. مثلا، سنت نماز عصر و چهار رکعت سنت اول نماز عشاء سنت غیر مؤکده هستند.

کسی که سنت ها را انجام بدهد ثواب کسب میکند. به شفاعت آن رسول صلی الله علیه وسلم نایل میگردد. کسی که آنرا ترک کند بخاطر نا فرمانی به پیغمبر صلی الله علیه وسلم، از ثوابش محروم خواهد ماند.

مستحب ☺

مستحب: مستحب اعمالی هستند که از نظر قوانین کلی دین ما خوب و پسندیده شناخته می شود. به آن اسم «نافله» ویا «مندوب» نیز اطلاق میشود. مثلا، خواندن نماز قیلوله، روزه گرفتن در روزهای دوشنبه و پنجشنبه ، صدقه دادن به فقراء ، گرفتن و دادن متقابل هدیه مستحب میباشد.

کسی که مستحب را انجام بدهد ثواب حاصل میکند؛ و کسی که ترکش کند گناهکار نمیشود.

مباح ☺

مباح: رفتارهایی را گفته میشود که انسان در انجام دادن و انجام ندادن درآن مختار میباشد. نه در انجام مباح، ثواب حاصل میکنیم؛ ونه در ترکش گناه کار میشویم. مثلا، نشستن، راه رفتن و خوابیدن مباح است.

مکروه ☹☹

مکروه: مکروه به آن کار و رفتارهای ناروا گفته میشود که انجام دادن آن در دین مبین اسلام غیر مقبول میباشد.

دو نوع مکروه موجود است:

أ. **مکروه تحریمی:** کار و رفتارهایی را گفته میشود که، انجام آن منع گردیده؛ و فقط برای منعشان به اندازه حرام دلیلی موجود نباشد.

کسیکه چنین مکروها را انجام بدهد مرتکب گناه میگردد. مثلا، کشیدن سیگار، ترک کردن نماز عید بدون عذر شرعی و ادا نمودن نماز عصر در وقت غروب.

ب. **مکروه تنزیهی:** کار و رفتارهایی را گفته میشود که انجام آن دیناً معقول نمیباشد. کسیکه مکروه را انجام بدهد گناهکار محسوب نمیشود. فقط انجام آن کاری معقولی نیست. مثلا، پاک کردن بینی با دست راست مکروهی تنزیهی است.

حرام ☹☹☹☹

حرام: حرام عبارت از کار و رفتارهایی را گفته میشود که انجام دادن آن در دین اسلام قطعا جایز نمیباشد. مثلا، کشتن انسان، بی عدالتی، شراب نوشیدن، زنا کردن، قمار بازی کردن، خوردن گوشت خوک، نا فرمانی والدین، غیبت و سخن دربارهٔ دیگران حرام است.

کسی که کار حرام انجام بدهد در خلاف اوامر خداوند عمل کرده و مرتکب گناه کبیره میشود. کسی که از کارهای حرام دوری کند هم محبت خدا وند را هم ثواب بزرگی را کسب مینماید. کسی که حرام را انکار کند، چیزهای حرام را حلال قبول کند کافر میشود.

مفسد

مفسد: مفسد حرکات و رفتارهایی است که انجام آن عبادات را مختل و باطل میسازد. مثلا، گپ زدن در نماز، خوردن و نوشیدن چیزی در هنگام روزه بودن سبب باطل شدن آن می شود. عبادات باطل شده دوباره باید انجام شود.

شرایط اسلام

بعضی وظایفی است که باید بسبب مسلمان بودن ما آنها را انجام بدهیم. اساسی ترین آنها را شرایط اسلام میگوییم. اسلام بر روی آنها بنا شده است.

این شرطها پنج هستند:

۱– کلمهٔ شهادت: اشهد ان لا اله الله و اشهد ان محمدا عبده و رسوله یعنی اقرار به اینکه بغیر از الله جل جلاله معبودی دیگری نیست و محمّد (ص) بنده و رسول میباشد

۲–ادای نماز: ادای پنچ وقت نماز در یک شب و روز .

۳–روزه گرفتن: روزه گرفتن در ماه مبارك رمضان.

٤–ادای زکات: زکات دادن از مال و پول نظر به مقدار و نصاب آنها.

٥– حج: در عمر یک بار حج رفتن.

شرط اول از این پنج شرایط، اساسی ترین عقیدهٔ دین اسلام میباشد. چهار دیگر آنها عبادتهای اساسی هستند که بخاطر مسلمان بودن باید آنها را انجام دهیم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید که:

«اسلام بر پنج چیز بنا شده است: نخست، گواهی دادن براینکه خداوند، یکی است وجز او، معبود بر حقی وجود ندارد. و محمد صلی الله علیه وسلم رسول خدا است. دوم: اقامهٔ نماز، سوم: دادن زکات، چهارم روزه گرفتن ماه رمضان، پنجم ادای حج»

(بخاری، ایمان، ۸)

آدم نجدی

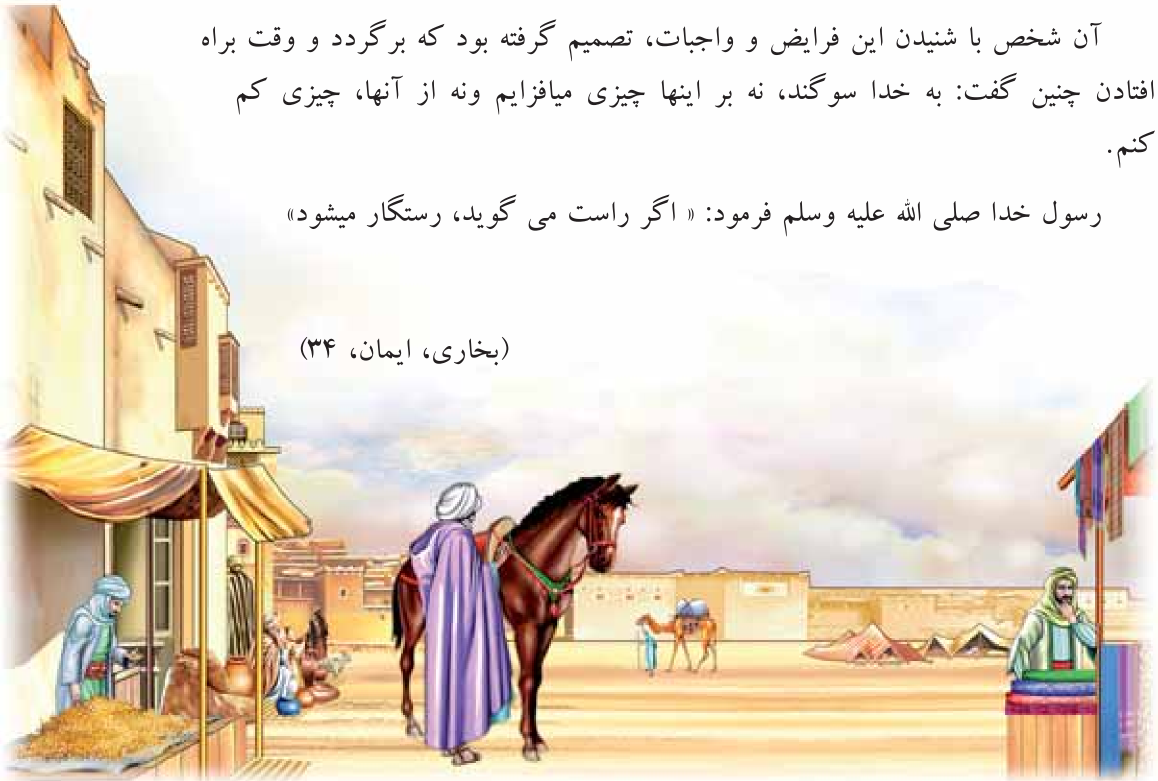
روزی، رسول خدا با اصحابش در یکجا نشسته بودند. شخصی از اهالی نجد در حالیکه موهایش پراکنده شده بود، پیش رسول خدا صلی الله علیه وسلم آمد. این شخص از منطقهٔ نَجد عربستان آمده بود. پیش رسول خدا آمد و سؤالهایی که دربارهٔ دین داشت، شروع به پرسیدن آنها نمود. در جریان مکالمه ای که در بین شان رد و بدل شده بود عبارت بود از:

- یا رسول الله اسلام چیست؟
- الله تعالی در شبانه روز، پنج وقت نمازرا فرض نموده است.
- آیا غیر از این پنچ وقت نماز، نماز دیگری بر من لازم است؟
- نخیر!، البته می توانی علاوه بر این پنچ نماز، نماز نافله بخوانی. روزهٔ رمضان نیز فرض است.
- آیا علاوه بر روزهٔ رمضان، روزهٔ دیگری بر من فرض است؟
- نخیر! مگر اینکه روزهٔ نافله بگیری. زکات دادن نیز فرض است باید ادایش کنی.
- آیا غیر از زکات، صدقهٔ دیگری نیز بر من فرض است؟
- نخیر مگر اینکه صدقهٔ نافله بدهی

آن شخص با شنیدن این فرایض و واجبات، تصمیم گرفته بود که برگردد و وقت براه افتادن چنین گفت: به خدا سوگند، نه بر اینها چیزی میافزایم ونه از آنها، چیزی کم کنم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: « اگر راست می گوید، رستگار میشود»

(بخاری، ایمان، ۳۴)

سوالات

دانسته هایتان را بیازمایید

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید

۱. خداوند، چیزهایی را امر نموده است که انجام آنها برای ما مفید؛ و از چیزهایی منع نموده که در انجام آن ضرر میباشد. درست ☐ غلط ☐

۲. اشخاص دیوانه و نا بالغ نیز مکلف میباشند. درست ☐ غلط ☐

۳. شخص که فرایض را انجام بدهد ثواب بزرگی را کسب میکند؛ شخصی که بدون معذرت آنها را انجام ندهد گناهکار شمرده میشود. درست ☐ غلط ☐

۴. شخصی که یکی از فرضها را انکار کند و یا آن را از اوامر الهی قبول نکند کافر میگردد. درست ☐ غلط ☐

۵. نافرمانی به والدین حرام است. درست ☐ غلط ☐

خود را بیازمایید

۱. **کدام یکی از اعمال ذیل فرض عین است؟**

أ. اذان

ب. روزه گرفتن

ج. اقامه

د. تسبیح

۲. **کدام یکی از اعمال ذیل فرض کفایه است؟**

أ. نماز خواندن

ب. حج کردن

ج. زکات دادن

د. نماز جنازه

۳. کدام یکی از اعمال ذیل سنت غیر مؤکده است؟

أ. سنت نماز عصر
ب. سنت نماز مغرب
ج. نماز وتر
د. سنت نماز صبح

٤. کدام یکی از اعمال ذیل حرام نیست؟

أ. دروغ گفتن
ب. دزدی کردن
ج. ورزش کردن
د. قمار بازی

۵. کدام یکی از اعمال ذیل مکروه تحریمی نیست؟

أ. پاک کردن بینی با دست راست
ب. ترک کردن نماز عید
ج. خواندن نماز عصر در حال غروب آفتاب
د. سیگار کشیدن

جاهای خالی را کلمات صحیح پر کنید

(فرض/مکروه/حرام/واجب/مکلف/مباح/مستحب/فرض کفایه/سنت مؤکده/فرض عین)

۱. اشخاص عاقل و بالغ که مکلف از اوامر و منهیات دین اسلام بوده باشند، ...... گفته میشوند
۲. به آن نوعی از عبادتهایی که انجام دادن آنها در دین ما بگونه قطعی امر شده باشد ...... گفته میشود.
۳. فرض هایکه انجام آنها بر هر مسلمان مکلف ضروری باشد، به آنها ...... گفته میشود.
۴. فرض هایکه با انجام دادن بعضی از مسلمانان ادا گردد به آنها ...... گفته میشود.
۵. عبادتهایی را که مکلف هستیم انجامشان بدهیم؛ فقط حکم آن به اندازه فرض نبوده باشد، ...... گفته میشود.
۶. سنتهایی را که عموماً از طرف رسول خدا انجام شده و به ندرت ترک شده، ...... گفته میشود.
۷. اعمالی را که انجام آنها در عادتهای دین اسلام با ارزش و پر اهمیت باشد، ...... گفته میشود.
۸. اعمال و کردارهایی را که در انجام و یا ترک آنها انسان مختار باشد، ...... گفته میشود.
۹. اعمال و کردارهایی را که انجام آنها در دین ما قاطعاً منع گردیده باشد، ...... گفته میشود.
۱۰. اعمال و کردار هایی را که انجام شان در دین ما نا پسند وبد باشد ...... گفته میشود.

سمبل مدنیت اسلام

نظافت

- نظافت و دین اسلام
- انواع نظافت
- مناسبت عبادت و نظافت
- اهمیت که رسول خدا به نظافت داده بود

زنی که کعبه را نظافت میکرد

پیرزنی بنام ام محجن، در یکی از محلات شهر رسول مدینۀ منوره، زنده گی میکرد. به همان اندازه ای که خودش پاکیزه بود؛ احساس و افکارش نیز پاک بود. این والدۀ ما روزی تصمیم گرفت:

– از آنجایکه خدا وند متعال قلب مرا از بی ایمانی پاک نگاه کرده، من هم خانه او را باید پاک نگاه بدارم. او از این بعد تا حد توان مسجد نبویی را که جای عبادت مسلمین و صحبت رسول خدا میباشد، پاک خواهد نمود.

او فقیر بود؛ اما احساسش مثل آیینه می درخشید. او در هر پاک کاری مسجد، مثل اینکه قلبش هم پاک شده باشد، دلش راحت و آرام شده روانش نیز پر از احساس خوش و هیجان میشد.

روزی او بسیار مریض شده و از فیض نماز خواندن به امامت رسول خدا محروم مانده بود. بدنش در بستر؛ اما قلبش دربین انسانهایی بود که قلبشان پاک و امامشان امام پیغمبران بود. آرزو میکرد که تا اینکه صحت دوباره یافته و به وظیفه ای که در مسجد انجام میداد شروع کند؛ اما نمیتوانست. در گوش هایش آواز رسول الله که به قلب ها حضور و فراحی می بخشید، ودر قلبش نیز آرزوی سجدۀ داشت که با آواز مبارک رسول خدا پیشانی اش را به زمین بگذارد.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم چند روز او را ندید. از اصحابش پرسید. همسایه هایش گفتند:

– مریض است یا رسول الله.

رسول خدا بعد از شنیدن این جواب، مستقیم بطرف خانۀ ام محجن که یکی از محلات اطراف مدینه بود، حرکت کرد. کسانیکه از پیش رفته بودند. به زن مریض گفتند:

– مژده باد بر تو ای ام محجن، رسول خدا به عیادت تو میآیند.

وقتی که او این خبر خوش را شنید وبسیار هیجان زده شد، نمیدانست چه باید کرد. قلبش که از

مریضی بسیار بی تاب شده بود سریع به تپیدن شروع کرده بود. مدتی بعد یک صدای خوش آمد. رسول الله میگفت:

- السلام علیکم.

با یک صدای نرم و ظریف که از احساس تشکر مزین گردیده بود. میگفت:

- وعلیکم السلام یا رسول الله.

- عیادت کوتاه بود. اما در حقیقت قیمت این زمان بسیار مهم و بزرگ بود. زیرا رسول خدا، پدر یتیمان، ضعیفان و انسان پاک بعیادتش تشریف آورده بود. رسول خدا، مسلمانی را که به پاکیزگی بدن، روح و محیط اش رعایت کرده باشد، بسیار دوست داشت. چون خودش فرموده بود که:« خداوند متعال پاکیزگی را دوست دارد؛ وخود او از تمام نواقصات و عیوب پاک می باشد» "ترمذی،ادب،۴۱."

فخر کائنات حضرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم ام محجن را از همسایه هایش میپرسید، و دربارهٔ وضعیت صحتش معلومات میگرفت. یکروز فرمود:

- اگر روزی، أم محجن وفات کند، از من بی خبر دفنش نکنید.

شبی أم محجن ، روحش را که با عشق، محبت و خدمت الله و رسول اش آمیخته بود، به فرشتهٔ موت که از جانب الله پاک روان گردیده بود تسلیم نمود.

همسایه هایش غسل دادن و تکفین وی را به اتمام رسانیدند. بعد از اتمام تکفین و تجهیز بطرف خانهٔ مبارک رسول خدا صلی الله علیه وسلم حرکت نمودند. اما بعد از ادای نماز عشاء رسول خدا خوابیده بود.

این خبر آنها را متأثر ساخت. أم محجن با همسایه های خود نیز رابطهٔ نیکی داشت از این خاطر همسایه هایش هم او را زیاد دوست داشتند. خصوصا بعد از عیادت رسول خدا ارزش آن بیشتر گردیده بود. اما در حال حاضر او از این تحفهٔ آخر و اهم محروم به زیر خاک میرفت. همسایه هایش به یکدیگر میگفتند:

- نصیبش همین بوده...

- رسول خدا را نا راحت نکنیم، این درست نخواهد بود...

- امکان دارد در هنگام خواب نیز

به وی وحی آید. تا نشود جاهلانه از ما خطایی صادر گردد...

– گفتند که، پیغمبر صلی الله علیه وسلم را ناراحت نسازیم.

أم محجن را با این اندیشه ها، بدون خبردار کردن رسول خدا، به قبرستان بقعهٔ بردند. بعد از ختم نماز جنازه دفن شد.

اصحاب کرام برایش دعای رحمت خواندند. و از قبرستان جدا شدند.

صبح فردایش رسول اکرم صلی الله علیه وسلم أم محجن را از اصحابش پرسید:

– آنها گفتند « یا رسول الله او دفن شد!» ما بعد از تکفین و تجهیز امور جنازه، پیش شما آمدیم؛ اما شما خواب بودید. نخواستیم که شما را از خواب بیدار نمائیم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم به یارانش فرمود که «زود همراه من بطرف قبرستان بقعهٔ برویم.» مستقیم به قبرستان رفتند. همسایه هایش مزار أم محجن را به رسول خدا نشان دادند. رسول خدا صلی الله علیه وسلم با اصحابش دوباره نماز جنازهٔ أم محجن را ادا نمودند. برایش دعا نموده از خداوند طلب مغفرت نمودند. از آنجا جدا شدند.

احمد لطفی قزانجی
«اقتباس شده از مجموعهٔ دورهٔ سعادت.»

دین اسلام و نظافت

اسلام، دین نظافت است. زیرا نظافت، اساس عبادت ها را تشکیل میدهد. پاک بودن بدن، لباس و اخلاق ما از نشانه های مسلمان بودن ما است. نظافت و پاکی، برای حفاظت صحت و برای زندگی با صحت ما نیز شرط است. به همین خاطر دین ما به نظافت بسیار اهمیت داده است.

یکی از اولین اوامر جناب پروردگار: «و لباسهایت (دایم) را پاکیزه نگهدار.»(سورهٔ المدثر، آیه ۴.) است. این نشانه ای است که دین ما، به نظافت چقدر اهمیت قایل شده است. پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیز فرموده: « نظافت جزئی از ایمان است.»(مسلم، طهارت،۱) و نظافت را از واجبات ایمان ما شمرده است.

دین اسلام به پاکی محیط زیست نیز اهمیت زیادی داده است. پیغمبر ما صلی الله علیه وسلم خواسته که محیط خویش را پاک و تمیز نگه بداریم. به کسانی که محلهای مورد استفاده عموم را تمیز نگه داشته و یا از حرکات متضرر اجتناب ورزند، جنت را مژده داده است.

رسول خدا میفرماید:

« آدمی، سر راه، شاخه ای را دید و گفت «قسم به الله بخاطریکه به انسان ضرر نرساند، اینرا از این جا خواهم کند» و آنرا از آن جا دور ساخت، بسبب این عمل نیک خود او داخل جنت شد.(بخاری، اذان، ۳۲؛ مظالم ۲۸)

نظافت، از دیدگاه اسلام، صرف با پاک شدن از نجاست مادی ممکن نمیباشد. مثلا، با شستن سیب که به زمین افتیده باشد، تنها ظاهر و جانب مادی آن را پاک مینماییم. اما، سیب دزدی شده را که چقدر

بشوییم پاک نمیشود. زیرا او حرام است و از نگاه معنوی پاک نیست، خورده نمیشود.

مثلی که نجاست مادیٔ بدن ، لباس و محیط را کثیف میسازد، گناه، سخن و رفتارهای بد نیز قلبهای ما را کثیف مینماید. برای اینکه زندگی بسیار راحت و خوشوقتی داشته باشیم باید خود را از این کثافت های معنوی پاک نگه بداریم. پاکی و دوری از این نوع کثافت ها، صرف با توبه کردن از گناهان، ادا نمودن عبادت ها و رویهٔ خوب ممکن میباشد. خداوند متعال دراین مورد چنین فرموده است:

براستی که الله تعالی توبه کاران را دوست میدارد و (نیز) پاکان را دوست میدارد (سورهٔ بقره، آیه ۲۲۲.)

سپس، هم بدنٔ لباسٔ و هم محیط خویش را باید تمیز نگه بداریم. و نیز با اجتناب کردن از گناهان، سخن و رفتار های بد، اخلاق خویش را زیبا نماییم.

الله تعالی میفرماید که:

« براستی که الله تعالی توبه کاران را دوست میدارد و (نیز) پاکان را دوست میدارد».

(سورهٔ بقره، آیه ۲۲۲.)

انواع نظافت

نظافت؛ بدن، اخلاق، روح، لباس و محیط ما را از چیزهای بد، چرک و کثیف پاک نگهمیدارد.

نظافت دو نوع است:

۱- نظافت مادی(ظاهری)

ماده های میکروبی مثل خون، چرک و ادرار از نگاهی دین کثیف شمرده شده اند. پاکی از هر نوع کثافتی را که در بدن، لباس و اطراف ما هستند، نظافت مادی می نامند. انواع اساس نظافت ظاهری که باید دقت بکنیم از این قرار است:

أ- پاک کردن دست ها: دستهایمان یکی از اعضاهای کثیرالمستعمل میباشد. دست از همه اعضاء بدن زیادتر چرک میگیرد. چرکها در دست آلوده شده برای تولید میکروبها زمینه را مساعد میسازند. آنها بواسطهٔ غذایی که میخوریم به بدن ما انتقال یافته و سبب مریضی ما میشوند. پس بخاطر دوری از میکروب و امراض پیش از شروع به صرف غذا و بعد از صرف غذا دستهای خویش را باید شست. بعد از در آمدن از توالت نیز دستهای خود را با صابون باید شست.

ب- نظافت صورت: صورت نیز مانند دستها، یکی از اعضاء ما میباشد که از گرد و چرک ها زیاد در تماس است. شستن صورت، خسته گی و سر دردهایی را که از خسته گی و ماندگی ظهور میکند، نسبتا کم میکند. شستن صورت، صورتمان را تازه، با صحت و زیبا می کند. بنابراین صورت خود را باید زود زود بشوییم.

ج- نظافت دهن و دندان: پس مانده های خوردنی زیادتر روی و لای دندانهای ما جمع میشوند. وقتی که دندان های خویش را بطور منظم نشوییم، مدتی بعد در بین پس ماندهٔ طعامها باکتریهای مضر پیدا میشوند. این نیز سبب بو دادن وپوسیدگی دندانها میشود. پوسیدگی دندان ها نیز

سبب اساسی امراض قلب، معده، لوزه و امثال آن خواهد شد. برای جلوگیری از بروز چنین امراض باید دهن خود را پاک نگهداشته و دندان های خود را روزانه حد اقل دو بار بشوییم.

د- نظافت ناخن: نظافت ناخن، تکمیل کنندهٔ نظافت دست و پا میباشد. احتمال لانه های مکروب در ناخن ها را نباید فراموش کرد. ازاین رو ناخن را به دهن، بینی، چشم و دیگر اعضاء بدن خودداری می نماییم. چرا که ناخن از جمله خطرناکترین خانه های مکروب می تواند باشد.

ه- نظافت پا ها: پاها حامل همهٔ بدن ما هستند. بخاطر پوشیدن کفش، پاها عرق میکنند و چرک میگردند. پاها و بین انگشتهای پاها را باید خوبتر بشوییم؛ زیرا شستن آنها سبب صحتمندی و تازگی ما میشود. بنابرین پاها و بین انگشتان پاهایمان را باید زود زود شسته و پاک نگهداریم. بعد از شستن نیز برای مراقبت از امراضی مثل قارچ که در پاها بوجود میاید، آنها را باید بهتر خشک نمود. به پوشیدن جوراب و کفش نو نیز باید توجه نمائیم.

و- نظافت بدن: پوست بدن ما از اسباب متفاوت مثل عرق و امثال آن چرک میشود و آن هم سبب بد بویی بدن ما می شود. همچنان میکروب هایی که در بدن ما پیدا میشود، صحت ما را به خطر می اندازد. طریق نجات بدن ما از این میکروب و چرکها، حمام کردن با صابون و آب گرم میباشد. سپس برای حفاظت صحت خویش باید هفته ای یکبار غسل کنیم؛ زیرا صحت، نعمات بزرگی است که الله متعال بر بندگانش عطا نموده است. همچنین پیش از برخی عبادات باید بدن خود را از نجاسات مادی مثل ادرار، خون و چرک پاک کرد.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید که:

«ناخن های دراز شده تان را بگیرید! زیرا چیزهای مضر بین ناخن های دراز پنهان میشود.»

(دیلمی، مُسند الفردوسی، ۴۵۷۹).

فکر میکنم که نظافت ظاهری بسیار مهم است؛ فقط این کافی نیست. پس باید کوشید که خود را از احساس بد، از افکار بد و از رفتار های بد که خداوند آنها را منع نموده است دور و پاک نگهداریم. اگر در این کار خود موفق شویم؛ از صمیم قلب خود معتقدیم که خداوند ما را زیاد دوست خواهد داشت.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید که:

«استفادهٔ مسواک بسیار مهم است. زیرا مسواک سبب پاکی دهن وخوشنودی خداوند میگردد»

(نثائی، طهارت، ۴).

ح- نظافت توالت: همهٔ نظافت ها از پاکیزگی توالت آغاز میگردد. نظافت توالت هم از نگاه صحی وهم از نگاه عبادتها از مهمترین نظافت ها است.

قبل از وارد توالت شدن این دعا را باید خواند:

اَللّٰهُمَّ اِنِّي اَعُوذُ بِکَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثَ

«خدایا! از چیزهای خبیث و کثیف به تو پناه می برم.»

دعای وقت برآمدن از توالت:

غُفْرَ انکَ اَلْحَمْدُ للهِ الَّذِي اَذْهَبَ عَنِّي الْاَذٰي وَعَافَانِي

« خدایا! مغفرت تو را میخواهم! حمد بر خدایی را که چیزهای مضر را از من دور کرده و چیزهای مفید را بمن اِعطا نموده است.»

ط- نظافت لباس ها: لباس های ما، ما را از گرمی و سردی محافظه مینمایند. وقتی که آنها چرک و کثیف شوند، هم بدن و هم به اطراف خویش ضرر میرساند. بخاطر جلوگیری از ضررهای آلودگی و میکروب ها، باید لباسهای خویش را در هر چند روز عوض و پاک کرد.

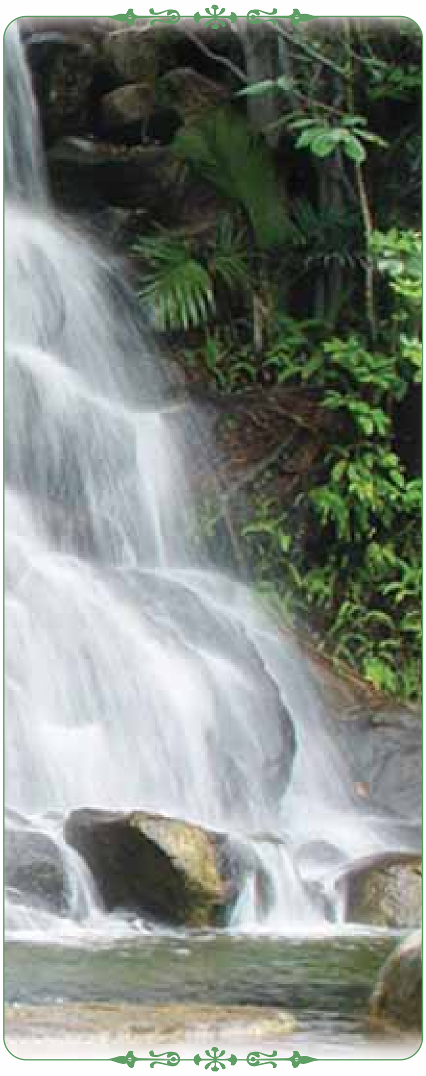
ی- نظافت خوردنیها و نوشیدنی ها: میکروب ها عموماً از طریق خوردنیها و نوشیدنیها به بدن انسان انتقال میابند. برای حفظ صحت، سبزیجات و میوه جات را پیش از خوردن باید بشوییم. باید به پاک بودن نوشیدنی های خویش نیز توجه داشته باشیم.

ک- نظافت محیط زیست: نظافت محیط زیست وقتی تحقق می یابد که اولاً خانه، جاده، ناحیه، مکتب و محیط خود ما را که در آن زندگی و هوای آنرا تنفس میکنیم باید بشکل پاک و پاکیزه نگهداری نمود. پاکی و نظافت محیط زیست از اینکه محافظه از امراض مختلف، پاک نگهداشتن آب آشامیدنی و برای زندگی مخلوقات دیگر اهمیت بسزایی دارد، مهم میباشد . با پاک نگهداشتن محیط خود، از ضرر رساندن و ناراحت نمودن دیگران باید جلوگیری نماییم. همچنین دربارهٔ نظافت ضرب المثلی ترکی را که میگوید: «شیر از خوابگاهش

به چه چیزهایی در نظافت تشناب باید دقت نمود؟

۱. سعی می کنیم لباس هایمان زمین نخورد و نجسات با لباسمان تماس نکند.
۲. پیش از تشناب « خدایا! از نجسات و چیز هائیکه کثیف اند بتو پناه می برم» دعا میکنیم.
۳. با پای چپ داخل تشناب میشویم.
۴. حاجت خود را بشکل نشسته رفع مینمایم.
۵. در هنگام پاکی از آب بصورت کافی استفاده نموده و با کاغذ تشناب خشک مینماییم.
۶. در هنگام پاکی با دست چپ پاک می کنیم.
۷. در هنگام رفع حاجت چیزی نمیخوریم، نمینوشیم و حرف نمیزنیم.
۸. از تشاب با پای راست بیرون می آییم.
۹. در هنگام خروج « خدایا! مغفرت تو را میخواهم! حمد بر خدایی را که چیز های مضر را از من دور کرده و چیز های مفید را بمن اِعطا نموده است.» دعا میکنیم.
۱۰. بعد از بیرون آمدن از تشناب دست های خود را با صابون و آب میشوییم.

معلوم است» نباید فراموش نمود. در دین ما به نظافت و پاکی محیط زیست تشویق و ترغیب شده است. رسول خدا صلی الله علیه وسلم در یکی از احادیثش میفرماید که: «شخصی در سر راه شاخهٔ خار را از سر راه دور کرد. به همین خاطر الله سبحان و تعالی از او خوشنود گردید و وی را بخشید»)مسلم، برر ۱۲۷، عماره، ۱۶۴).

۲- نظافت معنوی:

نظافت معنوی عبارت از پاکی قلب، حس و افکارمان.

نظافت معنوی به دو نوع است:

أ- تطهیر قلب: اجتماعهای که متشکل از انساهای با اخلاق و دارای قلب های پاک باشد، همیشه مسعود و با استقرار و با آسایش میباشند. ما هم بخاطر تشکیل یک اجتماع با آسایش، باید قلب خود را از خودخواهی، دروغ گویی، دو رویی، حسد، غیبت و غیره و همچنین از حسیات، افکار و رفتارهای بد که خداوند آنها را منع نموده است، پاک نگاه داشته از کین و نفرت دور باشیم. بر دیگران نباید حسد نموده و آنها را حقیر بشماریم. در آیهٔ مبارکهٔ ۱۴ ام سورهٔ اعلی خداوند متعال فرموده است: «یقیناً هر کس نفس خود را (از حسیات بد) پاک و (تزکیه) کرد، رستگار شد.»

ب- پاکی از حالاتی که از نگاه دین ناپاک شمرده شده است: حالاتی میباشد که در صورت وقوع آن، برای هر انسان غسل و طهارت واجب میگردد. به عبارت دیگر از بین بردن حالت جنابت و ناپاکی که مانع عبادت ما می شود. آنرا نظافت از حدث می نامند.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده اند:

«اینرا خوب بدانید که، در بدن انسان پارچهٔ گوشتی موجود است، اگر این پارچه خوب باشد، تمام بدن ما خوب میباشد، اگر خراب شود تمام بدن خراب میشود. آن پارچهٔ گوشت قلب است»

(بخاری، ایمان، ۳۹).

فرق بین نظافت و ایمان چیست؟

اسلام، دینی است که انسان ها را هم به خداوند نزدیک ساخته و هم با انسان های دیگرمرتبط میسازد. از این جهت دین اسلام، امر نموده است که تا همیشه خود را پاک نگه داشته باشیم. برای ادای برخی عبادتها نیز پاکی مثل وضو و غسل را شرط دانسته است.

در هنگام عبادت در حضور رب العزهٔ در بارگاه خداوند میباشیم. در حضور خداوند باید در یک محیط پاک و تمیز، با یک بدن و لباس پاک حاضر شویم. زیرا نمیخواهیم کسی را در حالت عرق و یا با لباس های کثیف استقبال نموده همراهشان هم صحبت شویم. مثلا در این حالت پیش بزرگان و رفقای خود شرم و حیا میکنیم. در چنین وضعیت بخاطر اینکه احساس راحتی بکنیم، حمام کرده و لباس های پاک و تمیز و معطر می پوشیم. پس، در هنگام عبادت در حضور خداوند قرار میگیریم، باید مراقب نظافت خود باشیم.

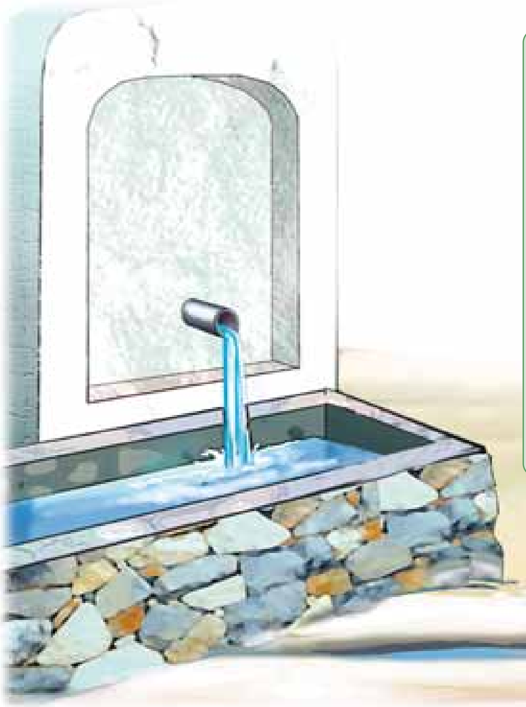
عبادتهای مثل نماز جمعه و عیدین نمازهایی هستند که باید دسته جمعی ادا کرده شود. این نوع عبادتها ما را بیشتر موظف میسازند که باید به نظافت خویش دقت نماییم. زیرا که در هنگام این عبادت ها هم در حضور پروردگار خویش و هم با اجتماع یکجا قرار میگیریم.

عبادتها از هر جهت ما را به نظافت سوق می دهند. توجه نمودن به نظافت و پاکی، پیش از و یا در هنگام عبادت، ظاهر و باطن ما را نیز پاک نگه میدارد.

از طرف دیگر، در عین زمان تمام عبادتها واسطهٔ تطهیر قلب ما میباشند. آنرا از احساس و افکار بد دور میکند. مثلا، زکات دادن قلب ما را از حسیات مثل حسد و بخیلی پاک میکند. روزه قلب ما را از حسیات خود خواهی و بی رحمی پاک نگاه میدارد. برای همین، تمام عبادتهایمان، ما را از نگاه معنوی پاک نگاه داشته و از پلیدی گناهان حفاظت مینماید.

روزی رسول خدا صلی الله علیه وسلم به یارانش فرمود:

«اگر مقابل منزل کسی نهر آبی جاری باشد و او روزی پنج بار درآن، غسل نماید، آیا بنظر شما، چرکی بر بدن او باقی خواهد ماند؟» صحابه عرض کردند: هیچ چرکی در بدن آن باقی نخواهد ماند، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: نمازهای پنج گانه نیز چنین اند، یعنی خداوند بوسیلهٔ آنها گناهان را از بین می برد» **(بخاری، مواقت، ٦؛ مسلم، مساجد، ٢٨٣).**

پیغمبر صلی الله علیه وسلم به نظافت اهمیت میداد

یامبر خدا صلی الله علیه وسلم بنظافت خیلی اهمیت میداد. قبل از طعام و بعد از طعام دست هایش را می شست. وقتی که از خواب بیدار میشد، قبل از شستن دستهای خود، چیزی را نمیخورد و نمی نوشید.

وقتی که بخاطر نماز شب و یا نماز صبح از خواب بیدار میشد، اولین کارش با مسواک دهن خود را پاک میکرد. حتی در بستر مرگ نیز از اصحابش مسواک خواسته و دهنش را پاک نموده است.

آنحضرت صلی الله علیه وسلم به همان اندازه که به پاکی قلب اهمیت میداد، به نظافت بدن و لباس نیز اهمیت قایل بود. لباس های وصله دار را می پوشید؛ و لیکن هرگز لباس های چرک و پاره شده را نمی پوشید. بویژه در هنگام استقبال از میهمانان، به لباس خویش بسیار توجه میکرد.

پیامبر صلی الله علیه وسلم همیشه توصیه میکرد که باید روی غذاهای باقی مانده را بست. و دایم به پاک نگهداشتن راه ها و زیر درختان که در سایه هایشان مردم می شینند، توصیه می کرد که کسی آنجا را نجس نکند و دایم پاک و تمیز نگه داشته شود. از تف کردن روی زمین نیز ناراحت میشد.

پیامبر صلی الله علیه وسلم از هر کس میخواست که لباس های پاک بپوشند وخود را منظم ومرتب نگه دارند. کسی را که لباس چرک پوشیده باشد، تنبیه میکرد که چرا لباس های خود را پاک نمیکنی. روزی آدمی را دید که موهایش پراکنده بود، از او سبب پریشان بودن موهایش را پرسید و او را نیز آگاه کرد که موهایش را بشوید و شانه کند.

پیامبر ما بنظافت خیلی اهمیت میداد.
پیش از طعام و پس از هر طعام دست هایش را می شست.
وقتی که از خواب بیدار میشد، بدون شستن دست چیزی را نمیخورد و نمی نوشید.

خدایا!، مارا از جملهٔ توبه کنندگان و پاکان گردان!

اَللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنَ التَّوّابِینَ وَمِنَ الْمُتَطَهِّرِینَ

خدیا! گناهان ما را ، مانند پاک شدن لباسهای سفید از چرکها، پاک کن.

رَبَّنَا نَقِّنَا مِنَ الذُّنُوبِ کَماَ یُنَقَّي الثَّوْبُ الْأَبْیَضُ مِنَ الدَّنَسِ

سوالات

دانسته هایتان را بیازمایید

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. نظافت اساس و پایهٔ عبادتهای ما است. درست ☐ غلط ☐

۲. نظافت، تنها با پاک شدن از نجاسات مادی ممکن میباشد. درست ☐ غلط ☐

۳. بخاطر نجات از گناهان، باید توبه کرده وهرگز آنرا دوباره تکرار نکرد. درست ☐ غلط ☐

۴. با پای راست داخل توالت میشوییم. درست ☐ غلط ☐

۵. بی اجتنابی، رفتارهایی که خداوند آنها را منع نموده است، قلب و روح ما را ناپاک میسازد. درست ☐ غلط ☐

خود را بیازمایید

۱. **کدام یک از جملات زیر برای حدیث «نظافت نصف ایمان است» ذکر شده است، غلط میباشد.**

أ. بخاطر مؤمن بودن کافی است که پاک بوده و مراقب نظافت خود باشیم.

ب. برای ایمان آوردن، پاک بودن ضروری می باشد.

ج. مؤمن، باید بدن و محیط خود را پاک نگه داشته باشد.

د. کسانیکه به نظافت توجه نمی کنند ایمانشان ضعیف میباشد.

۲. **کدام جملات زیر، برای آداب توالت صحیح میباشد.**

أ. به توالت با پای چپ داخل میشویم.

ب. در پاکی بعد از رفع حاجت، باید از دست راست کار بگیریم.

ج. در هنگام رفع حاجت میتوانیم گپ بزنیم.

د. بعد از خارج شدن از توالت شستن دستها شرط نیست.

۳. **در کدام یکی از حالات ذیل، نظافت بمعنی حقیقی آن صورت نمیگیرد.**

أ. پیش از رفتن به تخت خواب، دندانهای خود را با مسواک پاک نمودن.
ب. غسل کردن برای نماز جمعه.
ج. خوردن سیب تمیز که از کسی دیگری بزور گرفته شده باشد.
د. اجتناب از اعمالی که خداوند آنها را ممنوع کرده است.

٤. **درکدام یکی از حالات ذیل نظافت معنوی است؟**

أ. پاک کردن جاهای که در آنجا نماز خوانده میشود.
ب. پاک کردن ظرف هایی در آن طعام خورده ایم.
ج. جمع کردن کثافات زیر درختان که در آنجا انسانها مینشینند.
د. تیمم گرفتن برای نماز.

۵. **با کدام یکی از اعمال ذیل قلب و روح خودرا نمیتوانیم پاک کنیم؟**

أ. با شستن بدن و لباسهای خود.
ب. با ادا نمودن عبادتهای خود.
ج. با توبه کردن برای گناهان خود.
د. با دادن زکات و صدقه.

جاهای خالی را کلمات صحیح پر کنید

(پاکان را، نصف، پاک، از حدث، نجاست)

۱. نظافت .... ایمان است.

۲. سیب دزدی شده را چقدر بشوییم هم ...... نمیشود؛ زیرا او حلال نمیباشد.

۳. « یقینا خدا وند توبه کاران و......... زیاد دوست میدارد.

۴. پیش از برخی عبادت ها، مطلقاً بدن خود را از کثافات مادی مثل ادرار، خون، چرک که آنها را.......... نیز گفته میشود، باید پاک نماییم.

۵. پاکی از حالات بدون وضو و جنابت را طهارت از....... میگویند.

سه نظافت خصوصی برای مسلمانان

طهارت - غسل - تیمم

- طهارت
- اصول طهارت
- احکام طهارت
- فایده های طهارت

- غسل
- اصول غسل
- احکام غسل

طهارت گناهان را پاک میکند

زمانی اسلام در مکه بشکل مخفیانه انتشار می یافت. شخصی بود بنام عمرو بن عبسهٔ که منسوب یکی از قبایل صحرائی عرب بوده و در صحرا زندگی می کرد. عمرو برای دین نو ظهور اشتیاق نموده بخاطر معلومات گرفتن دربارهٔ آن بطرف مکه راهی شد. بعد از رسیدن به مکه سعی و تلاش نموده که رسول خدا صلی الله علیه وسلم را از نزدیک ببیند و سوالات که در باره دین نو ظهور داشت، از او پرسید. موفق شد رسول خدا را ببیند و پرسید:

– تو کیستی؟ رسول خدا در جوابش فرمود که:

– من پیغمبر هستم.

– بدوی گفت: تو را چه کسی ارسال کرده است؟

– رسول خدا فرمود: مرا خداوند جلی علی شأنه ارسال کرده است.

– بدوی پرسید: خداوند برایت چه نوع وظیفه هایی داده؟

رسول خدا فرمود:

– خدا وند متعال مرا با این وظیفه ها مأمور ساخته و ارسال نموده که با خویشاوندان خود همکاری کنم و به آنها با معاملهٔ خوب رفتار نمایم، بتها را بشکنم، وحدانیت خداوند متعال را قبول نموده و به او هیچ چیزی را شریک نسازم.

عمرو بن عبسهٔ پرسید:

– آیا اینجا کسی است که برایت کمک کند؟ رسول خدا در جوابش فرمود:

– مردی حُر و مردی برده با من همکار هستند. درآنروز از مؤمنان حضرت ابوبکر و حضرت بلال پیش رسول خدا بود. عمرو بن عبسهٔ گفت:

– یا رسول الله! میخواهم در اینجا مانده برای شما کمک بکنم. رسول خدا فرمود:

– تو امروز، این کار را نمیتوانی انجام بدهي. حال کنونی ما و وضعیت مکه را نمی بینی؟ فعلا تو پیش فامیلت بر گرد. وقتی که شنیدی که ما به میدانها در آمدیم، آنروز پیش ما بیا.

عمرو بن عبسهٔ کلمهٔ شهادت آورده مسلمان شد. مدتی پیش رسول خدا ماند؛ بعدا به خانه اش بر گشت. در آن روزها هنوز نماز پنچگانه فرض نگردیده بود. به همین خاطر رسول خدا به او، از نماز بحث نکرده بود.

سالها از این حادثه سپری شد و مسلمانان از مکه به مدینه منوره هجرت کرده بودند. عمرو از هجرت رسول خدا که از مکه بمدینه هجرت کرده بود، خبردار شد و به زیارت آن نبی صلی الله علیه وسلم به مدینه آمد. و به رسول خدا گفت:

– یا رسول الله مرا شناختید؟ پیغبر خدا فرمود:

- «بلی! تو شخصی هستی که مرا در مکه دیدار نموده، این طور نیست؟» عمرو گفت: «بلی» و ادامه داد:

- یا رسول الله! از چیزهایی که الله بر تو یاد داده و ما از آنها بی خبریم، مرا خبردار کنید.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم نیز به او نماز پنچ گانه و اوقات ادای آن را توضیح داد. و گفت که ضروری است که پیش از نماز باید طهارت بگیری. و در ادامهٔ سخنانش، درباره طهارت چنین فرمود:

- کسی از بین شما، بخاطر گرفتن طهارت، دهن خود را مضمضه و بینی خود را استنشاق نماید، بی تردید گناهان صورت، بینی و دهن او با آب یکجا ریخته می شود. کسی که مطابق رضای خداوند متعال، روی خود را بشوید، گناهان رویش از اطراف ریشش همراه آب یکجا ریخته میشود. کسی دستهایش را همراه آرنج هایش بشوید، گناهان دستهایش با آب از نوک انگشتانش جاری میشود. اگر کسی سرش را مسح کند، گناهان سر آن از نوک موهای خود با آب یکجا می ریزد. سپس همراه پاشنه هایش پاهایش را بشوید، گناهان پاهایش از نوک انگشتهای پاهایش با آب یکجا جاری میشود. اگر کسی، همچنین، با طهارت نمازش را ادا نموده، به خداوند حمد نموده و او را ستایش کند، الله را بشکل کما حقه تکبیر و قلبش را به تمام معنی به خداوند تسلیم کند هر آیینه او طبق نوزاد که از مادرش معصوم بدنیا می آید، از گناهانش پاک میگردد. (مسلم، مسافرین، ۲۹۴.)

طهارت

طهارت چیست؟

طهارت عبارت از شستن و یا مسح نمودن اعضای مخصوص بدن می باشد که مطابق خواسته های دین اسلام انجام شده باشد.

چه چیزهایی را بدون طهارت ویا وضوء نمی توان انجام داد؟

بدون وضوء

- نماز نمی توانیم بخوانیم.
- نمی توانیم کعبه را طواف کنیم.
- نمیتوانیم قرآن کریم را با دست لمس کنیم.

چگونه باید وضوء گرفت؟

١ با گفتن « نیت کردم برای طهارت گرفتن خاص برضای خداوند» نیت میکنیم.

٢ با گفتن « اعوذ بالله من الشیطان الرجیم، بسم الله الرحمن الرحیم» به وضوء گرفتن آغاز می نماییم.

٣ دست های خود را با همراه مچ دست می شوییم.

٤ سه بار با دست راست خود دهن خود را مضمضه میکنیم.

٥ سه بار با دست راست خود به بینی خود آب گرفته و با دست چپ خود استنشاق میکنیم.

۶ سه بار صورت خود را می شوییم.در هنگام شستن صورت باید دقت نمود که آب را با ضربه نزنیم.

۷ اول دست راست و بعداً دست چپ را با آرنجهای خود سه بار می شوییم.

۸ با دست راست سر خود را یکبار مسح مینماییم.

۹ با انگشت کوچک ویا سبابه داخل گوش های خود را، با انگشت شصت عقب گوشهای خود را مسح میکنیم. با عقب سه انگشتهای دیگر خود، گردن خود را مسح میکنیم.

۱۰ اول پای راست و بعداً پای چپ خود را همراه با قوزك پاهای خود می شوییم. بدین گونه وضوء پایان می یابد.

رسول و محبوب الله صلی الله علیه وسلم میفرماید که:

کسی، از شما وضوء خود را بشکل احسن بگیرد، وبعدا نیز « اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمد عبده ورسوله» بگوید. برایش هشت دروازۀ بهشت هم باز میشود، از کدامش خواسته باشد، داخل میشود.

(ابو داوود، طهارت، ۶۵.)

چشمهٔ سرد

طاهر، سال تحصیلی خود را با موفقیت پایان داده بود. والیدین طاهر، برایش گفتند: فرزندم تو لایق یک تعطیل خوب تابستانی شدی. آنها تصمیم گرفتند که او را به قشلاق، نزد عمویش ببرند. طاهر از این خبر بسیار خوشنود شد. چند روز بعد، عمویش نیز آمد. طاهر، بطور مدام دربارهٔ قشلاق سوال می پرسید و میخواست اشتیاق وعلاقهٔ خود را سیر کند. خیلی احوال پسر عمویش صالح را نیز می پرسید. مدت زیادی بود که ملاقات نکرده بودند.

یک شب قبل سفر آماده سفر شدند. طاهر، از هیجان نتوانست درست بخوابد، تا صبح بیدار بود.

طاهر، همراه عمویش در طلوع آفتاب براه افتاده و بعد از ده ساعت بقشلاق رسیدند. او بعد از مدت کوتاه به آنجا عادت کرده بود وهمراه صالح در مدت بسیار کم باهم دوست شده بودند. از گِل نهر، خانه می ساختند، در صحرا باهم دوچرخه سواری می کردند. پدر بزرگشان هیزم جمع میکرد، آنها نیز بازی می کردند.

شبی، علی بابا، وقتی که نوه هایش در تختهایشان بالشتک بازی میکردند، آنها را با صدای نرمش آگاه نمود:

– اگر فورا نخوابید، نمیتوانید صبح همراه من به چراگاه بیایید. هنگام طلوع آفتاب براه خواهیم افتاد، اگر کسی نتواند بیدار شود، این جا خواهد ماند.

بعد از این اخطار هر دو آنها، فوراً خوابیدند.

صبح فردایش، پیش از طلوع آفتاب علی بابا با نوه هایش براه افتاد. نخست عبور از راه های بلند وپست برای بچه ها آسانتر دیده میشد. اما با طلوع آفتاب هوا گرم شده و راه رفتن مشکل تر می شد. راه سنگی فلات هیچ پایانی نداشت. علی بابا از یک طرف افسار الاغ اش راکه قره قچه نام داشت کش می کشید. از طرف دیگر نوه هایش:

- زود باشید بچه ها، بعد از این تپه به چشمهٔ سرد خواهیم رسید. یک کمی دیگر هم بکوشید! این نام برای طاهر بسیار جالب بود.

- پدربزرگ، چیست این چشمهٔ سرد؟

پدر بزرگش و صالح تبسم نمودند.

- در عقب این تپه چشمه ای است که، آنرا چشمهٔ سرد می نامند. کسانیکه به فلات بروند در آنجا توقف کرده در استراحت میکنند. پاهایشان را به آبهای آن داخل نموده و خستگی شان را رفع میسازند. اگر در نزدشان هندوانه و یا خربزه داشته باشند، آنها را داخل چشمه می اندازند. پس از یخ شدنشان نوش جان میکنند.

- پدر بزرگ! کاشکی ما هم خربزه و هندوانه می آوردیم.

علی بابا با نشان دادن خری خسته و ذله که از پشت شان می آمد مژدهٔ خربزه و هندوانه را داد:

- در یکی ازچشمهای خورجین آذوقه هایمان ودر دیگرش نیز هندوانه و خربزه است. به فلات بیاییم و خربوزه و هندوانه نگیریم! آیا این ممکن است؟

- خیال خربزه و هندوانه یخ مانند آنها را خوشحال کرده بود. فقط قره قچن به آهستگی آنها نیز سبب میشد. طاهر بطرف گوش خر خم شد و چیزی را به گوشش زمزمه کرد. پدر بزرگش این حادثه را دید و پرسید:

- طاهر جان خیر باشه، به قره قچن چه می گویی؟

- بگوشش آهسته گفتم که، در بالا پوست هندوانه های یخ مانند برای ضیافت آماده است. ببینید، چقدر تیز شد.

کمی بعد چشمه از دور نمایان شده بود. خوب به نزدیکش آمده بودند، بچه ها پدر بزرگشان را پشت سر گذاشته و بطرف چشمه دویدند. پاهایشان که

از گرمی سوخته بود، آنها را داخل آب کردند؛ بیدرنگ پایشان را خارج نمودند.

- طاهر گفت: واقعا آبش یخ بوده بی مورد چشمهٔ سرد نگفته اند.

آب های یخ که از سنگلاخ های زیر درخت چنار بزرگ مثل شراره می آمد، طاهر را متعجب ساخته بود. سوالی که ذهن طاهر را آشفته می نمود از پدربزرگش پرسید:

- در این گرمای تابستان چی چیزی باعث میشود که آبهای سرد از زیر سنگلاخ ها روان شود؟ و این آب چطور می تواند یخ باشد؟ اینقدر آب بدون ماشین چطور میتواند انتقال یابد؟

جواب پدر بزرگش مختصر و مفید بود:

پسرم! برای خداوند چیزی مشکل نیست زیرا او کل کائینات را آفریده است. اگر او «باش» بگوید هر چیز ناگهان می شود. قدرت او لا یتناهی است.

در این هنگام علی بابا، خربزه و هندوانه را که در خورجین بود، در چشمه گذاشت. حال وقت آن فرا رسیده بود که خربزه و هندوانه یخ شده را همراه پنیر نوش جان بکنند.

بعد از صرف خربزه و هندوانه که در چشمهٔ سرد بود، صالح و طاهر بخاطر جمع کردن گلابی وحشی بجستجو پرداختند. مدتی بعد پیش علی بابا برگشتند، او نیز سر یک سنگ نشسته دستهایش را می شست. سپس دهن و بینی اش را سه سه بار مضمضه واستنشاق کرد. صورتش را نیز با آب کف دستش سه دفعه شست. متعاقباً اول دست راست و دوم دست چپش را بعداً هم کار مسح را انجام داد. در آخر هم هر دو پاهایش را شست. طاهر از پدر بزرگش پرسید:

-پدر بزرگ! چرا وضوء گرفتی؟ هنوز وقت نماز نشده.

میدانم، عزیزم! انشا الله نماز ظهر را در فلات میخوانم. تصمیم گرفتم که پیش از نماز وضوء خود را گرفته بنماز آماده شوم. زیرا با وضوء بودن کار خوبی است و عبادت نیز پنداشته میشود. زیرا که وضوء گرفتن کاری آسان وهم باذوق است و هم ثواب دارد. نوه هایش بی درنگ پرسیدند:

یعنی چگونه؟

– مؤمن با طهارت، هر قدر که از گناهان دور باشد ملائیکه برایش آنقدر ثواب می نویسند. علاوه بر این' فرشته های محافظ، کسی که با طهارت باشد، او را از شر شیطان حفاظت می کنند. نوه های عزیزم! آیا عبادت آسان و با فایده نیست؟

نوه هایش با شنیدن این مژده فوراً به وضوء گرفتن شروع کردند.

علی بابا خورجین را به قره قچن بار کرده و به نوه هایش گفت: آماده شوید نواسه هایم از این جا میرویم. از این جا به فلات دو ساعت راه باقی مانده است.

حسن تحسین قرامان

فایده های طهارت

طهارت ما را به عبادتها آماده می سازد

عبادت های زیاد را' مانند نماز خواندن، تلاوت قرآن کریم با گرفتن طهارت آماده می شویم. کوشش میکنیم که به واسطهٔ طهارت، بحضور الله جلی جلاله بشکل پاکیزه در آمده و رضا و محبت او را بدست بیاریم.

طهارت ما را پاک نگه میدارد

در زندگی روزمره از جمله اعضایمان که زیاد تر چرک میگردد دست، پا، دهن، بینی، و صورت می باشند. با گرفتن وضوء آنها را همه روزه چندین بار می شوییم. همین طور از میکروبها، چرک، کثافت و مرض های بسیاری نجات می یابیم. راحت و خوشحالی را بعد از گرفتن وضوء احساس نموده و آرام می شویم.

نظافت دهن نیز، از جهت صحت ما اهمیت زیادی را دارا میباشد. زیرا دهن جایی است که میکروبها در آنجا زیاد تجمع می نمایند. با گرفتن هر طهارت دهن خود را خوب می شوییم و پاکی دهن خود را برای تمام روز فراهم میکنیم. مانع میکروب ها در دهن خود می شویم. همچنین اطراف خود را نیز با بوی بد ناراحت نمیسازیم.

طهارت، گردش خون و سیستم عصبی ما را آرامتر نگاه مینماید:

ما برای یک زندگی آرام و با صحت، مجبور هستیم که مراقب گردش خون و سیستم عصبی خود باشیم. اعضاء بدنمان را که در هنگام وضوء با آب پاک می شوییم و این سبب می شود که گردش خون ما بهتر و اعصاب ما آرامتر کار کند. با این وسیله ، بدن ما با صحتتر میگردد.

وضوء صورت ما را زیبا میسازد

گرفتن وضوء سبب می شود که مویرگ های صورت بدرستی به کارش آغاز نموده مانع چیروچرک شدن روی

ما می شود. به همین خاطر کسانیکه طهارت می گیرند و نماز می خوانند، صورتشان پر نور میباشد. رسول خدا نیز فرموده است: شما را در روز قیامت، از نور صورتتان که از آثار وضوء شما می باشد، خواهم شناخت.

وضوء روی مارا نوروبه قلب مارا اطمینان میبخشد.

وضوء قلب ما را از بدی ها پاک مینماید

در هنگام وضوء گرفتن نام خداوند را بر زبان می آوریم. در عین زمان از شر شیاطین دور بوده؛ وبا فرشتگان نیز دوست می باشیم. به این طریق وضوء، ما را از گناهان محافظه نموده وقلب ما را از حسیات و افکار بد پاک نگاه می دارد.

وضو ثواب عبادت را بما می بخشد.

هر لحظه را که از گناهان دور بوده با وضو بگذرانیم، عبادت حساب میشود. کسیکه با داشتن وضوء جان خود را تسلیم نماید، برابر با کسی است که در اثنای عبادت روحش را تسلیم نموده باشد. صاحب درجهٔ شهادت نائل می شود. این احسان بی بهایی است که خداوند متعال بما بخشیده است.

الله تعالی میفرماید:

ای کسانی که ایمان آورده اید! چون به نماز برخاستید؛ پس صورت خود و دستهایتان را تا آرنج بشویید و سرتان را مسح کنید، و پاهایتان را تا دو قوزک (بشویید)

(مائده, آیه ی ۶)

فرائض وضوء به چهار قسمت تقسیم می شود

هنگام وضوء

۱. شستن صورت: یک بار شستن صورت خود، از پایان روییدن مو تا زیر چانه.
۲. شستن دست ها: شستن یکبار دستها همراه با آرنج ها.
۳. مسح کردن سر: مسح کردن ۱/۴ سر با دست های تر.
۴. شستن پاها: شستن یکبار پاها همراه پاشنه ها.

فرض می باشد

سنت های وضوء

هنگام وضوء ☺☺

- روی آوردن به قبله.
- نیت کردن و استعاذه و بسمله گفتن.
- مضمضه و استنشاق (آب انداختن در دهن و بینی).
- پاک نمودن دندانها با مسواک.
- مسح کردن گوش ها و گردن.
- سه بار شستن اعضاء.
- درشستن اعضاء از راست شروع کردن.
- مطابقت به ترتیبی که رسول الله صلی الله علیه وسلم آنرا تطبیق نموده.

سنت است ☺☺

نواقض وضوء (چه چیزهایی وضو را می شکنند؟)

هنگام وضوء

- رفع حاجت در توالت.
- درآمدن باد
- درآمدن هرگونه خون و یا التهاب از بدن
- خنده قهقه (خندیدن در نماز طوری که اگر کسی در پهلوی ما است، بشنود).
- خوابیدن در حالت درازکش و یا تکیه دادن.
- بیهوش شدن.
- با دهن پر استفراق نمودن.
- مست شدن.

وضوء را باطل می کند

محمد (ص) نور امتش است

روزی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

- زیاد آرزو داشتم که برادران خود را ببینم» صحابه عرض کردند:

- ای رسول خدا! آیا ما برادران شما نیستیم؟ فرمود:

- شما یاران من هستید؛ برادران من کسانی هستند که هنوز بدنیا نیامده اند. صحابه گفتند:

- ای رسول خدا! کسانی را که از امتت تا اکنون به دنیا نیامده اند، چگونه خواهید شناخت؟ فرمود:

- اگر شخصی در میان اسبهای سیاه، اسبی داشته باشد که پیشانی، دست و پاهای اسبش سفید باشد، آیا اسبش را نخواهد شناخت؟

صحابه گفتند: - بلی یا رسول الله. آنحضرت فرمود:

- برادران من در روز قیامت، بسبب وضو گرفتنشان با چهرهٔ های نورانی، دست و پا درخشان خواهند آمد. و من قبل از آنها به حوض کوثر خواهم رسید و آنها را از نور اعضاء بدنشان که در هنگام وضوء شسته شده بود، خواهم شناخت (مسلم، طهارت، ۳۹).

رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده اند:

نور وسفیدی مؤمن، تا جایی است که آب طهارت در آن تماس داشته است

(مسلم، طهارت، ۴۰)

غسل

غسل چیست؟

شستن همهٔ بدن را، به شکلی که جای خشک در بدن باقی نماند، غسل گویند.

خداوند عز و جل می فرماید:

«(ای کسانیکه ایمان آورد اید!) اگر جنب بودید؛ پس خود را پاک سازید (و غسل کنید).

(مائده، ۶.)

در حالت جنابت کدام اعمال را نمی توان انجام داد؟

بدون غسل

- نماز نمی توانیم بخوانیم.
- کعبه را نمی توانیم طواف کنیم.
- نمی توانیم به قرآن کریم دست بزنیم.
- نمیتوانیم قرآن کریم را بخوانیم.
- نمی توانیم داخل مسجد شویم.

در حالتمال را نمی توان انجام داد؟

هنگام غسل گرفتن

۱. مضمضه (شستن دهن).

۲. استنشاق (شستن بینی).

۳. شستن همهٔ بدن.

فرض می باشد

در کدام حالت غسل واجب می شود؟

- ✓ در جنابت.
- ✓ بعد از انقطاع حیض.
- ✓ بعد از انقطاع نفایس.

فرض می باشد

☺☺☺☺

چگونه باید غسل گرفت؟

تمام نجاست هایی که در بدن ما وجود داشته باشد، پاک می نماییم.

دهن خود را سه بار با مضمضه و غرغره خوب پاک مینماییم.

دست های خود را خوب بشوییم.

پاک نمودن سوراخهای بینی با استنشاق.

نیت کردن برای غسل. « نیت کردم به گرفتن غسل برای رضای الله»

گرفتن وضوء.

شروع نمودن به غسل با استعاذه و بسمله.

شستن تمام اعضای بدن از سر پا.

فایده های غسل

غسل ما را روحاً پاک میکند

در نظر دین اسلام، وضعیتهای که موجب غسل را ضروری می نماید، از جنابت و نجاست معنوی (حدث) سر چشمه میگیرد. در این وضعیت یعنی در حالت جنب بدون غسل کردن پاک شمرده نشده و بعضی عبادت خود را نیز نمی توانیم انجام دهیم. برای آماده شدن به عبادت، غسل گرفته، هم از نجاست معنوی پاک شده و هم روحاً آرام می شویم.

با غسل نمودن خوشنودی خداوند را بدست می آوریم

نخست، غسل یکی از اوامر الهی می باشد. با انجام دادن آن یکی از وظایف خود را ایفا نموده و رضای خداوند را بدست می آوریم. برای اینکه رضای خداوند را بجا می آوریم، دل ما آرام و راحت می شود. به همین خاطر غسل، یک طهارت معنوی است که به انسان آسایش می بخشد.

غسل بدن ما را تازه و قوی میسازد

تماس خارجی بدن انسان، با واسطهٔ پوست صورت میگیرد. به همین خاطر، گرد و چرکهای خارجی هستند، بیشتر پوستهای بدن انسان را متأثر می سازد. چربی و عرق های بدن انسان، با واسطهٔ چربی و غدد تولید کننده عرق بدن به بیرون کشیده می شود. ماده های زهرآلود که از طریق عرق به بیرون دفن می شود، آنها با چسپیدن به پوست بدن، به مرور زمان منافذ پوست ما را می بندد. در این وضعیت ششهای ما وظیفهٔ خود را که به تبادله نفس یاری می کند، نمیتواند انجام بدهد. وقتی که غسل میکنیم، منافذ بستهٔ شدهٔ پوست ما، باز گردیده و بدن ما از چرک ها پاک میشود و نفس گرفتن نیز آسان میشود. همین طور بدن ما سبک و تازه می شود. به همین خاطر میتوانیم غسل را یک تطهیر مادی بنامیم که بدن ما را از چرک ها پاک میکند.

غسل صحت بدن و روح ما را محافظه میکند

آب که در وقت غسل کردن با بدن ما تماس دارد، بار الکترونیکی بدن را خالی نموده و گردش خون ما را سریعتر می کند. اعصاب ما را آرام و استرس ما را هم کم میکند.

غسل عبارت از طهارت معنوی و مادی که هم از لحاظ روحی و هم مادی از صحت بدن ما محافظت می کند. یعنی برای روح وبدن دوای ضروری میباشد.

رفتارهای نامناسب در انجام غسل

هنگام گرفتن وضوء ☹☹	☹ اصراف آب ☹ به طرف قبله نبودن با آلات تناسلی برهنه. ☹ بی جا گپ زدن	**مکروه است** ☹☹

سنتهای غسل

هنگام غسل گرفتن ☺☺

- ☺ نیت کردن.
- ☺ آغاز کردن با استعاذه و بسمله.
- ☺ شستن دست و عورات.
- ☺ طهارت کردن.

سنت است ☺☺

قدرت آب

فرید، در سفرهٔ صبحانه زیتون هایی را که در قابش بود، با چنگالش گاه این سو و گاه آن سو می غلتاند. در روزها، مشکلی داشت که سببش را نمی فهمید و این مشکل او را احاطه نموده و زود زود زل می زد. این سال، او وارد سال تحصیلی هشتم می شد که در خودش تغییرات روحی و بدنی می دید. قدش ناگهان بلند شده و صدایش ضخیم و حتی کمی ریشهایش نیز درآمده بود. او برخی اوقات صدای طفلانه که از درونش می آمد در تأثیرش می گذاشت و شیطنت میکرد؛ بعضا نیز در تأثیر بزرگ شدنش که او را به درک مسؤلیت سوق میداد، رفتارهای شیطنت آمیزش برایش عجیب به نظر می رسید. او در حالتی بالا و پایین قرار داشت که نمیدانست چقدر دوام خواهد داشت. حالت بلوغی او را آنقدر متاثر ساخته بود که بعضا از دنیا و زندگی بیزار میشد. او غریق در افکار بود که با صدای پدرش بحال خود برگشت.

– فرید، پسرم باز غرق اندیشه ها شدی. صبحانه ات را تمام کن. و گفت: اگر کمی دیگر دیر کنی از

کلاست میمانی. فرید، از اندیشهٔ غرق شده خویش، بیدار شده گفت:

– پدر جان نگران نباشید، میرسم. پدرش، مشکلاتی که پسرش داشت را درک میکرد و می خواست در زمان مناسب با فرزندش صحبت کند. به فرید گفت:

– امشب مادر و خواهرت، خانهٔ خاله ات مهمان هستند. ما هم، پدر و پسر، برای خود یک ضیافت برپا نموده با همدیگر گپ میزنیم. امشب برایت چیزهای مهمی را خواهم گفت.

فرید کیفش را برداشت و فوراً راهی مدرسه شد. اما او از یک طرف خوشحال بود که پدرش از چه چیزهایی صحبت خواهند نمود، و از طرف دیگر سریع

می رفت که از عرفان خان، معلم جغرافیا اش بخاطر دیر ماندن از درس، تنبیه نشنود.

او بعد از وارد شدن به کلاس، حال و احوال همکلاسی هایش را پرسید و در عقب کلاس جای مناسبی را یافت و نشست. تا آمدن معلم، شاگردان از مسابقات فوتبال شب، کدام گُل چگونه زده شد، از طرف داری داور مسابقه، از پنالتی های نگرفته شده، یعنی از چیزهای بی لزوم بحث و صحبت میکردند. عرفان خان که از در کلاس معلوم شد؛ صحبتهای پر از ازدحام جایش را به سکوتی مبدل نمود. در کلاس آنقدر خاموشی حاکم گشت که صدای مگس شنیده میشد. عرفان خان، معلم با نظم بود که دایم عینک هایش را که در نوک بینی اش میگذاشت، کمی گونه های چاق داشت؛ اما از همه مهمتر شاگردی که دچار اشتباه شده باشد از نگاه او می ترسید. کسی را آزرده نمی ساخت؛ اما تاخیر دانش آموزان را اجازه نمی داد. دل شاگردانی را که تنبیه کرده بود را در وقت مناسبی بدست می آورد. در کل او معلمی بود هم شیرین و هم تلخ.

متین، نیت داشت که رفیق خود را برای خودش سپر نموده در کلاس بخوابد. فقط با تنبیه عرفان خان بیدارشد. عرفان خان از متین پرسید:

– متین! چرا در عقب کلاس نشستی؟ در پیش کلاس نیز جای خالی زیاد نیست؟ نقشه خواب متین برهم زده شد. متین، بزور در جلوی کلاس که خالی بود، آنجا نشست. عرفان خان با صدای بلندش تشریح درس را آغاز نمود:

– بلی جوانان! امروز به شما قدرت آب را تشریح خواهم کرد. آب می تواند هر شکلی را بخودش بگیرد. حکایت آب که شکل هر قاب را بخود میگیرد، در جوی ها با صدای شرشره اش ، نرم، شفاف و سرد می ریزد به شما خواهم گفت. اول از همه باید بدانیم که زندگی بدون آب نا ممکن است. انسان بدون غذا میتواند هفته ها زندگی کند؛ اما بدون آب فقط و فقط می تواند سه روز زندگی کند. خداوند متعال ما را آگاه ساخته که تمام مخلوقات از آب خلق شده است. اقالیم دنیا که این ها را میتوانیم هوا کش بنامیم، با تأثیر امواج اقیانوس ها متشکل میگردد. قطره های آب که از تأثیر آفتاب به بخار مبدل میگردد ابرها را به میان می آورند. ابرها برخی اوقات با طی نمودن هزاران کیلومتر راه بر روی کوه و جنگل ها باران می برند؛ به نباتات و جانداران که انسانها از آنها فایده می برند بر آنها حیات می بخشد. تمام جانداران در یک شکل با آب در تعامل هستند. فرید که از لایقترین های کلاس خود بود، دست خود را بالا کرد و با اجازۀ معلمش گفت:

– استاد، موضع درس آناتومی انسان را که در ساعت بیولوژی میخوانیم، گفته های شما را تصدیق مینماید. جانداران با تخمهایشان که آنها از آب متشکل میشوند، قدم نخست خود را میگذارند. میخواستم این تشابه را اشاره کرده باشم. عرفان معلم گفت:

– تشکر میکنم فرید. مثلی که تو هم اشاره نمودی، علوم فن با یکدیگر مخالف نیستند. خالق کائینات خداوند متعال، با قوانین گذاشتۀ خود بدون تناقض، هزاران سال میشود که دنیا، محیط و فضای ما را گرامی میدارد.

شاگردان، ما هر وقتی که از آب بحث میکنیم، دایماً از جهات خوب ومثبتش بحث می نماییم. از طرف دیگر آب روی مبارزه و قهر هم دارد. بیایید کمی از آن هم بحث نماییم. فکر کنید، کمی مغزهایتان را بکار بندازید و این را هم شما بگویید. در کلاس انگشت ها یک دم بالا شدند:

– استاد، سیل و فلاکت های آن.

– سونامی، استاد.

– فرسایش های رودخانه ها.

- طوفان و امواج شدید دریاها.

کلاس، با ازدحام جواب های داده شده دریک لحظه اما عرفان خان با صدای بلندش به سخنانش ادامه داده گفت:

- شاگردان ارجمند جواب همه شما بجا و خوب بود. در پایان درس همهٔ ما، دربارهٔ قدرت آب صاحب فکر شدیم؛ اما به نقطهٔ که بسیار مهم بود حال رسیدیم. وقتی به اشکال جغرافیایی، به کوه ها، به وادی ها، بصحرا ها نگاه بکنیم تأثیر جدی آب را خواهیم دید. کوشش خستگی ناپذیر، تلاش با استقرار هزاران سالگی آب، کوه هایی که از سخت ترین سنگها بمیان آمده آنها را ساییده و با دریا همسطح می نماید. در نقاط وصل رودخانه و دریا خاک ها بمیان میاید که زمین های حاصل خیز را بمیان می آورد. اگر شما هم از قدرت آب درس بگیرید، دایم با کوشش وبا غیرت کار بکنید مشکلات، مثل کوه ذوب میگردد.

متین، هرگز فکر نمیکرد که درس جغرافیا اینقدر دل چسب و کار آمد باشد. او وقتی که صبح کیفش، کتاب جغرافیا اش را جابجا میکرد، فکر می کرد که امروز درس جغرافیا است در عقب کلاس می خوابد. مثل سوالات ومعلومات استاتیستیکی که بخاطر یاد گرفتنش نقشه های پیچیده، در کدام کشور کدام محصول چقدر گرفته میشود، متین از جغرافیا بسیار دل سرد وخسته شده بود. اما درس امروزی بس بود که پیش دواری او را بشکند و تغییر بدهد. او فهمید که اگر به آن آبی که در صحرا و کوها و حتی از کف دست خود جاری هستند به آنها خوب و بادقت نگاه کند، آنها مملو از پیام و معلومات پنهان می باشند که برای روشنی ما کافی خواهد بود.

فرید، از یک طرف درس ها را با دقت گوش میکرد؛ و از طرف دیگر هم غرق افکارش بود که شب پدرش از کدام موضوعات بحث خواهد کرد. وقت مدرسه مثل همیشه بزودی پایان یافت.

وقتی که بخانه رسیده بود بوی ماهی نفیس که از آشپزخانه می آمد او را بخودش جذب نموده بود. پدر و پسر با هم ماهی زیادی را با عافیت نوش جانشان

کردند. فرید تاتلی تولومبه (یک نوع کیک) را زیاد دوست داشت پدرش هم این را می دانست. برای همین از شیرینی فروشی برایش تاتلی آورده بود. بعد از جمع کردن سفره، هر دو همراه چایی سالن رفتند. ذهن فرید به موضوعاتی مشغول بود که صبح پدرش برایش گفته بود. پدرش نیز این را حس میکرد و منتظر زمینهٔ مناسبی بود. بعد از جرعهٔ چای آهسته آهسته به موضع داخل گردید:

- ببین فرید جان، انسان ها بدنیا می آیند، بزرگ میشوند؛ بعد از طفلی و جوانی پیر میشوند و میمیرند. تو همین حالا ۱۵ ساله هستی. زمانی است که از نوجوانی وداع میکنی و به بلوغی قدم میزنی. تکامل بدن و تغییرات که در حسیات تو آمده ما هم با تو شاهد آن هستیم. برای خداوند متعال هرچقدر شکر کنیم کم است. صاحب دو اولاد مثل تو و بیادرت، صحتمند و تنو مند هستید، میباشم.

فرزندم! نترس. بعد از مدتی طوفان که در بدن و روحت پیدا شده فرو خواهد نشست، و خواهد دید که دوران بلوغی هم مثل دوران کودکی ات با ذوق می گذرد. دوران بلوغی، دوران مسئولیت ها میباشد. غسل باید بگیری چرا که غسل شرط تمام عبادات است. هفته یک بار غسل باید کنیم و در وقت ضرورت نیز غسل فرض میباشد. شکل غسل این است که بعد از مضمضهٔ دهن و استنشاق بینی و شستن تمام بدن می باشد. تو در این دوران بلوغی ات هر مشکلی که داری میتوانی با مادرت و من را به راحتی شریک کنی. چرا که ما بتو نزدیکترین انسان ها هستیم. پدرش سخنانش را با این جملات پایان داد: ما به تو دایم افتخار میکنیم. فرید سخنان پدرش را با جان و دل گوش نموده و بعد از خدا حافظی با پدرش به اطاقش رفت.

گفته های پدرش جهت اورا به طرف حمام سوق نمود. نخست طهارت کرد. در وقت استنشاق عبور بینی اش کمی سوخت. پس از آن غسل کرد. بعد

از پوشیدن حوله اش به اطاقش رفت. از یک طرف پیش آیینه موهایش را خشک میکرد؛ و از طرف دیگر درس های جغرافیا را که صبح یاد گرفته بود، در ذهنش تکرار میکرد. در درس از قدرت آب بحث شده بود. اما یک نقطه اش خالی مانده بود. آب تنها دنیای ظاهری ما را و در عین حال دنیای درونی ما را هم متشکل می ساخت. فرید این را در غسل اول حس کرده بود. غسل هم بدن وهم روح ما را از نجاست پاک مینماید از این جهت غسل از وظایف اهم بندگی است. فرید بعد از دراز شدنش در تخت خوابش بخودش گفت که « قدرت آب را حالا فهمیدم». او در این وقتها دچار ناراحتی هایی شده بود که بعد از گرفتن غسل از آنها نجات یافت و با یک روح آرام بخواب عمیق رفت.

حسن تحسین قهرمان

تیمم

تیمم چیست؟

طهارت با خاک و یا از جنس آن را تیمم گفته می شود.

الله تعالی می فرماید که:

«... (برای غسل و طهارت) وقتی که آب نیابید؛ بس (دست هایتان را) باخاک پاکی (لمس کرده) و با آن دست ها و روی هایتان را با مسح کردن تیمم کنید.»

(سورة المائده، آیه، ۶.)

تیمم چه وقت گرفته میشود؟

وقتی برای گرفتن طهارت و یا غسل کردن آب پاکی نیابیم و یا از اسباب مریضی و مثل آن، امکان استفادۀ آب را نداشته باشیم.

بجای طهارت و غسل تیمم میکنیم.

تیمم چگونه گرفته می شود؟

۱ با استعاذه و بسمله شروع میکنیم.

۲ نیت میکنیم.

۳ دست های خود را به خاک پاک لمس کرده روی خود را مسح میکنیم.

۴ دست های خود را دوباره بخاک پاک زده، با کف های خود نخست دست راست و دوم دست چپ خود را با آرنجهای دست مسح می کنیم.

فرایض تیمم

هنگام تیمم ☺☺☺☺

۱. نیت کردن.

۲. مسح نمودن صورت و بازو ها با خاک پاک.

فرض می باشد ☺☺☺☺

غار چوراق تپه

اِمره، صبح با پدرش روانهٔ مدرسه شدند. او میخواست روزهای آخر هفتهٔ ماه ژوئن را همراه همکلاس هایش در اُردوگاه سپری نماید. تا به مدرسه برسد همه چیز آماده بود و سرویس نیز رسیده بود. مدتی بعد سرویس بطرف اردوگاه حرکت نمود. رئیس اردوگاه که او همزمان معلم زبان ترکی نیز بود، اسمعیل خان میکروفن سرویس را گرفته وبخاطر اینکه به شاگردان، در برهٔ سیاحت معلومات بدهد، سخنان خود را شروع نمود:

شاگردان عزیز، اول از همه میخواهم یاد آور شوم که، مقصد ما از این سیاحت هم تفریحی و هم کشفی میباشد. مدتی که در آنجا سپری میکنیم، در این مدت جاهایی را که تماشا میکنیم که قبلا ندیده ایم و هم دور از ازدحام شهر، وقت های خوشی را سپری خواهیم کرد. سرویس، ما را به اردوگاه جنگل چاملی یایله خواهد برد. در روز اول اردو، بعد از چادر زدن بازی خواهیم کرد. در روز دوم سیاحت خود بعد از پیاده روی ۲ ساعت، نقاشی های قدیمی را که در غار موجود است آنها را بررسی می کنیم. از شما می خواهیم که قوانین را مراعات بکنید، اصلا از گروه دور نشوید و بکوشید که اطراف خود را کثیف نکنید. نباید فراموش کنیم که محیط امانتی برای ما میباشد و ما آن را بشکل پاک به نسل های آینده بسپاریم و این یکی از وظایف اهم ما است.

آنها، بعد از یک و نیم ساعت در جایی که اردوگاهشان بود، رسیدند. در زودترین وقت با یاری معلم هایشان چادرهایشان را بستند. اشیای آشپزخانه و چیزهای راحت منتقل می یافت را به خیمه کبیر بردند. رئیس اردوگاه اسمعیل خان، با یک صوت ساکنان اردوگاه را در اطرافش تجمع نمود. و گفت:

دوستان، فعلا ساعت یازده قبل از ظهر است. برای غذای ظهر ساعت یک جمع میشویم. فعلا آزاد هستید فقط زیاد دور نروید. میخواهم که سه نفر از بین شما برای کمک به آمادگی غذای ظهر همراه من بمانند.

بچه ها گروه گروه شده در چمن زارها با کیف و شوق ، به بازی آغاز نمودند. در روز آفتاب مشفق بهار، صدای پرنده ها و عطر و بوی کاجها بازی نمودن، برای جوانان نعمت بزرگی بود که در زندگی شهر امکان آن نبود٬ پیدا کردند.

بخاطر غذای ظهر دستایشان و صورتشان را از چشمه شستند و در میزهای غذاخوری در چادر بزرگ جمع گردیدند. هوای پاک و صاف معده آنها را خالی کرده بود. به همین خاطر غذاهایشان را تمام کردند.

بعد از غذای ظهر، در بالای علف های سبز نماز هایشان را ادا نمودند. جوانان با همراهی اسماعیل خان معلم، جنگل را تا شب گشتند. وقت برگشت به اردوگاه بخاطر شب چوب جمع کرده آوردند. پیش از غروب آفتاب غذای شب را خوردند. بعد از نماز عشاء در اطراف آتش گرد آمدند. بخاطر نمایش صلاحیت و معرفت بر یکدیگر بعضی از آنها غزل خواندند. برخی از آنها نیز شوخی تقلیدی را انجام دادند که رفیق هایش از خنده ریسه رفتند. گذر زمان هیچ احساس نمی شد. تا که خستگی روز به آنها غالب آمد آنها را به خواب برد.

پیش از طلوع آفتاب با صدای اسمعیل خان بیدار شدند. در حالیکه، در خانه مادرهایشان، آنها را از خواب بزور بیدار مینمود. فقط هوای صاف و پاکیزه جنگل سبب شده که در مدتت کوتاه استراحت خوبی نموده از خوابهایشان بیدار شدند. از آب یخ چشمه وضو گرفته نمازهایشان را ادا نمودند. و آب یخ چشمه سبب شده که چشمهایشان مثل سنگ باز شود. با رهبری معلم هایشان عمر و اسعیل٬ به ورزش صبح گانه آغاز کردند. دانش آموزانی که در شهر تا ظهر می خوابیدند، دلشان می خواست صبح ها مانند اردوگاه پر و با نشاط می گذشت.ساکنان اردوگاه

بعد از ورزش صبح گانه در کنار میز صبحانه که در چادربزرگ آماده شده بود، گرد هم آمدند. بچه ها غذاهای خویش را در زود ترین فرصت تمام کردند، چرا که برای دیدن تپهٔ چوراق با هوس بودند و عجله میکردند. اسعیل خان به بچه ها گفت که:

شاگردان، سفر ما به تپه، پیاده دو ساعت خواهد طول کشید. آذوقه، آب و کلاه که شما را از آفتاب محافظت میکند فراموش نکنید، با خود بیاورید.

امره و رفقاء کوهنوردی را با یک صف از یک مسیر تنگ بطرف تپه را آغاز نمودند. نصف ساعت اول سفر با بازی ها و قهقه ها پر شده بود؛ ولی باقی ماندهٔ مصافه سفر دیگر آنها را خسته کرده بود.

هنگامی که به بالای تپه رسیدند، خودشان را به سایهٔ زالزالک انداختند. آنها به سفر زیر آفتاب عادت نداشتند برای همین خسته شده بودند. رئیس گروه اسماعیل خان، با یک خندهٔ استهزاء آمیز گفت:

بچه ها چی شده؟ خسته شده اید؟ خب جمع شوید، سیاحت غار ما شروع میشه.

غاری را که، بچه ها با یک صف از بین دو سنگ داخل شده بودند، آنها را بحیرت انداخته بود. هوای گرم ذوب کنندهٔ بیرون در یک لحظه تغییر کرد.خیال کردند که ئارد یک یخچال بزرگ شده اند. عمر معلم، مشعل به دست غار را روشن میکرد و دربارهٔ غار معلومات می داد. عمر معلم گفت:

دوستان، در جایی قرار داریم که پیش از هزاران سال به وجود آمده و تا حال حفظ شده است. این، در نگاه اول شاید برای شما بی مفهوم باشد؛ ولی از نگاه تاریخ محتوایی مهمی را با خود حفظ میکند. عکس های را که در اینجا مشاهده میکنیم، طرز زندگی، شکل تغذیه، حیات اجتماعی و هر چیز را برایمان نشان میدهد.

بعد از بررسی غار بچه ها با رهبری عمر معلم، روی چمن نشسته غذای نهار را صرف نمودند. دانش آموزان بعد از شکم پر شوقی قبلی شان را باز یافتند. با صدای عمر معلم فورا جمع شدند:

دوستان، در روز دوم اردو، مطابق با برنامه خود، غار چوراق تپه را دیدیم. حال، ساعت سه بعد از ظهر است. بعد از ادای نماز ظهر خود باید به طرف اردوگاه رفت. آب آشامیدنی ملیح تمام شده بود، برای گفتن چیزی از معلم اجازه خواست و پرسید:

معلم، آب من تمام شده است. فکر نمیکنم که آب دوستهایم هم مانده باشد. در نزدیکی ها، برای گرفتن وضوء نه آبی و نه قشلاقی موجود است. بخاطر ادای نماز چگونه باید وضوء گرفت؟ عمر معلم در جواب گفت:

سوالی خوبی است! آفرین ملیح! من هم میخواستم در این باره برای شما توضیحات بدم. دوستان، دین زیبای اسلام، هیچ وقت برای انسان ها مسولیتهای که قادر به انجام آن نبوده باشند، حمل نمیکند. یعنی اسلام، دین مجبوریت ها نیست؛ بر عکس دین سهولت ها است. علی با بالا نمودن دستهایش از معلم پرسید:

اگر این چنین باشد، نماز نخواهیم خواند، چنین نیست معلم؟ عمر معلم گفت:

نخیر علی جان! برای مسلمانی صاحب مسوئلیت هیچ عذری قابل قبول نیست که او را از بارگاه خداوند مانع کند. ما در اوقات نماز، اگر آب میسر نگردد، میتوانیم با گرفتن تیمم نماز خود را ادا نماییم. نخست برای تیمم نیت میکنیم. بعدا کف دستهای خود را با خاک پاک کرده اول صورت خود را لمس کرده و دوباره کف دستهای خود را به خاک زده و گوش های خود را مسح می نماییم. این کار اینقدر ساده است دوستان.

علی دوباره پرسید:

خوب استاد، یعنی می توانیم همه عبادت های خود را با تیمم ادا کنیم؟ عمر معلم جواب داد:

البته علی! تیمم مانند وضوء میباشد، با گرفتن آن تمام عبادت های خود را می توانیم انجام دهیم.

بچه ها از اینکه چیزی نو آموخته بودند بسیار هیجان زده شده بودند. با معلم شان یکجا تیمم گرفتن را آغاز کردند. همگی یکجا نمازهایشان را ادا نموده و بعدا به راه افتادند. وقتی که به اردوگاه رسیدند، چشمه ای که در آنجا بود صف بسته و از چشمه نوشیدند.

روز یکشنبه وقت غروب آفتاب از اردوگاه حرکت کردند، برای امره و دوستانش خیلی مفید شده بود. هم مکان های جدید را دیده و شناخته، و هم معلومات جدیدی بدست آوردند. علاوه بر این، زمانی را که در مکتب سپری میکردند برایشان خسته کننده بود؛ ولی زمانی را که در آنجا سپری کردند پر از شادی و قهقه بود. امره از آیینۀ اتوبوس برای بار آخر به طرف تپۀ چوراق که شبیه آشیانۀ عقاب بود نگاه کرد. در حالی که برای اردوی سال بعد برنامه ریزی می کرد، سر بر شانه دوست خود برهان به خواب رفت.

سوالات

خودآزمایی (۱)

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. سه بارشستن اعضا در وضو سنت میباشد. درست ☐ غلط ☐

۲. طواف کعبه بدون داشتن وضو جایز میباشد. درست ☐ غلط ☐

۳. اصراف آب در وضو مکروه است. درست ☐ غلط ☐

۴. خوابیدن بشکل دراز کشیدن و یا تکیه وضو را باطل نمی کند. درست ☐ غلط ☐

۵. میتوانیم در وقت وضو گرفتن از بالای پاسمان مسح کنیم. درست ☐ غلط ☐

خودآزمایی (۱)

۱. کدام یکی از جملات زیر از فرایض وضو می باشد؟

أ. مضمضه دهن
ب. استنشاق بینی
ج. مسح کردن سر
د. مسح کردن گوش ها.

۲. کدام یکی از جملات زیر از فرائض وضو بشمار نمی رود؟

أ. شستن دست ها با آرنج دست
ب. شستن پاها
ج. شستن صورت
د. مضمضه کردن

۳. کدام یکی از جملات زیر از سنتهای وضو می باشد؟

أ. شستن صورت
ب. شستن پا همراه قوزک ها.
ج. استنشاق بینی.
د. ۴/۱ سر را مسح کردن.

٤. کدام یکی از افعال زیر مسبب باطل شدن وضو نمیشود؟

أ. بیرون خون از بدن
ب. خندیدن
ج. خوابیدن
د. بیهوش شدن

۵. کدام یکی از افعال زیر سبب باطل شدن وضو میگردد؟

أ. خمیازه نمودن
ب. گریه کردن
ج. گپ زدن
د. رفع حاجت در توالت

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید (۱)

(بامسواک، سه بار، سنت میباشد، مکروه است، فرض است)

۱. .... شستن اعضای مشخص بدن را که هنگام وضوء گرفتن شسته می شود، سنت میباشد.
۲. با ترتیب شستن اعضا بدن در وقت وضوء نمودن، ....
۳. پاک کردن دندانها در وقت وضو .... ویا با مسواک چوبی سنت میباشد.
۴. تماس آب به لباس در هنگام وضو گرفتن ....
۵. یک بار شستن پاها همراه آرنج ها، در وقت وضو گرفتن ....

خودآزمایی (۲)

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. مضمضهٔ دهن و استنشاق بینی ، از فرایض غسل شمرده می شود.	درست ☐	غلط ☐
۲. لمس قرآن کریم بدون غسل جایز نمی باشد.	درست ☐	غلط ☐
۳. می توان بدون غسل به مسجد داخل شد؛ اما نمی توان نماز خواند.	درست ☐	غلط ☐
۴. برای تیمم نیت شرط میباشد.	درست ☐	غلط ☐
۵. عذر شخص تیمم دار از بین برود نیز با تیمم شمرده میشود.	درست ☐	غلط ☐

خودآزمایی (۲)

۱. کدام یکی از جملات زیر از فرایض غسل می باشد.

أ. شستن پاها
ب. استنشاق بینی
ج. مسح کردن سر
د. مسح نمودن گوشها

۲. در کدام یکی ازحالت زیر غسل واجب میگردد؟

أ. در حالت جنوب
ب. خارج شدن خون و چرك از بدن
ج. رفع احتیاج توالت
د. استفراق شدید.

۳. کدام یکی از افعال زیر از مکروهات غسل شمرده میشود؟

أ. اصراف آب
ب. زیاد و بیجا گپ زدن
ج. نگاه کردن بطرف قبله با عورت برهنه
د. همه موارد

٤. کدام یکی از عبادات زیر را بدون غسل نمیتوان انجام داد؟

أ. نماز خواندن
ب. قرائت قرآن کریم
ج. غذا خوردن
د. طواف نمودن خانهٔ کعبه

۵. کدام یکی از افعال زیر سبب باطل شدن تیمم نمی شود؟

أ. گریه نمودن
ب. رفع حاجت توالت
ج. یافتن آب بخاطر استفاده
د. خون آمدن از بینی

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید (۲)

(فرض میباشد/تیمم/مکروه/دهن و بینی/ سنت)

۱. در غسل شستن .... فرض میباشد.
۲. بعد از دوره مدت حیض زنان غسل برایشان ....
۳. در غسل نمودن، شستن دست ها و محل عورات .... میباشد.
۴. رو به قبله در هنگام غسل بدون پنهان کردن محل عورات .... میباشد.
۵. وقتی بخاطر گرفتن وضو و یا غسل آب پاك و کافی پیدا نکنیم نمی توانیم .... میگیریم.

معراج مؤمن/ پایهٔ دین

نماز

- تعریف نماز
- فایده های نماز
- انواع نماز
- احکام نماز
- اذان و اقامه
- شکل ادای نماز
- نماز با جماعت
- نماز مریض، سفر و قضا
- اهمیت که رسول خدا صلی الله علیه وسلم بنماز داده بو
- مساجد جامع و مساجد

اولین نماز

این صبح هوا چقدر سرد بود. وقتی از تخت خواب گرم خود برخواستم و دمپایی های یخ شده خویش را پایم کردم، از سردی میلرزیدم.

خورشید درنیامده بود. به پنجره تکیه کردم. در منارۀ مسجد کهنه که از بین بنا ها بطرف آسمان با یک عظمت معنوی به طرف آسمان سر میزد، کسی دیده نمیشد. مدتی بعد در مناره سایه مؤذن جوان معلوم شد. من ژاکت خویش را بخوبی پیچانده بودم. اذانی را که گوش میکردم، صدای آن، روحم را که از سردی هوا متاثر و غم انگیز گشته بود، میلرزاند. پانزده سال میشود که در این اقلیم روحانیت اشتراک نموده بودم که چه روزهای بوده...

پانزده سال قبل مادر عزیزم که محبوبترین چیز دنیای من است، مرا اولین نماز صبح بیدار نموده بود. روزی بود که محتملا مانند امروز، روزی از روزهای زمستان بود. در اطاقم که به اطاق مادرم وصل بود، خواب بودم. مادرم با انگشتهای باریک و ظریفش پیشانی ام را لمس کرد و گفت:

– عمر جان، برخیز. پسرک نازنینم، زود باش بیدار شو!.

من چشمهای خود را باز نموده برایش گفته بودم که:

– مادرجان هنوز شب است.

مادرم هر زمان از کنار ابروی چپم می بوسید، باز هم از همین جا بوسیده و قبل از تلف شدن وقت مرا با گرفتن بغلهایم بلند کرد.

بعد از پوشیدن دمپایی های خود و مالش دادن چشمهایم مادرم را تعقیب کردم. بعد از گذشتن از سالن تاریک به اطاق مادرم رسیدیم و دیدم که بخاری خیلی اطاق را گرم کرده بود.

– اووه، پروین هم بیدار شده! باور نمیکردم که پروین بیدار شده باشد. پروین پارچ را از روی بخاری پایین می آورد. احتمال بیدار شدن پروین در صبح اول وقت را نمی دادم. مادرم گفته بود که:

– پروین هر صبح بیدار می شود.

حیران مانده بودم. بخاطر اینکه من بیدار نمیشدم؛ او هر صبح بیدار می شد. ژاکتم را درآوردند. آستین هایم را جمع نمودند، کنار تشت وضوء خم شدم، مادر جانم گفت که:

– اینجوری خسته میشی. و یک صندلی کوچک زیرم گذاشت و روی آن نشستم.

بعد از گرفتن وضو بخاطر گرم کردن خودم کنار بخاری رفته بودم. یک دم چشمهای خود را به عقب خود انداختم. دیدم که مادرم جانمازش را انداخته و روسری سبزش را هم در سر خود پیچانده بود و مرا صدا کرد:

– بیا...

رفتم پیشش. با او در یک سجاده به نماز ایستادم.

مادرم بعد از نیت و تکبیر تحریمه به نماز ایستاده و دست هایش را بقدر شانه بالا برده بود که این شکل نیت کردن برای نماز بود، من هم آن را تقلید نمودم. بعد از اتمام سنت، بطرفم با یک تبسم

شیرین و متأثر کننده نگاه نموده و با خنده گفت:

- پسرکم تو « زن نیستی که دست هایت را تا شانه هایت ببری! تو مرد هستی، مرد ها دستهایشان را در تکبیر تا نرمی گوشهایشان می برند. با دستهای گرمش از دستهایم کوچکم گرفته آهسته آهسته بگوشهایم برد.

با گفتن «اینجوری» نحوه تکبیر تحریمه مردها را یادم داد.

من نیز، مثل مردها نیت کرده نماز خود را تمام کردم. در وقت دعا کردن پرسیدم.

چطور دعا کنم مادر؟ مادرم گفت، بگو که:

- الهی من به تو حمد و ثنا میکنم بخاطر اینکه مسلمان هستم. استدعا میکنم که وطن ما را از دشمنان نجات بدهی! و از بارگاه تو تمنی دارم، مسلمانان که دچار اذیت، مریضی، بلا و مصیبت و فقر هستند برای آنها صحت و سلامت نصیبشان کنی!

بعداً مادرم توصیه نمود که، بخاطر نجات از حیله های شیطان و بودن انسانی خوب بخدا وند متعال دعا بکنم.

بعد از نماز، مادرم هنگام جمع کردن سجده پرسید که، پسرکم می خوابی؟ نمیدانستم که بخوابم یا نخوابم. به همین خاطر جواب ندادم. مادرم گفت که اگر نمی خوابی برو کتابت را بیار که درس هایت را گوش کنم.

باشه! از سالن به سرعت گذشتم. کتابم در سر میز بود دویده آنهارا پیش مادرم آوردم. بدون غلطی درس خود را برایش خواندم. مادرم هر شب میگفت:

- پسرکم! پیش از خوابیدن درس خود را سه بار تکرارش بکنی، در خواب فرشته ها برایت یاد میدهند.

این شب نیز، آن ملاییکه در خوابم درس هایم را یاد داده بودند. مادرم با آفرینهای مهربانش مویهایم را لمس کرده گفت:

- زمان برای مدرسه رفتن زیاد است. و مرا در تخت خودش خواباند. خوابم نمی برد. به مادرم نگاه می کردم. مادرم در نیمه تاریکی با روسری سبزش مانند رویا حرکت نموده قرآن کریمش را گرفت. در نزدیکی تخت نشسته و باصدای باریک و ظریفش بقرائت قرآن کریم آغاز نمود. این صدای زیبا بر روحم آنقدر تأثیر گذاشت که من را بتفکر عمیق میبرد. دعای مادرم را نگاه میکردم که با چهرۀ نازنینش سرش را آهسته آهسته تکان داده با آهنگ خفیف استدعا مینمود، گوش میکردم.

مادرم مثل یک فرشته بود. در این خیال٬ فکر میکردم که فرشته ها در اطراف مادرم جمع شده، انگشت های مادرم که قرآن کریم را با آن انگشتهایش میگرفت٬ لمس کرده باشند؛ با انگشت هایی که موهای مرا نوازش داده بود.

عمر سیف الدین

نماز چیست؟

موجودات روی زمین با طرز خود خداوند متعال را عبادت وتسبیح میکنند. نماز عبادت خاصی است که تمام عبادات و تسبیحات مخلوقات را به خود جمع کرده است. نماز مهمترین عبادت دین مبین اسلام میباشد؛ برای همین٬ رسول خدا صلی الله علیه وسلم آن را « پایۀ دین» نامیده است.

نماز: در لغت دعا نمودن، دعای خیر کردن است. آن را «معراج مؤمن می نامند». یعنی، دیدار مؤمنان با الله پاک است. ما، با ادای نماز خویش روزانه پنج بار در بارگاه الله متعال حضور می یابیم. با صمیمیت نشان میدهیم که ما بندگان الله متعال بوده و دایم محتاج مرحمت آن خالق یکتا می باشیم.

نماز طرز افادۀ تشکر ما می باشد که با ادای آن به خداوند متعال وظیفۀ خود را نشان میدهیم. ما به واسطۀ نماز، بخاطر نعمات الله متعال هم تشکر خود را برجای نموده و هم احترام و محبت خود را اظهار مینمایم. بخاطر اینکه نماز از بزرگترین احترامات به خداوند محسوب میگردد.

نماز؛ به خداوند متعال دعا نمودن، بخاطر گناهان خود از او استغفار (طلب مغفرت) نمودن از او استرحام (طلب مرحمت) میباشد.

خلاصه نماز، پایۀ دین و نور قلب است. رگ حیاتی، زندگی معنوی ما است.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید که:

«نماز نوری از نورهای قلب مؤمن است. از بین شما کسی، اگر بخواهد، با آن منور شود٬ در کوشش ازدیاد آن باشد»

(ترمذی، دعوات، ۸۵)

چرا نماز میخوانیم؟

نماز، وظیفهٔ بندگی ما، به الله پاک می باشد که او ما را آفریده و حیات بخشیده است. نمازهای خویش را بخاطر این ادا می نمایم که به خداوند متعال قرابت داشته و محبت خویش را نشان بدهیم.

خداوند ما را نعمات بیشماری را لطف نموده و ما بخاطر آن عبادت می نماییم که باید شکر آنها را ادا کنیم. نمازهای ما نیز بخاطر ادای آن می باشد.

ادای شکر هر نعمت الهی از همجنس خود آن میباشد. با دادن زکات خویش که به فقرا داده می شود، مال و ثروت خویش را که از جناب خداوند اعطا شده، بجا می آوریم. با روزه گرفتن، به وجودی سالم و برای نعمات گوناگون که خدا وند برای ما اعطا نموده تشکری میکنیم. با ادای نمازهای خویش نیز در بهترین صورت بخداوند شکرگزار شده و عبادت بدنی خویش را ادا مینماییم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید: بخاطر ادای شکر هر استخوان صدقهٔ واجب می باشد. بر هر تسبیح، حمد، تفکر، تکبیر، توصیهٔ خیر و منع از شر و بدیها صدقه میباشد. دو رکعت نماز چاشت برابر بکلی آن میباشد. (مسلم، مسافرین، ۸۴) رسول خدا با این حدیثش صدقه و شکر بودن نماز را اشاره نموده است.

ما هم باید انطباق نمودن به توصیهٔ فوق رسول خدا صلی الله علیه وسلم نمازهای خویش را منظم ادا نماییم. در این صورت محبت الله را از خود نشان داده و شکر بدنی و نعمتی خویش را ادا می نماییم.

الله جلی جلا له می فرماید که:

... ونماز را برای یاد من بر پا دار.

(سورهٔ طه، آیهٔ ۱۴.)

الله جلی جلا له می فرماید که:

ای کسانی که ایمان آورده اید! رکوع کنید، وسجده کنید، وپروردگارتان را بپرستید، و کار نیک انجام بدهید. باشد که رستگار شوید.

(سورهٔ حج، آیهٔ ۷۷.)

فایده های نماز

فایده های نماز عبارت از: فایدهای بدنی، روحی و اجتماعی. برخی فایده های نماز از قرار ذیل اند:

نماز بهترین واسطهٔ ذکر الله میباشد

الله متعال خبر می دهد که « آگاه باشید که دل ها (تنها) با یاد خدا آرام میگیرند). زیرا که ذکر الله روح ما را راحت، به قلب ما فراح و حضور می بخشد.

بهترین طریق ذکر الله خواندن نماز است. وقتی که بنماز می خوانیم، خدا وند متعال را بیاد میآوریم. بخاطر آن نماز، بزرگترین نعمتی است که آنرا خداوند به ما بخشیده است. رسول خدا صلی الله علیه وسلم به نماز زیاد ارزش می داد و در هر فرصت بخاطر خواندن نماز به طرف مسجد می دوید. او میفرماید که: « خوشنودی ما در نماز است».

نماز به یاد آورندهٔ روز قیامت و روز جزا است

در دنیا چیزهای زیادی موجود است که مسبب فراموشی روز قیامت میشوند. انسانهایی که روز جزا را فراموش نموده باشند؛ آنها بخاطر منفعتشان از هیچ نوع بدی دریغ نمی ورزند. از این رو، بخاطر تنبیه روز جزا برای انسانها یک تنبیه کننده لازم است.

نمازهایی را که با شعور و با خشوع ادا می نماییم، آنها روزی پنج بار وسیلهٔ می شوند که الله متعال و روز قیامت را بیاد بیاوریم. تذکیر روز جزا و قیامت، ما را از بدی ها محافظه مینماید تا که بمال وجان کسی ضرر نرسانیم و حق کسی را نخوریم.

الله متعال میفرماید که:

آگاه باشید! دلها (تنها) با یاد خدا آرام میگیرند.

(سورهٔ الرعد، آیه ۲۸.)

خدا وند متعال میفرماید که:

ای کسانی که ایمان آورده اید، از شکیبائی و نماز یاری بجویید، که همانا خداوند با شکیبانان است.

(سورهٔ بقره، آیه ۱۵۳.)

الله متعال میفرماید که:

و (ای پیامبر!) در دو طرف روز، و ساعاتی از شب، نماز را بر پا دار، بی شک نیکی ها، بدی ها را از بین میبرند، این پندی برای پند پذیران است.

(سورهٔ بقره، آیه ۱۵۳.)

الله متعال میفرماید که:

...یقینا نماز (انسان را) از زشتیها و منکری باز می دارد...

(سورهٔ العنکبوت، آیه ۴۵.)

نماز گناهان ما را از بین میبرد

ما در وقت نماز در حضور رب المتعال قرار میگیریم. به همین جهت، در هنگام نماز از انجام دادن کارهای گناه و بد پرهیز باید نمود. زیرا ما می دانیم که هنگام نماز با خداند متعال صحبت می کنیم. همچنین قلب های خویش را از حسیات و افکار بد و اعضا مانند دست و زبان خویش را نیز از رفتار و گفتار های بد نگهداری می کنیم.

نمازاخلاق ما را اصلاح می کند

نماز بخاطر توبه نمودن از اعمال بد و گناهان خویش فرصت خوبی است. بواسطۀ نماز از خداوند متعال طلب عفو و مغفرت می نماییم. ما روزی پنج بار در حضور خداوند قرار یافته و میدانیم که او علیم و خبیر است و از کارهای مخفی و آشکار ما خبردار است، به همین خاطر به رفتار و کردارهای خویش باید دقت نمود. همچنین از جملۀ انسانهای با اخلاق میشویم.

نمازها وقت ما را پر برکت میسازد

اگر نمازهای خویش را به شکل منظم ادا نماییم، برنامه روزمرۀ خویش را نیز نظر به اوقات نماز تنظیم میکنیم. با بیدار شدن قبل از طلوع آفتاب، برای ادای نماز صبح، روز خویش را آغاز میکنیم. همچنین بخشی از کارهای خویش را نیز تا بیدار شدن بسیاری از انسان ها، تمام می کنیم. همچنان از دعای رسول خدا صلی الله علیه وسلم نیز با نصیب می شویم که او صلی الله علیه وسلم اینطور دعا کرده بود « خدایا! اوقات صبح امتم را پر برکت بگردان».

ظهر و عصر از شلوغ ترین اوقاتمان می باشد، با ادا نمودن نماز ظهر و عصر روح های ما تسکین می یابد. در بین نماز تفریح می کنیم، از لحاظ روانی استراحت و برای کارهای خویش انرژی جمع میکنیم. اگر در بین کارهای خویش تفریح بکنیم، محصولاتمان نیز زیادتر میگردد.

با ادا نمودن نمازهای مغرب و عشاء خویش حساب آن روز را محاسبه نموده و همچنین بعد از ادا نمودن وظیفۀ بندگی خویش، با آسایش می خوابیم.

نماز ما را به نظافت عادت می دهد

برای ادای نماز، روزانه چند بار وضو میگیریم و با گرفتن وضو اعضاء مانند دست، پا و صورت که در زندگی روزمره زیاد تر چرک میگیرند، آنها را پاک نموده و همچنین به مراقب پاکی بدن، لباس و جای نماز خویش می پردازیم.

روزی رسول صلی الله علیه وسلم خدا به یارانش فرمود:

«اگر مقابل منزل کسی نهر آبی باشد و او روزی پنج بار، درآن، غسل نماید، آیا بنظر شما، چرکی در بدن او باقی خواهد ماند»؟ صحابه عرض کردند: خیر، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: نمازهای پنج گانه چنین اند، یعنی خداوند بوسیلۀ آنها گناهان را از بین می برد.

(بخاری، مواقت، ۶)

نماز برای چه کسانی فرض می باشد؟

نماز پنج وقت عبادتی است که در شب معراج فرض گردید. نماز بر هر مسلمان عاقل و بالغ فرض است.

نماز، امر قاطع الهی است. کسی بفرض بودن نماز عقیده داشته؛ اما از تنبلی آن را ترک نماید دچار گناه کبیره میگردد.

دین مبین اسلام، عادت دادن جوانان را بنماز، از سنهای کوچک ضروری دانسته است. رسول مبارک صلی الله علیه وسلم ، توصیه نموده که کودکان از هفت سالگی نماز را یاد داده شوند و از ده سالگی نماز خواندن منظم را به کودکان مهم دانسته و تاکید نموده است.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید که:

« در روز قیامت اولین پرسش از بندگان، در مورد نماز خواهد بود. اگر نمازشان منظم باشد، کارشان هم خوب میشود وهم برایش مفید میشود؛ اگر نمازش منظم نباشد برایش خوب نمیباشد و ضرر میرساند.»

(ترمذی، مواقت، ۱۸۸.)

انواع نماز

نماز عموماً بر سه بخش تقسیم میگردد.

انواع نماز

- ۱. نمازهای فرض
- ۲. نمازهای واجب
- ۳. نمازهای سنت

أ. نمازهای فرض:

آنها نیز سه نوع اند.

۱– نماز پنج گانه:

أ) نماز بامداد/نماز صبح: نماز صبح چهار رکعت است. دو رکعت اولی سنت و دو رکعت آخری هم فرض است. اول دو رکعت سنتش خوانده میشود و بعداً هم دو رکعت فرضش خوانده میشود.

ب) نماز ظهر/ پیشین: نماز ظهر ده رکعت است. چهار رکعت اولی سنت، چهار رکعت دومی فرض و دو رکعت آخرش هم سنت است. اول چهار رکعت سنتش، دوم چهار رکعت

ج) نماز عصر / دیگر: نماز عصر هشت رکعت است. اول چهار رکعت سنتش و دوم هم چهار رکعت فرض آن خوانده میشود. (در اصل[1] نماز عصر چهار رکعت است و آن هم فرض. چهار رکعت سنتش نافله میباشد. اما چهار رکعت سنتش در ترکیه دایماً خوانده میشود. این در بین مردم ترکیه رواج یافته است.)

د) نماز مغرب: نماز مغرب پنج رکعت است. سه رکعت اول فرض و دو رکعت دوم سنت آن خوانده می شود.

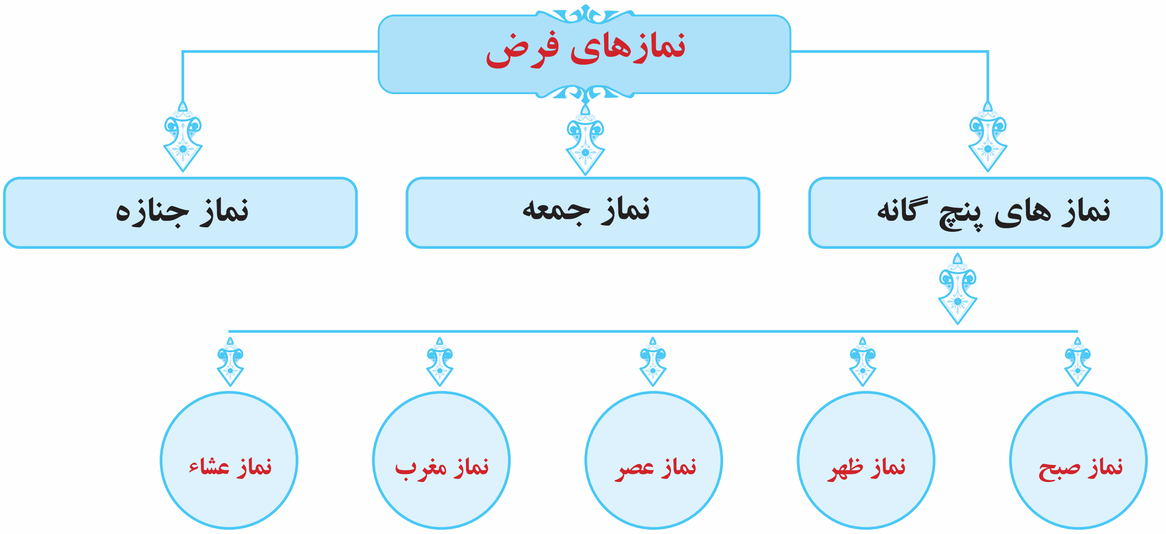
ه) نماز عشاء: نماز عشاء نه رکعت میباشد. چهار رکعت اولش فرض، دو رکعت بعدی آن سنت و سه رکعت آخرش هم واجب می باشد. قابل یاد آوری است که در بین مردم کشور ترکیه پیش از چهار رکعت فرض آن, چهار رکعت نافله هم ادا میشود. این هم مثل نماز عصر, پیش از فرض چهار رکعت نافله در بین مردم عادت شده است.

رکعت های نماز پنج گانه

اوقات نماز	سنت اولی	فرض	سنت	سنت آخر	وتر	مجموعه
صبح	۲	۲	--	--	--	۴
ظهر	۴	۴	--	۲	--	۱۰
عصر	۴	۴	--	--	--	۸
شام	_	۳	۲	--	--	۵
خفتن	۴	۴	--	۲	۳	۱۰ + ۳
						۴۰

۲– نماز جمعه: نماز جمعه فریضه، که هنگام ظهر، بجای نماز ظهر ادا می شود.

۳– نماز جنازه: عبارت از ثنا و نیازی است که برای مسلمان مرده ادا میشود. این نماز بدون رکوع و سجود ادا میگردد و فرض کفایه است.

ب. نماز های واجب

۱) نماز های عیدین:
دو رکعت و با جماعت ادا میکردد.

۲) نماز وتر: سه رکعت است و بعد از نماز عشاء ادا می شود. نماز وتر اگر در وقتش ادا نشود قضای آن واجب میگردد.

ج. نمازهای سنت:

عبارت است از نمازهایی که، رسول اکرم صلی الله علیه وسلم آنها را خارج از نمازهای فرض و واجب ادا نموده باشد.

نمازهای سنت از نظر بسته بودن ویا نبودن بفرض، به دو تقسیم تقسیم می شود.

۱. سنت های که بفرض وابسته اند: این ها عبارت از نمازهایی اند که، قبل از ویا بعد از نماز فرض ادا میشوند.

آ) سنت های نماز پنج گانه: این ها عبارت از نمازهایی اند که، قبل از و یا بعد از نماز فرض های پنج گانه ادا می شوند. مثلا سنت نماز صبح

ب) سنت های نماز جمعه: عبارت است از نمازهایی که پیش از و یا بعد از فرض نماز جمعه ادا می شود.

۲. سنت هایی که به نمازهای فرض وابسته نیستند: این ها عبارت است از سنت هایی که وابسته به نمازهای پنجگانه و جمعه نیستند. رسول اکرم صلی الله علیه وسلم آنها را ادا نموده است. تعدادی از این نمازهای سنت از قرار ذیل اند:

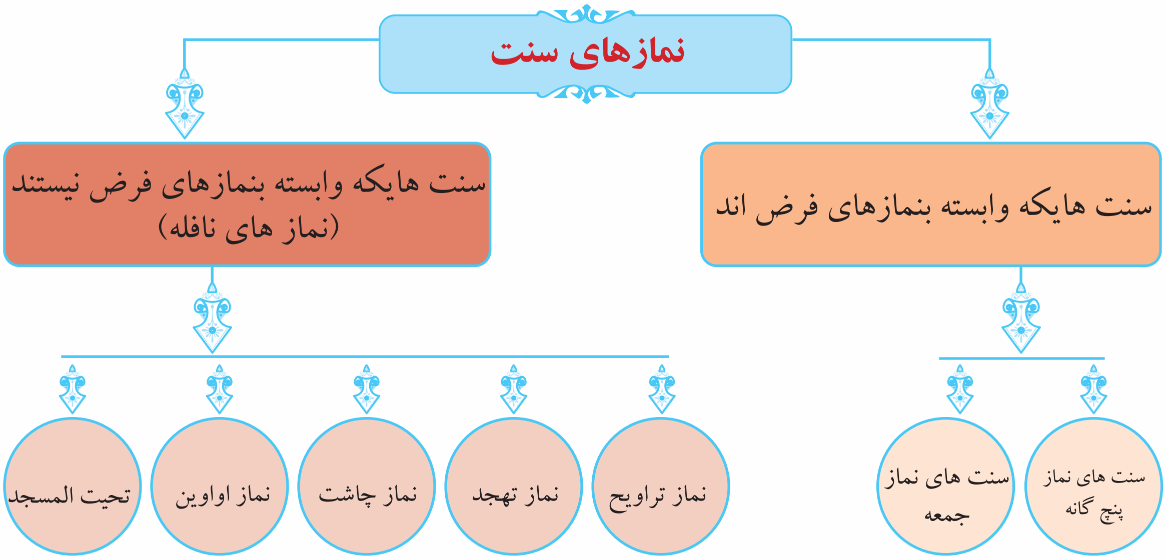
أ) نماز تراویح: عبارت است از نماز سنت که بعد از نماز فرض و سنت عشاء و پیش از نماز وتر ادا می شود. بیست رکعت می باشد.

ب) نماز تهجد (نماز شب): به نمازی گفته میشود که بعد از نماز عشاء و پیش از نماز بامداد یعنی در وقت سحر، از دو الی ده رکعت خوانده شود.

ج) نماز چاشت: عبارت است از نمازی که، تقریبا یک ساعت بعد از طلوع آفتاب تا به میان آمدن آفتاب خوانده میشود. نمازی است بین دو تا هشت رکعت.

د) نماز اوَابین: نمازی است که بین نماز مغرب و عشاء در دو و یا هشت رکعت خوانده میشود.

ه) نماز تحیةُ المسجد: عبارت است از نمازی که بخاطر سلام دادن به مسجد ادا می شود.

« با ادا نمودن نماز زیاد برایم کمک کن! »

ربیع ابن کعب از جملهٔ اصحاب گزین بود. او همیشه برای رسول خدا صلی الله علیه وسلم زیاد خدمت مینمود. رسول خدا صلی الله علیه وسلم از این خدمات وی بسیار ممنون بود. این صحابی یکی از خاطراتشان را اینگونه بیان می کند:

شبی برای پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم آب وضویشان را آماده کرده بودم. او ایشان فرمود:

– « ای ربیعا! هر چیزیکه میخواهی بخواه از من!» من هم در جوابش گفتم:

– بلی یا رسول الله اما اول در مورد چیزی که از شما طلب کنم، میخواهم در باره اش کمی فکر کنم. بعد از لحاظاتی بخودم گفتم که مال ودنیا برایم مهم نیست چرا که رزق ما را خداوند می دهد. به همین خاطر، باید دربارهٔ زندگی روز قیامت خود، چیزی بخواهم. زیرا پیامبر در پیش خداوند والی مقام است. وقتی بحضورشان رسیده بودم، پرسیدند:

– چه تصمیمی گرفتی؟

– گفتم که ای رسول خدا من میخواهم در جنت همراه شما یکجا باشم. بخاطر نجات از عذاب دوزخ در پیش خداوند، شافع من باشید. آن رسول اکرم فرمود:

– «دیگر چیزی نمیخواهی»؟

– در جوابشان گفتم:

– نه، خواستهٔ من از این قرار است. رسول اکرم فرمودند:

– اگر تصمیم و خواست تو همین باشد، زیاد نماز بخوان و سجده کن که برای خود به من کمک کن (مسلم، صلاة، ۲۲۶).

فرایض نماز

در نماز دوازده فرض موجود است. از جمله شش مورد قبل از نماز و شش مورد دیگر هم در وقت ادای نماز. تَرک یکی از اینها سبب باطل شدن نماز می گردد. خلاصه بحث از قرار زیر است:

أ.   فرایض خارجی نماز

عبارت است از فرایضی که بجا آوردن آنها پیش از آغاز نماز الزام شده است. اینها، هم از نگاه فیزیکی و هم از نگاه روحی، ما را به نماز آماده می کنند. اینها را شرایط نماز نیز بشمار می رود.

۱.پاکی از جنابت: پاک شدن از حدث و آلودگی های معنوی که با چشم دیده نمی شوند. با افادۀ دیگر، وضو گرفتن و غسل کردن و یا تیمم نمودن. یعنی از حالت جنب پاک شدن.

۲. پاکی از نجاست: پاک کردن بدن، لباس و جای نماز خویش از نجاست که با چشم دیده می شوند.

۳. پوشاندن عورات: پنهان نمودن عورات یکی از شرایط نماز محسوب می شود. در وقت نماز مردها باید از زیر ناف تا زانوهایشان؛ زنها به غیر از صورت، دست و پا باید تمام بدنشان را بپوشاند.

٤. وقت: مراعات وقت در هر نماز از شرایط نماز شمرده شده و باید هر نماز در وقتش خوانده شود. زیرا نمازیکه پیش از وقتش خوانده شود باطل میشود و باید در وقتش تکرار خوانده شود. قضا کردن نماز از گناهان کبیره شمرده شده است.

٥. نگاه کردن بطرف قبله/استقبال قبله: در وقت نماز خواندن مؤمن باید بطرف قبله نگاه بکند. کسی که در هنگام نماز سینه خویش را به غیر از طرف قبله بکند نماز آن باطل می شود.

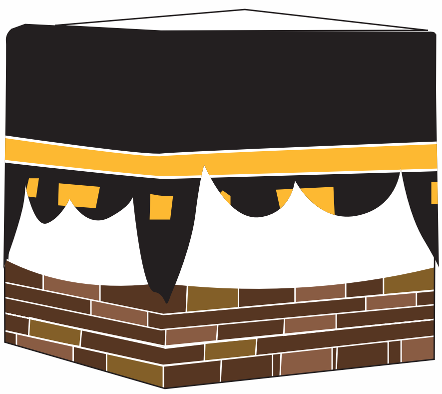
٦.نیت: نیت عبارت است از ادای نماز وقت از طرف قائم نماز. در نماز جماعت برای اتکاء به امام هم نیت می شود.

بعد از بجا آوردن شرایط فوق الذکر، می توانیم نماز را شروع کنیم.

از ابن مسعود (رض) روایت شده است که فرموده:

از رسول خدا (ص) پرسیدم که، «یا رسول الله! خداوند کدام عمل را افضل می بیند و زیاد دوست دارد؟»
آن حضرت فرمود: « نماز که در وقتش ادا گردد». باز پرسیدم که دیگر کدام؟
برایم جواب دادند: « خوبی کردن به والدین». باز پرسیدم که دیگر کدام؟
فرمودند: «جهاد در راه خدا»

(بخاری، مواقیت، ۵)

تغییر جهت به طرف قبله نیازمند تغییر قلب به طرف خداوند است.
زیرا قبله ی قلب خداوند است

(مولانا)

ب. فرایض داخلی نماز:

عبارت است از ارکانی که باید در وقت نماز اجرا شود. برای همین' به این موارد «ارکان نماز» نیز گفته شده است.

۱. تکبیر تحریمه: آغاز نمودن نماز با گفتن« الله اکبر» را تکبیر تحریمه گویند.

۲. قیام: در نماز مدتی ایستادن را قیام گویند.

۳. قرائت: در وقت قیام نماز خواندن آیاتی از قرآن کریم را قرائت گویند. آیاتی خوانده شده باید سه آیات کوتاه و یا یک آیهٔ دراز باشد.

٤. رکوع: در نماز' بعد از قرائت فاتحه و سور' ضمهٔ خم شدهٔ زانوها را گرفته و سه بار « سبحان ربی العظیم» می گوییم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید که:

« به خداوند نزدیک ترین وقت برای مومن ، وقت سجده است.»

(مسلم، صلاة، ۲۱۵.)

۵. سجود: با گذاشتن پیشانی، بینی، پنجه های دست و زانوهای پا را بعد از ادای رکوع، بر زمین را سجود می نامند.

٦. قاعدهٔ آخر: عبارت است از خواندن دعای « التحیات » در آخر نماز.

اذان

اذان و مؤذن به چه معنی است؟

اذان مسلمانان را به سوی نماز دعوت می نماید. کسی که اذان را بخواند مؤذن گفته می شود.

اذان کی و چگونه خوانده میشود؟

اذان وقتی خوانده میشود که وقت نماز شده باشد. اذان، مسلمانان را روزی پنج بار به نماز دعوت می کند.

در زمان ادای اذان چگونه باید رفتار کرد؟

وقتی که صدای اذان شنیده شود، باید در حالت سکوت آنرا گوش کرد. جملات مؤ ذن را تکرار نموده و بعد از ختم اذان نیز دعای اذان را آنگونه که رسول خدا به یارانش یاد داده، باید خواند.

رسول خدا (ص) میفرماید:

« اگر انسانها، از پاداش اذان و صف اول نماز، آگاه می بودند و برای دست یابی به آن، مجبور به قرعه کشی می شدند، حتما قرعه کشی میکردند»

(بخاری، اذان، ۹)

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید که:

« هنگامیکه صدای اذان بگوش شما رسید، کلمات اذان را با مؤذن تکرار کنید»

(بخاری، اذان، ۷)

کلمات اذان ومعنای آن

اللّٰه أَکْبَرُ	الله اکبر (۴ بار)	یعنی خدای تعالی بزرگتر (ین) است.
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ	اشهد ان لا اله الا الله (دو بار)	یعنی شهادت میدهم که کسی جز الله سزاوار و لایق پرستش نیست.
أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّداً رَسُولُ اللّٰهِ	اشهد ان محمدا رسول الله (دو بار)	یعنی شهادت میدهم که حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پیغمبر و فرستادهٔ خدا است.
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	حیّ علی الصلاة (دو بار)	برای نماز بشتاب (ید)
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ	حیّ علی الفلاح (دو بار)	برای رستگاری بشتابید
اللّٰهُ أَكْبَرُ	الله اکبر (دو بار)	یعنی خدای تعالی بزرگتر (ین) است.
لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰه	لا اله الا الله (یک بار)	جز الله سزاوار و لایق پرستش نیست.

در تمام اذان ها کلمات عینا تکرار میشود. اما در اذان صبح بعد از « حیّ علی الفلاح» جمله « الصلاۀ خیر من النوم» علاوه می شود.

اذان بما چه چیزهایی را یادآور می شود؟

اذان، وقت نماز را خبر میدهد. نماز، عبادتی ست که تنها به مسلمانان ارتباط دارد. به همین خاطر، در جایی که صدای اذان شنیده شود، نشانه ای است که در آنجا مسلمانان زندگی میکند.

اذان روز پنج بار خوانده می شود، و عقیده ی توحید را خلاصه میکند. اذان، از موجودیت الله، یگانگی و از پیامبری رسول خدا (ص) خبر می دهد. و توجه ما را به غایۀ خلقت انسانها سوق داده و یادآور می شود که نجات ما فقط و فقط با عبادت نمودن ممکن می باشد.

کسی که با شنیدن اذن با این شکل دعا کند، در روز قیامت شفاعتم بر او واجب میگردد.

اللَّهُمَ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ
وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ آتِ سَيِّدَنَا مُحَمَّدِ الْوَ سِيلَةَ
وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِى وَعَدْتَهُ
اِنَّكَ لاُتُخْلِفُ الْمِيعَادَ

ای خدا، صاحب این دعوت کامل، و نماز استوار — محمد(صلی الله علیه و سلم) وسیله و فضیلت عطا فرما، و او را در مقام محمود مبعوث فرما. مقامی که وعده آن را فرموده اید همانا تو خلاف وعده نمی کنید.

(بخاری، اذان، ۸).

اقامه

اقامه چیست؟

اقامت پیش از نمازهای فرض خوانده می شود. آغاز نماز فرض را خبر میدهد.

اقامه را چه زمانی و چه کسانی می خواند؟

در نمازهای جماعت مؤذن با صدای بلند کلمات اقامه را می خواند. مردانی که نماز فرض را فرادا می خوانند، آنها هم مکلف هستند که پیش از نماز فرض اقامت را با صدایی که خودشان بشنوند، بخوانند. برای زنان خواندن اقامت ضرور نمیباشد.

کلمات اقامه مشابه کلمات اذان می باشد؛ اما در اقامه، بعد از کلمات «حیّ علی الفلاح» عبارۀ « قد قامۀ الصلاۀ» علاوه میگردد. یکی از فرق های اذان و اقامه این است که، اذان یواش تر و اقامه سریع تر خوانده می شود.

دعای اذان: اللهم رب هذه الدعوۀ التامۀ والصلاۀ القايمۀ ات سيينا محمي الوسيلۀ والفضيلۀ وايرجۀ الرفيعۀ وابعثه مقاما محمودا الذى وعدته انک لا تخلف الميعاد.

دعای اقامه:

الله اکبر (۴ بار)

اشهد ان لا اله الا الله (دو بار)

اشهد ان محمدا رسول الله (دو بار)

حیّ علی الصلاۀ (دو بار)

حیّ علی الفلاح (دو بار)

قد قامۀ الصلاۀ (دو بار)

الله اکبر (دو بار)

لا اله الا الله (یک بار)

نماز چگونه خوانده می شود؟

پیش از شروع به نماز وضو گرفته می شود. بعد از پوشاندن عورات٬ جای پاک برای نماز را انتخاب نموده جهت خود را بطرف قبله کرده و به نماز مربوطه نیت « نیت کردم بجا آورم سنت نماز صبح را برای رضای خدا» می شود.

رکعت اول

۱ (مردها)

دست های خودرا –به برابر گوش– بلند نموده و با گفتن « الله اکبر» تکبیر تحریمه میگیرند.

۱ (زنها)

دستهای خود را– برابر به شانه– بلند نموده و با گفتن « الله اکبر» تکبیر تحریمه میگیرند.

« حضرت لقمان (ع) به پسر خویش، چنین توصیه کرده بود: پسرکم! نماز را بخوان، به انجام امر بالمعروف ونهی عن المنکر کوشش کن ، به مصیبت هایی که به سرت آمده صبور باش . زیرا، اینها چیزهای هستند که باید با تصمیم انجامشان بدهید»

(سوره لقمان٬ آیه ۱۷).

۲ (مردها)

بعد از نیت به نماز ایستاده و با انگشت های دست راست خود، دست چپ خود را گرفته در زیر ناف دست ها را می بندیم.

در این وضعیت دعای (سبحانک اللهم) را خوانده در تعقیبش نیز با گفتن (استعاذه و بسمله) سورهٔ «فاتحه» را میخوانند و سپس در آن یک سوره علاوه می شود.

۲ (زنان)

سپس بادست راستشان، دست چپ خود را گرفته سر سینه هایشان می گذارند.

بعد از قرائت دعای (سبحانک اللهم) (استعاذه و بسمله) میگونید و سپس نیز سورهٔ فاتحه و سورهٔضمه خوانده میشوند.

۳ (مردها)

بعد از خواند فاتحه و سورهٔ ضمه « الله اکبر» گفته به طرف رکوع می روند. زانوها را با انگشتانشان گرفته پشت خود را راست خم نموده و در رکوع سه بار « سبحان ربی العظیم» میگویند.

۳ (زنان)

بعد از خواند فاتحه و سورهٔ ضمه « الله اکبر» گفته به رکوع میروند. زانوها را با انگشتانشان گرفته پشت خود را خم کرده٬ اما کمتر از مردان خم کرده٬ در رکوع سه بار « سبحان ربی العظیم» میگوییند.

۴ **(مردها)**

بعد از انجام رکوع، با گفتن « سمیع الله لمن حمدهٔ» با قامت راست می ایستند. دست های خود را بدون بستن به پهلوها دراز می کنند. کمی قامت را راست نموده « ربنا لک الحمد» میگویند.

۴ **(زنان)**

بعد از انجام رکوع، با گفتن « سمیع الله لمن حمدهٔ» قدهایشان را راست میکنند. دست های خود را بدون بستن به پهلوها دراز می کنند. کمی قد خود را راست نموده « ربنا لک الحمد» می گویند.

۵ **(مردها)**

بعد از « ربنا لک الحمد» بطرف سجده می روند. در حالت سجده پیشانی و بینی باید بزمین بخورد. آرنج هایشان را دور از خود قرار داده مانع تماس به زمین می باشند. پاهای خود را در بالای انگشتان خود قرار داده و نوک انگشتان را زمین می گذارند. در سجده سه بار « سبحان ربی الاعلی» می گویند.

۵ **(زنان)**

بعد از « ربنا لک الحمد» بطرف سجده می روند. در حالت سجده پیشانی و بینی باید به زمین بخورد. آرنج هایشان را دور از خود قرار داده مانع تماس به زمین می باشند پاهای خود را در بالای انگشتان خود قرار داده و نوک انگشتان را زمین می گذارند. در سجده سه بار « سبحان ربی الا علی» می گویند.

٦ **(مردان)**

بعد از گفتن دعای سجده، با گفتهٔ « الله اکبر» سر خود را از سجده بالا می نمایند. مدتی کوتاه سر زانو های خویش می نشینند. پای چپ خود را بزمین دراز کرده، بر سر آن می نشینند. پای راستشان بشکل عمود مانده انگشتانشان در جهت کعبه باشد. دستهای خود را بدون فاصله بین انگشتان بر سر زانوها می گذارند.

٦ **(زنان)**

بعد از گفتن دعای سجده، با گفتهٔ « الله اکبر» سر خود را از سجده بالا میکنند. مدتی کوتاه سر زانو های خویش می نشینند. پاهایشان را بطرف راست نموده وانگشتانشان در جهت کعبه باشد. دستهای خود را بدون فاصله بین انگشتان بر سر زانوها می گذارند.

۷ (مردان)

با گفتن «الله اکبر» تکرار بسجده می روند. همانند قبل سه بار « سبحان ربی الاعلی» می گویند.

۷ (زنان)

با گفتن «الله اکبر» تکرار بسجده می روند. همانند قبل سه بار « سبحان ربی الاعلی» می گویند.

۸ (مردان)

بعد از آن « الله اکبر» گفته برای رکعت دوم بپا می خیزیند.

۸ (زنان)

بعد از آن « الله اکبر» گفته برای رکعت دوم بپا می خیزیند.

رکعت دوم

۹ (مردان)

به نماز ایستاده و با انگشت های دست راست خود، دست چپ خود را گرفته در زیر ناف دست ها را می بندیم. با « بسمله» سورۀ فاتحه را خوانده سپس سورۀ ضمه را قرائت می نمایند.

۹ (زنان)

به نماز ایستاده، با دست راست شان، دست چپ شان را گرفته سر سینه هایشان می گذارند. با « بسمله» سورۀ فاتحه را خوانده سپس سورۀ ضمه را قرائت مینمایند.

۱۰ (مردان)

با گفتۀ «الله اکبر» به رکوع میروند. در رکوع سه بار « سبحان ربی العظیم» میگویند.

۱۰ (زنان)

با گفتۀ «الله اکبر» به طرف رکوع میروند. در رکوع سه بار « سبحان ربی العظیم» میگویند.

۱۱ (مردان)

بعد از انجام رکوع، با گفتن « سمیع الله لمن حمدهٔ» با قامت راست می ایستند. دست های خود را بدون بستن به پهلوها دراز می کنند. کمی قامت را راست نموده « ربنا لک الحمد» میگویند.

۱۱ (زنان)

بعد از انجام رکوع، با گفتن « سمیع الله لمن حمدهٔ» با قامت راست می ایستند. دست های خود را بدون بستن به پهلوها دراز می کنند. کمی قامت را راست نموده « ربنا لک الحمد» میگویند.

۱۲ (مردان)

بعد از « ربنا لک الحمد» بطرف سجده میروند. در سجده سه بار « سبحان ربی الا علی» میگویند.

۱۳ (مردان)

بعد از گفتن دعای سجده، با گفتهٔ « الله اکبر» سرهایشان را از سجده بالا نموده و مدتی کوتاه سر زانو هایشان می نشینند.

۱٤ (مردان)

با گفتههٔ «الله اکبر» تکرار بطرف سجده می روند. مثل سابق سه بار « سبحان ربی الاعلی» میگیویند

۱۵ (مردان)

بعد از گفتن دعای سجده، با گفتهٔ « الله اکبر» سرهایشان را از سجده بالا نموده ومدتی کوتاه سر زانو هایشان می نشینند. پای چپشان را بر زمین دراز کرده، سر آن می نشینند. پای راستشان بشکل عمود مانده انگشتانشان در جهت کعبه باشد. دستهای خود را بدون فاصله بین انگشتان بر سر زانوها می گذارند.

در قاعده « التحیات»، « اللهم صلی و بارک» و « اللهم اغفرلی و ربنا آتنا» را میخوانند.

۱۲ (زنان)

بعد از « ربنا لک الحمد» بطرف سجده میروند. در سجده سه بار « سبحان ربی الا علی» میگویند.

۱۳ (زنان)

بعد از گفتن دعای سجده، با گفتهٔ « الله اکبر» سرهایشان را از سجده بالا نموده ومدتی کوتاه سر زانو هایشان می نشینند.

۱٤ (زنان)

با گفتهٔ «الله اکبر» تکرار بطرف سجده می روند. مثل سابق سه بار « سبحان ربی الاعلی» میگیویند.

۱۵ (زنان)

بعد از گفتن دعای سجده، با گفتهٔ « الله اکبر» سرهایشان را از سجده بالا نموده ومدتی کوتاه سر زانو هایشان می نشینند. پای چپشان را بر زمین دراز کرده، سر آن می شینند. پای راستشان بشکل عمود مانده انگشتانشان در جهت کعبه باشد. دستهای خود را بدون فاصله بین انگشتان بر سر زانوها می گذارند.

در قاعده « التحیات»، « اللهم صلی و بارک» و « اللهم اغفرلی و ربنا آتنا» را میخوانند.

۱۶ (مردان)

بعد از پایان دعا ها، اول سرهایشان را بطرف راست کرده « السلام علیکم و رحمة الله وبرا کاته» گفته سلام می دهند. سپس سرهایشان را بطرف چپ کرده همان جملهٔ اولی را تکرار می نمایند. به همین شکل نماز دو رکعت را به پایان می رسد.

۱۶ (زنان)

بعد از پایان دعا ها، اول سرهایشان را بطرف راست کرده « السلام علیکم و رحمة الله وبرا کاته» گفته سلام می دهند. سپس سرهایشان را بطرف چپ کرده همان جملهٔ اولی را تکرار می نمایند. به همین شکل نماز دو رکعت را به پایان می رسد.

خاتم اسما یکی از دوستان الله است، از اوپرسیدند که نماز را چگونه ادا مینماید. در جواب این سوال اینگونه جواب داد:

«طهارت خود را نزدیک وقت نماز می گیرم. سر جای نماز خود رفته در آنجا منتظر اذان می باشم. کمی در حالت تفکر می باشم سپس بخاطر ادای نماز بپا برمی خیزم. کعبه را در بین ابروها، پل صراط را به زیر پاها، جنت را بطرف راست و جهنم را بطرف چپ خود می گیرم. به عزرائیل فکر میکنم که روحم را حالا از تنم جدا بکند، اقرار میکنم که این، آخرین نمازم است. خود را اسیر حسیات بین امید و ترس قرار داده در حضور الهی حاضر می شوم. تکبیر خود را با دقت گرفته قرآن را با تفکر و معنی آن میخوانم. رکوع را با تواضع، سجده را با خشوغ ادا نموده، نماز خود را با اخلاص ادا می نمایم. سپس در اندیشه غرق میشوم که آیا نماز من قبول شده یا نه؟ و از الله پاک طلب استغفار مینمایم.»

شکل ادای نماز پنج گانه

نماز بامداد	رکعت اول	رکعت دوم		
دو رکعت سنت نماز بامداد	❋ تکبیر تحریمه ❋ سبحا نک ❋ اعوذُ–بسلمه ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ نشستن –تحیات –صلی–باریک –ربنااغفرلی–ربنا ❋ سلام		
دو رکعت فرض نماز بامداد	❋ تکبیر تحریمه ❋ سبحا نک ❋ اعوذُ–بسلمه ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعده –تحیات –صلی–باریک –ربنا اغفرای–ربنا ❋ سلام		

نماز ظهر	رکعت اول	رکعت دوم	رکعت سوم	رکعت چهارم
چهار رکعت اول نماز ظهر	❋ تکبیر تحریمه ❋ سبحا نک ❋ اعوذُ–بسلمه ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ اولی – تحیات	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ آخر – تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ❋ سلام

چهار رکعت فرض نماز ظهر	✻ تکبیر تحریمه ✻ سبحا نک ✻ اعوذُ– بسلمه ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ اولی – تحیات	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ آخر – تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ✻ سلام
دو رکعت سنت نماز ظهر	✻ تکبیر تحریمه ✻ سبحا نک ✻ اعوذُ– بسلمه ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ –تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ✻ سلام		

نماز عصر	رکعت اول	رکعت دوم	رکعت سوم	رکعت چهارم
چهار رکعت سنت (غیر موؤکده) نماز عصر	✻ تکبیر تحریمه ✻ سبحا نک ✻ اعوذُ– بسلمه ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ اولی – تحیات – صلی–باریک	✻ سبحا نک ✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ آخر –تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ✻ سلام
چهار رکعت فرض نماز عصر	✻ تکبیر تحریمه ✻ سبحا نک ✻ اعوذُ– بسلمه ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ سورهٔ ضمه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ اولی – تحیات	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ رکوع ✻ سجود	✻ بسمله ✻ سورهٔ فاتحه ✻ رکوع ✻ سجود ✻ قاعدهٔ آخر – تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ✻ سلام

نماز مغرب	رکعت اول	رکعت دوم	رکعت سوم	
سه رکعت فرض نماز مغرب	* تکبیر تحریمه * سبحا نک * اعوذُ- بسلمه * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود	* بسمله * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود * قاعدهٔ اولی - تحیات	* بسمله * سورهٔ فاتحه * رکوع * سجود * قاعدهٔ آخر - تحیات - صلی-باریک - ربنا اغفرای-ربنا * سلام	
دو رکعت سنت نماز مغرب	* تکبیر تحریمه * سبحا نک * اعوذُ- بسلمه * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود	* بسمله * سوهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود * قاعدهٔ آخر - تحیات - صلی-باریک - ربنا اغفرای-ربنا * سلام		

نماز عشاء	رکعت اول	رکعت دوم	رکعت سوم	رکعت چهارم
چهار رکعت سنت (نافله) اول نماز عشاء	* تکبیر تحریمه * سبحا نک * اعوذُ- بسلمه * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود	* بسمله * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود * قاعدهٔ اولی * تحیات	* سبحا نک * بسمله * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود	* بسمله * سورهٔ فاتحه * سورهٔ ضمه * رکوع * سجود * قاعدهٔ آخر * تحیات - صلی-باریک < - ربنا اغفرای-ربنا * سلام

چهار رکعت فرض نماز عشاء	❋ تکبیر تحریمه ❋ سبحا نک ❋ اعوذُ– بسلمه ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ اولی – تحیات	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ آخر – تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا × سلام
دو رکعت سنت نماز عشاء	❋ تکبیر تحریمه ❋ سبحا نک ❋ اعوذُ– بسلمه ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ آخر – تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ❋ سلام		

نماز وتر	رکعت اول	رکعت دوم	رکعت سوم	
سه رکعت نماز وتر	❋ تکبیر تحریمه ❋ سبحا نک ❋ اعوذُ– بسلمه ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ آخر – تحیات	❋ بسمله ❋ سورهٔ فاتحه ❋ سورهٔ ضمه ❋ تکبیر مابین ❋ دعای قنوت ❋ رکوع ❋ سجود ❋ قاعدهٔ آخر – تحیات – صلی–باریک – ربنا اغفرای–ربنا ❋ سلام	

دعا و تسبیحاتی که بعد از نماز خوانده می شوند

بعد از هر سلام نماز

اَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلاٰمُ وَمِنْكَ السَّلاٰمُ تَبَارَكْتَ
يَا ذَاالْجَلاٰلِ وَالْاِكْرَامِ

"اللهم أنت السلام ومنک السلام تبارکت یاذا الجلال والإکرام" می گوییم.

بعدا این هم علاوه می شود

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلاٰ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ
وَلاٰ حَوْلَ وَلاٰ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

سپس بعد از استعاذه و بسمله آیات الکرسی خوانده میشود.

سپس بعد از استعاذه و بسمله آیات الکرسی خوانده میشود.

بعد از ۳۳ بار سُبْحَانَ الله، ۳۳ بار اَلْحَمْدُ الله و۳۳ بار اَللهُ أَكْبَر:

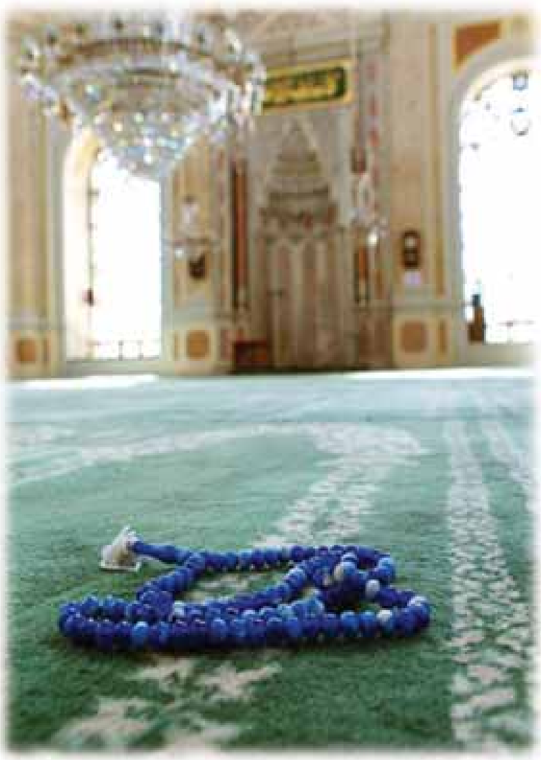
لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاٰ شَرِيكَ لَهُ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِير
سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْاَعْلٰى الْوَهَّابِ

می گوییم و با دستهای رو به آسمان (خداوند) دعا می کنیم. بعد از دعا، دستهایمان را بر روی صورتمان کشیده و تسبیحات نماز را تمام می کنیم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم بعد از نماز عموما این دعا را میخوانده وبرای دیگران نیز توصیه مینوده است.

« خدایا! تنها ترا حمد میکنم. و استی! چیزهاییکه در آسمانها، زمین موجود اند و میبینی و مافظه میکنی.

بتو حمد باشد. تو حق حقیقت استی. آنچه را که گفتی خواهم آورد حق و حقیقت است. وعده های تو حق و حقیقت است. وصلت بتو حق و حقیقت است. جنت، حق و حقیقت است. جهنم، حق و حقیقت است. روز قیامت حق و حقیقت است. پیغمبران حق و حقیقت است. محمد صلی الله علیه وسلم حق و حقیقت است.

خدایا! اوامر و منهیات ترا قبول نموده و خودم را بتو سپردم. بجز تنها بتو اعتماد نمودم. تنها بتو ایمان آوردم. روی و قلب خود را تنها بتو باز گرداندم.

خدایا! نماز های مارا بول فرما. بی تردید تو سامع و علیم هر چیز استی.

خدایا! گناه هایمرا ببخش، اعمالیرا که از جهالت خود انجام دادم مغفرت کن. تقصیراتیرا که از بش از حد خود از من صادر شده باشد معافم کن. از تمام گناهم را که از من خوبتر میدانی، مارا معاف بدار.

خدایا! گناهیرا که جدا ویا از طریق مزاح، اشباها ویا درکا و بشکل فهمیده انجام نموده باشم،عفم کن.

خدایا! برایم یاری ده تا که ترا بوجه لایقترینش ذکر کنم، بنعماتش شکر گذار باشم و ترا بشایستگی عبادت بکنم.

خدایا! در موضع دین که آن شروع همه کارها میباشد، محافظه ام کن که تا بخطا آلوده نشوم. کار های در این دنیا انجام میدهم کمکم کن که در راه راست پیش ببرم. کمکم کن آخرتم را که آخرین مرجع ما میباشد در آن کابیاب شوم. در تمام زندگی ام خیر احسان کرده بتوانم که امکان آنرا برایم ببخش!

خدایا! از چیزهاییکراکه تضاد اتحاد و اتفاق میباشد ما را محافظه کن. واز هر فسم فعلیات بد و نفاق مار محافظه بنما!.

خدایا! مرا براه راست هدایت کن. اخلاق و درونمرا پاک کن. اخلاقم را خوب و زیبا کن. ماز از حرام ها دور نگهدار.

خدایا! از فقر، بی حدی، خواری، تحقیری، از ظالم شدن و مظلوم شدن بتو التجا نموده و پناه میبریم.

خدایا تو خالق و پروردگار ما استی! خداوندا در دنیا و در سرای دیگر به ما نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب دوزخ نگه دارا!

ای پروردگار ما ، مرا و پدر و مادرم و همه مؤمنان را در روز شمار بیامرز»

آمین.

روزی رسول خدا صلی الله علیه وسلم از دست معاذ بن جبل گرفت، و برایش گفت که « معاذ! واقعا تو را زیاد دوست دارم!». بعد از این معاذ نیز گفت: « ای رسول خدا! من هم ترا دوست دارم!». رسول خدا نیز این چنین فرمود: معاذ! بعد از هر نماز این دعا را به تو توصیه میکنم:

اللهُمَّ اَعِنّي عَلَى ذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبادَتِكَ

« خدایا! برایم یاری ده تا که تو را به لایقترین شکل ذکر کنم، بنعماتی که داده ای شکر گذار باشم و یاری ام کن تو را بشایستگی عبادت بکنم»

(ابو داوود، وتر، ۲۶).

واجبات نماز ☺☺☺

واجبات عبارت از فعلیاتی که انجام آن بخاطر اینکه تکمیل کنندهٔ نماز می باشد، ضروری است. اگر واجبات را سهوا، و یا با فراموش کردن ترک بکنیم و یا به تاخیر بیاندازیم، باید سجدهٔ سهو را انجام بدهیم.

برخی از واجبات نماز از قرار ذیل اند:

- ☺ قرائت سورهٔ فاتحه در هر نماز.
- ☺ قرائت سورهٔ ضمه بعد از سورهٔ فاتحه
- ☺ قرائت سورهٔ فاتحه پیش از سورهٔ ضمه
- ☺ بر روی زمین ماندن بینی در وقت سجده نمودن
- ☺ در نمازهای چهار و یا سه رکعت در قاعدهٔ اولی نشستن.
- ☺ ادا نمودن ارکان نماز بشکل مکمل.
- ☺ خواندن تشهد (دعای تحیات) در قاعده های اولی و آخر.
- ☺ گرفتن تکبیر قنوت . قرائت دعای قنوت در نماز وتر.
- ☺ سلام دادن بطرف راست و چپ در آخر نماز.
- ☺ ادای سجدهٔ سهو در ایجاب آن.
- ☺ با صدای بلند خواندن امام، در نمازهایی که مثل صبح، مغرب و عشاء بلند خوانده میشود.
- ☺ خفیه خواندن امام، در نماز های که مثل ظهر و عصر خفیه خوانده میشود

نمازت را دوباره بخوان!

روزی از روزها رسول اکرم صلی الله علیه وسلم به مسجد داخل شده و در گوشه ای نشستند. اصحاب کرام نیز در اطراف آن نشسته بودند. در آن وقت کسی داخل شده و شروع به نماز خواندن کرد. رسول خدا آنرا تعقیب مینمود: ولی او متوجه آن نبود. شخص بعد از اتمام نماز به پیش رسول خدا آمده و سلام داد. رسول خدا سلام او را گرفت و فرمود «برو نماز ات را دوباره ادا کن! زیرا تو نماز نخوانده ای».

آن شخص پس به نماز خواندن رفت و نماز نخست را که ادا نموده بود، مثل آن نمازش را تمام نمود. و پیش رسول خد آمد. باز رسول خدا فرمود « برو نماز ات را دوباره ادا کن زیرا تو نماز نخوانده ای» این وضعیت بار سوم نیز تکرار شد.

در آخر او شخص گفت که « بخدایی که ترا بخاطر تبلیغ حقایق راهی نموده قسم، طور دیگری نمی توانم نماز بخوانم! برای من نماز خواندن درست را یاد بدهید». رسول خدا به او یاد داد:

« وقتی که به نماز می ایستی تکبیر بگیر. بعد، از قرآن کریم آیتی را که برایت آسان باشد بخوان. بعد به رکوع برو و در رکوع اعضای بدنت بدون حرکت بماند. بعد از سه بار « سبحان ربی العظیم» سرت را برخیز، و قایم شو.بعدا به طرف سجده بروید. بعد از گفتن سه بار « سبحان ربی الاعلی» سرت را بالا کن. تا زمانی که تمام اعضای بدنت آرام شود بنشین. در تمام رکعتهای نمازت این راه را ادامه بده. (بخاری، اذان، ۹۵)»

سنتهای نماز ☺☺

خواندن اذان برای نماز های پنج گانه و نماز جمعه و اقامه کردن پیش از نماز های فرض سنت میباشد.

خواندن دعای « سبحانک اللهم» بعد از تکبیر تحریمه.

گفتن استعاذه و بسمله پیش از سورهٔ فاتحه در رکعتهای اول و گفتن بسلمه پیش از سورهٔ فاتحه در رکعت های بعدی.

گفتن آمین بعد از (وَلَا ٱلضَّآلِّينَ)

گفتن: «سبحان ربی العظیم» و «سبحان ربی الأعلی» حداقل سه بار در رکوع و سجده.

گفتن «سبحان ربی العظیم» در رکوع و «سبحان ربی الأعلی» در سجده.

آوردن تکبیر در بین رکن های مثل سجده، رکوع.

گفتن « سمیع الله لمن حمده» و « ربنا لک الحمد» بعد از برخاستن از رکوع.

خواندن دعا های صلی، بارک و ربنا در قاعده آخر.

آداب نماز

آداب جمع ادب است وادب نیز عبارت است از رفتار و کردارهای خوب. مراعت آداب نماز، کمک می نماید که نماز های خویش را در خشوع و آسایش بخوانیم برخی از آداب نماز از قرار ذیل اند:

☺ نگاه کردن به سجده در حالت ایستاده، در هنگام رکوع به پاها، در هنگام نشستن به زانوها و در هنگام سلام دادن نگاه کردن به شانه ها از آداب نماز می باشند.

☺ گفتن تسبیحات بیش از سه بار در رکوع و سجود.

☺ فراموش نکنیم که در هنگام نماز در حضور خداوند قرار داریم.

از یکی از علمای اسلام پرسیدند که « بندۀنماز گذار، چگونه در نماز در حالت خشوع شده و چگونه از نماز لذت می تواند لذت ببرد؟» او نیز در جواب اینچنین فرمود:

- مراقب حلال بودن خوردنی هایت باش.
- در هنگام وضو گرفتن باید از غفلت دوری جست، متوجه باشد که خود را برای بارگاه ربالعمالمین آماده میسازد.
- متوجه باشد که در گرفتن تکبیر تحریمه، در بارگاه خداوند قرار دارد، باید این وضعیت را تا آخر نماز حفظ کند.
- در خارج از نماز نیز خداوند را فراموش ننموده و متوجه باشیم که او دایم ما را مشاهده میکند.

مکروهات نماز ☹☹

نباید فراموش شود وقتی که به نماز می ایستیم در حضور خدا وند متعال قرار می یابیم. و باید نمازهای خود را که پیغمبر صلی الله علیه وسلم آموخته اند، مطابق آن ادا نماییم. واجب و سنت هایی را که متمم فرض می باشند، باید با دقت تکمیل نمود. ترک واجب و سنتهای نماز از طرف دین مکروه دانسته شده است. برخی از مکروهات که با ترک واجب و سنتها بمیان می آیند، از قرار ذیل اند:

☹ بازی کردن با هر چیزی که خشوع و فروتنی نماز را از بین می‌برد. مانند بازی با ریش و لباس و غیره یا نگاه کردن به نقش و نگار فرش، دیوار، و ساعت.

☹ خواندن نماز در وقت نیاز به قضای حاجت.

☹ تنها ایستادن بنماز جماعت با وجود اینکه در صف جای خالی باشد.

☹ در نقطه ای نماز بخوانیم که احتمال رد شدن افراد از مقابلمان کم باشد

☹ ترک نمودن و از سه بار کم گفتن تسبیحات رکوع و سجده.

☹ بی ترتیب خواندن سوره هایی که بعد از سورۀ فاتحه خوانده می شوند. به عنوان مثال، هنگام خواندن سوره های کوثر و اخلاص در نماز، در رکعت اول سوره کوثر و در رکعت دوم سوره ی اخلاص را می خوانیم. اگر به این مسئله دقت نکنیم، مکروه می شود.

☹ نماز خواندن بطرف رخ انسان.

چه کسانی برای خواندن نماز آمدند؟

هارون الرشید خلیفهٔ عباسی، روزی به بهلول دانا گفت:

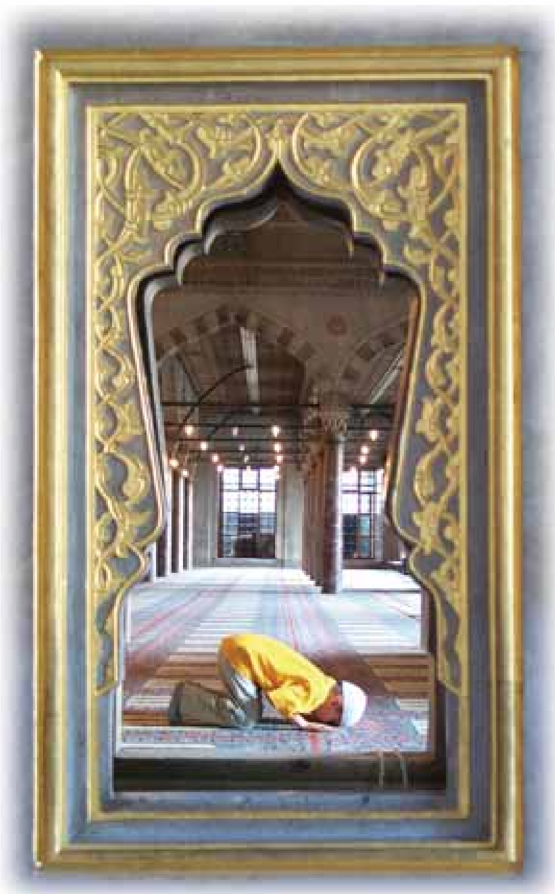
– در نماز مغرب به مسجد برو؛ کسانی که نماز مغرب را در مسجد ادا نمایند برای شام دعوت کن.

شب شد. اذان گفته شد. مقدار جماعت بیش از یک صف بود. بعد از نماز، بهلول دانا با گروه چهار، پنج نفری به کاخ آمدند. هارون رشید حیران ماند و پرسید:

– تعدادشان همین قدر است؟ من، از شما خواسته بودم که هر کس بنماز آمده باشد دعوت نمایید. شما از بین آن همه فقط تعدادی آورده اید که یک سفره می شود. بهلول دانا در جواب خلیفه گفت:

– ای سلطان من! شما به من گفته بودید کسانی که نماز بخوانند، آنها را برای افطار دعوت کنم؟ نه کسانیکه بمسجد می آیند. بعد از نماز جلوی در مسجد ایستادم و از هر کس که از مسجد بیرون می آمد پرسیدم؛ آیا امام در نماز کدام سوره را قرائت کرد؟ تعداد زیادی از آنها جواب سوال را نفهمیدند. تنها دعوت شده ها توانستند درست جواب بدهند. در مسجد جماعت زیادی بود؛ تنها این تعداد نمازشان را با حق ادا می نمودند.

نماز های خویش را در خشوع ادا نماییم

وقتی که کاری را دوست داشته باشیم و از انجام آن لذت ببریم تماماً خود را به آن تسلیم می کنیم.

برخی اوقات آنقدر مشغول می باشیم که، ما را صدا کنند نمی شنویم، چیزهای که در اطراف ما جریان داشته خبر دار نمی شویم. خشوع یعنی در وقت نماز، بدانیم که ما در حضور خداوند قرار داریم. قطع کردن رابطهٔ خویش از اشیای دیگر و خود را تماماً به نماز سپردن است.

هیچ وقت نمیخواهیم که از دوست خود که او را زیاد دوست داریم، جدا شویم و یا نمی خواهیم که او از ما جدا شود. با وجود اینکه ساعت ها همراهش یکجا نشسته و صحبت کرده باشیم، نمی فهیم زمان چقدر زود گذشته است. و با افسوس «زمان چقدر زود گذشت» می گوییم.

آیا غلط نیست که در هنگام صحبت با دوست نزدیک خود ، با چیزهای دیگر مشغول باشیم؟

در هنگام نماز خواندن که در حضور خداوند قرار داریم، با چیزهای دیگر مشغول بودن درست نمی باشد.

نماز، زمانی نیست که در آن برای مشکلات کار، مدرسه، فامیل و دوستان فکر کنیم و برای برنامه های خود را در وقت نماز فکر کنیم. وقت نماز را به چیزهای فوق الذکر نباید گذراند.

همانگونه که جهت خود را بطرف قبله برمی گردانیم‚ قلب خود را نیز باید بطرف خداوند جهت داد.

با فکر کردن به معنی آیات قرائت شده و یا مانند قرار داشتن در حضور خداوند‚ احترام خود را باید حفظ کرد.

در نماز نباید با چیز های دیگر مشغول شویم، زیرا با پروردگار خود یکجا می باشیم، او ما را می بیند، قلب ما با ذکرش مشغول و آیات را تلفظ میکند. اگر خدا وند « ای بندهٔ من با تو بودم و تو با کی بودی» بپرسد ما چه خواهیم گفت؟

همچنین، نمازهایی را که ادا می نماییم؛ یک فرصت از آن خود بدانیم که در آن دو دوست با یکدیگر یکجا صحبت می کنند، یعنی وقت وصلتی است که در آن بنده با پروردگار خویش برقرار می نماید.

نماز را باید با خشوع ادا نموده نباید آنرا مثل بازی بشماریم و یا یکی از اوقات دلتنگی بدانیم. نباید در فکر تمام کردن سریع نماز باشیم؛ نماز را باید یک زمانی بدانیم که در آن محبت خویش را به پروردگار خویش نشان میدهیم. و تک به تک بودنمان با پروردگار را خشوع بشماریم.

الله متعال میفرماید که:

به راستی مؤمنان رستگار شدند و همان کسانیکه در نمازشان خاشع هستند.

(مؤمنون، ۱ و ۲.)

الله متعال میفرماید که:

ای اهل ایمان از صبر و نماز [برای حل مشکلات خود و پاک ماندن از آلودگی ها و رسیدن به رحمت حق] کمک بخواهید زیرا خدا با صابران است.

(بقره/ ۱۵۳.)

وقتی نماز را آغاز می نماییم بزرگی خداوند را تفکر کرده با تکبیر «الله اکبر» در حضورش قرار می یابیم. در حضور خالق خویش، دست های خود را بسته وبا احترام حضور می یابیم. وقتی که سوره ها را قرائت مینمایم و یا گوش فرا می دهیم، فکر می کنیم که با خداوند متعال گپ میزنیم. بزرگی خدا وند را ذکر نموده به رکوع می رویم. بعداً با احترام از رکوع تمام شده، با تمام موجودیت خود بطرف سجده رفته پیشانی خویش را بر زمین می گذاریم. زمان سجده نزدیک ترین زمان بنده به خداوند متعال می باشد که در آن با گفتن « سبحان ربی الاعلی» تسبیح می گوییم.

غایهٔ خلقت ما بندگی و تکبیر خداوند میباشد. با درک آن همه چیز خود را در راه خداوند خرج نموده و فدا کنیم. در آخر نماز مانند فقیر نشسته گردن خود را خم کرده و دعاهای « التحیات، صلی-باریک و ربنا» می خوانیم. سپس خرسند بودن از ادای عبادتی که ما را به خداوند نزدیک ساخته، با سلام دادن به انسان ها و فرشتگان در اطرافمان خارج می شویم.

افعالی که مسبب باطل شدن نماز می شوند

- باطل شدن طهارت در هنگام نماز.
- ترک نمودن یکی از فرایض نماز.
- خوردن و یا نوشیدن در حین نماز
- گپ زدن، سلام دادن و گرفتن در هنگام نماز.
- گریه نمودن برای چیزهای دنیوی ویا فریاد کشیدن. (از ترس و یا محبت الله گریه نمودن نماز را باطل نمی سازد).
- خندیدن در نماز که صدای خود را بتوانیم بشنویم. (خندیدن در نماز طوریکه صدای ما را اشخاصی که در پهلوی ما قرار دارند، بشنوند وضوء ما را هم باطل می کند).
- بی رعایتی بطرف قبله، صورت و سینه خود را غیر از طرف قبله جهت دادن.
- مشغول شدن در نماز با چیز های دیگر که دقت و توجه دیگران را جلب کند.
- قرائت نادرست قرآن کریم طوریکه به معنی آن خللی وارد کند.
- طلوع نمودن آفتاب در هنگام نماز صبح.

نخواستم بازیشان را برهم بزنم

یکی از نمازهای ظهر و عصر بود. رسول خدا (ص) با نوه هایش - حسن و حسین - به مسجد تشریف آوردند. در محراب ایستادند. نوه هایش را بر زمین گذاشت و با گفتن تکبیر بنماز ایستادند. اصحاب کرام نیز پشت سر رسول خدا (ص) بنماز ایستادند. رسول خدا (ص) در سجده زیاد ماندند و در اوقات دیگر سجده شان آنقدر طول نمی کشید. در این هنگام یکی از نوه هایش روی شانهٔ آن رسول (ص) بازی می نمود. بعد از ختم نماز اصحاب کرام گفتند:

« ای رسول خدا! ما فکر نمودیم که در هنگام یکی از سجده ها که آن به درازا کشید، به شما چیزی شده باشد و یا وحی آمده باشد».

رسول خدا (ص) این چنین فرمودند:

«هیچکدام از آنها نبود. اما نوه ام بر پشت من سوار شده بود. منتظر ماندم تا او از پشتم پایین بیاید. با عجله نخواستم بازیش را برهم زنم ».

(نسائی، تطبیق، ۸۲)

اهمیت نماز با جماعت

امام و نماز جماعت چیست؟

امام به شخصی گفته میشود که در جلوی فردی و یا افرادی نماز بخواند. به کسانی که مقتدی امام هستند، جماعت گفته میشود.

چرا به مساجد خانهٔ خدا گفته می شود؟

مساجد و جامع ها مکانهایی هستند که در آنها مسلمانان در یکجا گرد هم می آیند و نمازهایشان را با جماعت ادا می نمایند. «خانه خدا» به جایی گفته می شوند که در آنجا بخداوند سجده وعبادت کرده و نماز می خوانند.

برتری نماز با جماعت چیست؟

رسول خدا (ص) نمازهایش را با جماعت ادا می کردند و به ما هم توصیه نمودند. ایشان فرمودند که نماز جماعت از نماز فردا ادا ۲۷ درجه زیاد ثواب دارد. بدون عذر ترک جماعت را خوش استقبال نکردند. مداوم جماعت را یکی از خصلت های خوبی مسلمانان شمرده اند.

رسول خدا (ص) باز هم مژده می دهند کسانی که بعد از گرفتن وضوء بطرف مسجد قدم می زنند به هر قدمش یک گناه آن حذف و یک ثواب نوشته می شود.

فایده های نماز جماعت

نمازهایی را که با دیگر مومنان یکجا با جماعت ادا کنیم ما را بنماز تشویق و ترغیب می کند. همین طور ذهن هایمان تنها با نماز مشغول می شود. بالخصوص نمازهای با جماعت احساس محبت، همدلی را بین مسلمانان زیاد می کند. مسلمانان که نمازشان را در یک جا ادا نمایند از وضعیت یکدیگر با خبر می شوند. با حل مسایل یکدیگر همکاری می کنند.

از وعظ، خطبه و صحبت های دینی که در آنجا خوانده میشوند، اوامر و منهیات دین خود را میاموزیم. معلمومات خود را که دربارهٔ زندگی و اخلاق رسول

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید:

«نماز جماعت برنماز فردا ادا ۲۷ درجه برتری دارد (بخاری' اذان' ۳۰).

(بخاری،اذان، ۳۰)

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید:

«بی تردید کسانی که از مصافت های دور پیاده بمسجد میایند از نمازهایشان زیادترین ثواب را بدست خواهند آورد. ثواب نماز کسی که برای اشتراک به جماعت منتظر امام میباشد؛ زیادتر از ثواب نماز کسی که فردا ادا گردیده وبعدا خوابیده باشد.»

(بخاری، اذان، ۳۱)

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید:

« کسی که در خانه اش وضوء بگیرد، بعدا برای ادای یکی از فرایض خدا وند، یکی از خانه های خداوند برود، باهر قدمی که میزند یک گناهش پاک میشود؛ ودر قدم دیگرش نیز درجهٔ ثوابش بلند میرود».

(مسلم،مساجد،۲۸۲)

خدا داده می شود، می افزاییم. در مساجد با گرد آمدن یکجا احساس حضور و خوشی را که از ادای عبادت حاصل میشود، لذت می بریم. ملائیکه در اطراف ما جمع میگردند و رحمت و برکت خداوند به سوی ما می ریزند. خداوند عبادت هایی که جمعی ادا شود، زیاد دوستشان دارد. خطاهای ما را از برکت جماعت عفو مینماید.

صف نمازهای جماعت چگونه باید باشد؟

در تنظیم صف، مردها در پیش، جوانها در وسط و زنان در عقب می ایستند.

اگر مقتدی یک فرد باشد، در طرف راست امام و کمی عقبتر می ایستد.

در نمازهای جماعت صفها باید منظم و چسپیده باشد، نباید در بین صفها جای خالی باشد. اگر در جلو جا باشد ایستادن در عقب درست نیست.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید که:

«صف هایتان را منظم نگاه بدارید. شانه ها را در یک خط قرار دهید. جاهای خالی را پر کنید. برادرانی که دست شما را برای تنظیم صف می گیرند, خوب رفتار کنید. جاهای خالی را پر کنیم که شیطان نتواند در بین شما داخل شود. خداوند، کسانی را که صف ها را چسپیده نگاه داشته باشد دلهایشان را خوش می کند. کسانی که صف ها را وصل نگه نداشته باشند از لطف نعماتش محروم خواهد ماند.» (ابو داود، صلاۀ، ۹۳). بالخصوص ایشان خاطر نشان می کرد که تنظیم صف عنصری است که نماز را به اتمام میرساند. خود ایشان با لمس نمودن شانه و سینه های اصحابش از سرتا به آخر، بین صفها می گشت و می گفت که « پس پیش نایستید تا که قلب هایتان نیز از یکدیگر متفارق نشود». (ابو داود، صلاۀ، ۹۳.)

آداب مسجد

در مورد مساجد به موضوعات ذیل باید دقت کرد.

- در هنگام وارد شدن به مساجد باید وضوء داشته باشیم و باید با پای راست داخل شویم.
- از مسجد باید با پای چپ بیرون رویم.
- با پا و جوراب های کثیف نباید فرش و کلیم های مسجد را کثیف کرد.
- نباید با بوهای پیاز، سیر و سیگار به مسجد رفته جماعت را ناراحت کنیم.
- بدون عذر دراز کردن پا، فریاد زدن، سر و صدای کردن و از صحبتهای بی فایده باید دوری جست.
- باید تلاوت قرآن کریم و وعظ هایی که در مسجد ادا میشوند با دقت گوش کرد.
- وقتی که دیر وارد مسجد شویم، باید جایی را که خالی یافتیم بنشینیم و جماعت را آزرده نکنیم.

حکم نماز جماعت چیست؟

ادای نماز جمعه با جماعت فرض است. ادای نمازهای دیگر با جماعت سنت مؤکده می باشند که ترک آن بدون عذر برای سنت رسول خدا (ص) مناسب نمیباشد.

نماز با جماعت چگونه ادا می شود؟

در نماز جماعت امام برای رهبری نماز و مقتدیان نیت می کند. مقتدیان هم به نمازی که خوانده می شود و هم به امامی که نماز را امامت می کند، نیت می کنند.

بطور مثال ببینیم فرض نماز ظهر چگونه ادا می شود.

۱) اولا نیت می کنیم. « نیت کردم برای رضای خدا برای نماز فرض ظهر اقتدا کردم به امام».

۲) وقتی که امام با صدای بلند «الله اکبر» تکبیر می گوید، ما هم بشکل آرام تکبیر را گفته نماز را شروع می کنیم.

۳) بعد از تکبیر دست های خویش را بسته دعای «سبحا نک اللهم» را آرام می خوانیم. در رکعت های دیگر سر پا ایستاده چیزی نمی خوانیم. بعد از فاتحه آرام آمین می گوییم.

۴) وقتی که به رکوع رسیدیم سه بار «سبحان ربی العظیم» میگوییم. امام با ندای «سمیع الله لمن حمدهٔ» بپا میخیزد ما هم بپا میخیزیم و « ربنا لک الحمد» میگوییم.

۵) در سجده سه بار « سبحان ربی الاعلی» میگوییم.

۶) ما هم مثل امام در نشستن٬ دعاهای «تحیات، صلی و باریک و ربنا و آتنا و ربنا غفرلی» را خوانده همرام امام سلام می دهیم.

در نمازهای جماعت امام را تعقیب کرده نباید از او جلو بیفتیم.

اگر به نماز جماعت دیر برسیم، نمازهای خود را چگونه انجام می دهیم؟

اگر به نماز جماعت دیر برسیم، رکعتهایی را که با امام نتوانسته ایم بخوانیم، بعد از سلام دادن امام آنها را به اتمام می رسانیم. اگر پیش از به رکوع رفتن امام به جماعت رسیده و به امام اقتدا کرده باشیم، نباید آن را تکرار کنیم.

اگر در رکعت دوم نماز به جماعت رسیده باشیم، در نشستن آخر دعای « تحیات» را خوانده منتظر سلام دادن امام می شویم. بعد از سلام دادن امام به پا خاسته، رکعت اول را که نرسیده بودیم، به این شکل به اتمام میرسانیم:

رکعت اول

❋سبحانک
❋اعوذ–بسلمه
❋سورهٔ فاتحه
❋سورهٔ ضمه
❋رکوع
❋سجود
❋قاعدهٔ آخر
–تحیات
–صلی–باریک
–ربنا
❋سلام

اگر به رکعت سوم نماز جماعت برسیم بعد از سلام امام به پا خاسته، دو رکعتی اول نماز را که بجماعت نرسیده بودیم، به این شکل به اتمام میرسانیم:

رکعت اول	رکعت دوم
❋سبحانک ❋اعوذ–بسمله ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود	❋سبحانک ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود ❋قاعدهٔ آخر ▪تحیات ▪صلی♦باریک ▪ربنا ❋سلام

وقتی که به رکعت چهارم نماز جماعت رسیده باشیم، بعد از سلام دادن امام سه رکعت باقی مانده را به این شکل ادا می کنیم:

رکعت اول	رکعت دوم	رکعت سوم
❋سبحانک ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود ❋قاعدهٔ اولی –تحیات	❋سبحانک ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود	❋بسمله ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود ❋قاعدهٔ آخر –تحیات –صلی–باریک –ربنا ❋سلام

اگر در رکعت سوم نماز مغرب به جماعت برسیم، بعد از سلام به پا خاسته دو رکعت باقی مانده را این چنین به اتمام می رسانیم:

رکعت اول	رکعت دوم
❋سبحانک ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود ❋قاعدهٔ اولی –تحیات	❋بسمله ❋سورهٔ فاتحه ❋سورهٔ ضمه ❋رکوع ❋سجود ❋قاعدهٔ آخر –تحیات –صلی–باریک –ربنا ❋سلام

برخی نمازهایی که با جماعت ادا می شوند

أ– نماز جمعه

روز جمعه، عید هفتگی مسلمانان می باشد. آنها در روز جمعه در مسجد جامع گرد هم می آیند، وضعیت یکدیگر را می پرسند و مشکلات یکدیگر را گوش می کنند. با یکدیگر همکاری میکنند.

برخی نمازهایی که با جماعت ادا می شوند

أ- نماز جمعه

روز جمعه، عید هفتگی مسلمانان می باشد. آنها در روز جمعه در مسجد جامع گرد هم می آیند، وضعیت یکدیگر را می پرسند و مشکلات یکدیگر را گوش می کنند. با یکدیگر همکاری میکنند.

نماز جمعه چند رکعت است و در چه زمانی خوانده میشود؟

دین اسلام به مسلمانان امر نموده که در وقت نماز، کار را رها کرده و نماز جمعه را ادا نمایند. برای ادای نماز جمعه یک امام و حداقل جماعتی با سه مقتدی لازم است. نماز جمعه ده رکعت است. در وقت نماز ظهر ادا میشود که به جای نماز ظهر محسوب میشود. کسانی که عذری دارند بجای نماز جمعه می توانند نماز ظهر بخوانند.

نماز جمعه برای چه کسانی فرض است؟

نماز جمعه به مردهای مسلمان بالغ فرض شده است.

نماز جمعه به چه کسانی فرض نیست؟

نماز جمعه برای زنان، کودکان، امراض، مراقبین امراض، مسافر، کسانی که آزادیشان در دست خودشان نباشد، نابینا و بی دست و پا باشند فرض نیست. آنها، باز هم نماز جمعه را بخوانند به جای نماز ظهر شمرده میشود.

شرایط نماز جمعه

۱. نماز جمعه باید هنگام ظهر خوانده شود.

۲. پیش از نماز باید خطبه خوانده شود.

۳. جایی که نماز جمعه خوانده می شود، باید بروی هر کس باز باشد.

۴. غیر از امام حداقل سه مقتدی باید باشد.

الله تعالی میفرماید که:

ای کسانی که ایمان آورده اید! هنگامی که در روز جمعه اذان گفته شد به سوی (نماز و) ذکر الله بشتابید . خرید و فروش را رها کنید، اگر بدانید این برای شما بهتر است.

سورۀجمعه، آیه، ۹.

الله تعالی میفرماید که:

پس هنگامی که نماز پایان یافت، (برای کسب رزق و روزی) در زمین پراکنده شوید، و از فضل الله طلب کنید، و الله را بسیار یاد کنید تا رستگار شوید.

(سورۀجمعه، آیه، ۱۰.)

پیامبر خدا صلی الله علیه وسلم می فرماید:

نماز جمعه تا نماز جمعۀ دیگر و نمازهای پنج گانه، کفارۀ گناهان میان جمعه ها است تا وقتی که شخص از گناهان کبیره دوری کند.

(مسلم، طهارۀ، ۱۴.)

آیا نماز جمعه را چگونه ادا میکنیم؟

- پیش از فرض نماز جمعه چهار رکعت سنت اولی جمعه را ادا می کنیم.
- این نماز، مثل چهار رکعت سنت ظهر می باشد.
- بعد از سنت، خطیب بر روی منبر رفته و می نشیند.
- مؤ ذن، اذان داخلی را میخواند.
- بعد از اذان، خطیب بپا میخیزد و خطبه می خواند. خطبه را آرام گوش می کنیم چرا که خواندنش و گوش دادنش فرض است.
- بعد از خطبه با قامهٔ مؤ ذن به پا خاسته به امام اقتدا نموده دو رکعت فرض جمعه را ادا می کنیم.
- بعد از این، چهار رکعت فرادا سنت جمعه را می خوانیم که مثل چهار رکعت سنت ظهر می باشد.
- بعد، اگر خواستیم، می توانیم ۶ رکعت نماز بخوانیم.

أ. نماز عید

هر سال دو جشن دینی داریم. یکی از این ها عید رمضان و دیگری نیز عید قربان می باشد. در این اعیاد برای شکر خداوند، دو رکعت نماز عید را ادا می نماییم.

نماز عید برای چه کسانی واجب می باشد؟

نماز عید برای کسانی واجب می باشد که برایشان نماز جمعه فرض می باشد.

نماز عید چه زمانی ادا می شود؟

نماز عید، ۴۰-۴۵ دقیقه بعد از طلوع آفتاب ادا می شود. (این وقت برای ترکیه میباشد. در برخی کشورها وقت نماز پس و پیش می تواند باشد).

طریق ادای نماز عید چگونه می باشد؟

نمازهای عید با جماعت خوانده می شوند. در نمازهای عید اذان و قامه نمی باشد. نیت کرده به امام اقتدا می نماییم. سپس نماز را چنین ادا می کنیم:

رکعت اول: با تکبیر تحریمه نماز را آغاز می نماییم. سپس دعای «سبحانک» را می خوانیم. با بلند کردن دستهای خویش با صدای امام ، مثل تکبیر آغاز نماز، سه بار تکبیر می گوییم. در دو تکبیر اولی دستهای خود را نمی بندیم. بعد از تکبیر سوم دست های خود را می بندیم. امام سورهٔ فاتحه و ضمه را می خواند و ما هم گوش می کنیم. به همین شکل، ارکان رکوع و سجود رکعت اول را به پایان میرسانیم.

رکعت دوم: بعد از گوش دادن سورهٔ فاتحه و ضمه ، دست های خود را سه بار با امام برابر گوشهای خود بلند نموده سه بار تکبیر می گوییم. در تکبیر چهارم دست های خود را بلند نکرده به رکوع می رویم. با انجام دادن ارکان مثل رکوع، سجود و قاعده نماز خویش را به پایان می رسانیم.

خطبۀ نماز عید چگونه خوانده می شود؟

خطبه های عید بعد از نماز خوانده می شوند. ادای این خطبه ها از سنت های محبوب پیامبر (ص) می باشد. در کل خطیب ها به موارد مهم روز می پردازند. بعد از پایان خطبه و دعاها، مسلمانان عید را به یکدیگر تبریک می گویند. ناخوشنودی ها جای خود را به صلح می دهد و همدیگر را به آغوش می گیرند.

سخنان و مفهوم تکبیر تشریک چگونه است؟

متن تکبیر تشریک:

الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر الله اکبر ولله الحمد

« الله بزرگترین است. الله بزرگترین است. غیر الله، الهی نیست. الله بزرگترین است. الله بزرگترین است. همه حمد ها برای الله میباشد.»

مفهوم تکبیر تشریک:

« الله بزرگترین است، الله بزرگترین است. غیر الله، الهی نیست. الله بزرگترین است. الله بزرگترین است. همه حمد ها برای الله میباشد.»

تکبیر تشریک چیست؟ و چه زمانی گفته می شود؟

تکبیر تشریک در روز های عید بعد از نمازهای فرض خوانده می شود. در روز عرفه بعد از نماز صبح آغاز میشود و بعد از نماز عصر روز عید چهارم پایان می یابد. گفتن این تکبیرات واجب میباشد. در نمازهای جماعت و فرادا، باید این تکبیرات را بگوییم.

ج. نماز جنازه

نماز جنازه دعایی می باشد که برای مسلمان فوت شده خوانده می شود. این نماز عموماً با جماعت ادا می شود. فرادا نیز ادا می شود.

حکم نماز جنازه چیست؟

حکم نماز جنازه فرض کفایه می باشد. اگر برخی از مسلمانان این نماز را ادا کنند ثواب کسب می کنند، و کسانیکه نتوانستند شرکت کنند، مسؤلیتی بر عهده آنها نیست. زمانی که نماز جنازه مسلمانی را کسی نخواند، مسلمانان آن منطقه مسئول و گناهکار می باشند؛ زیرا یک فرض عبادت ترک شده است.

نماز جنازه چگونه ادا می شود؟

نماز جنازه نمازی است که در آن رکوع و سجود نمی باشد. عبارت است از یک نیت و چهار تکبیر:

بعد از اینکه جنازه به سنگ مصلی گذاشته شود، در پیش آن صف کشیده « نماز برای رضای خدا دعا برای جنازۀ اقتدا کردم به امام». گفته نیت میکنیم.

با بالا بردن دست های خود تکبیر تحریمه را می گیریم. بعد از تکبیر تحریمه دست های خود را بسته « سبحانک» را می خوانیم. بدون بالا بردن دستهای خود تکبیر دوم را گرفته دعاهای « صلی-بارک» را می خوانیم. باز بدون بالا بردن دست های خود تکبیر سوم را گرفته اگر بلد باشیم دعای جنازه و اگر نۀ سورۀ فاتحه را می خوانیم. بعد از تکبیر چهارم با سلام دادن به راست و چپ نماز را به پایان می رسانیم.

بعد از نماز جنازه به خانواده، نزدیکان و دوستان مرحوم تسلیت عرض نموده و هم چنین در روزهای محزون در کنارشان ایستاده به آنها کمک می کنیم. در حزن و ماتم هایشان شریک می باشیم.

پیامبر خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید:

«اگر کسی جنازه ای را تشییع کند، با اندازه ی قیراط اجر دریافت میکند. واگر کسی تا دفن جنازه حاضر باشد دو قیراط اجر کسب می کند.»
ومقدار دو قیرط را پرسیدند. آن رسول صلی الله علیه وسلم جواب دادند: برابر دو کوه بزرگ!».

(بخاری، جنازه، ۵۹)

د. نماز تراویح

نماز تروایح، نماز بیست رکعت است که در ماه مبارك رمضان ادا می شود. ادای این نماز هم برای مردان و هم برای زنان سنت مؤکده میباشد. اگر کسانی که بخاطر داشتن عذری نتوانند روزه بگیرند؛ بازهم برایشان نماز تروایح سنت میباشد.

می توان نماز تراویح را فردی ادا کرد؟

رسول خدا (ص) نماز تروایح را بعضا فرادا، بعضاً هم با جماعت ادا نموده و هیچ وقت به آن بی توجه نبوده است. بعد از پیغمبر (ص) در زمان حضرت عمر رضی الله عنه بطور مداوم با جماعت ادا میشده و تا زمان ما هم اینگونه ادامه یافته است. نماز تراویح را همانگونه که در مسجد با جماعت ادا کنیم، در خانه نیز میتوان فرادا ادا کرد. اما ثواب جماعت زیاد می باشد.

نماز تروایح را چه زمانی و چگونه ادا می کنیم؟

نماز تروایح را بعد از نماز عشاء و پیش از صلاۀ وتر ادا می کنیم. ۲۰ رکعت خواندن ثواب زیاد دارد. در دو رکعت یک سلام داده می شود. اگر در چهار رکعت یک سلام بدهیم، نماز خویش را مثل چهار رکعت سنت نماز ظهر بخوانیم.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید که:

« کسی که با باور نمودن فضیلت رمضان و منتظر ثوابش از الله پاک، نماز تروایح را ادا نماید، گناههای گذشته اش بخشیده میشود.»

(بخاری، ایمان، ۳۷)

چگونگی نماز مریض

وقتی مریض هستیم چگونه می توانیم نماز بخوانیم؟

دین زیبای ما اسلام، برای دوام نمودن به عبادات سهولت زیادی آورده است. وقتی نمی توانیم در حالت ایستاده نماز بخوانیم، می توانیم در حالت نشسته ادا کنیم. و اگر از نشستن هم معذور باشیم، صورت خود را رو به قبله نموده با اشاره ادا نماییم. نماز ایماء عبارت است از به حرکت درآوردن سر در حالت رکوع و سجود.

اگر در حالت مریضی توان ادای نماز را با اشاره هم نداشته باشیم چی کنیم؟

اگر توان ادای نماز اشاره را هم نداشته باشیم، قضا کرده بعد از خوب شدن قضا نمازها را می خوانیم.

نماز مسفری

چه زمانی مسافر شمرده می شویم؟

از نظر دین زمانی ما مسافر محسوب می شویم که از شهر، شهرستان و یا قشلاقی که اقامتگاه ما میباشد ۹۰ کیلومتر دور باشیم مسافر شمرده می شویم به شرطی که برنامه و تصمیم سفر ما از ۱۵ روز بیشتر نباشد.

سفر چه زمانی شروع و چه زمانی پایان می یابد؟

وقتی که از شهر خود در آییم، سفر آغاز وبا برگشت آن ختم میشود.

در وقت مسافرت نماز های خودرا چگونه ادا کنیم؟

در وقت مسافرت با یک تعداد مشکلات مواجه می باشیم، از این رو دین ما برای مسافرین بعضی سهولتها را آورده است. فرضهای چهار رکعتی مثل ظهر، عصر و عشاء را کم کرده دو رکعت می خوانیم. فرضهایی که مثل نماز صبح و مغرب دو و سه رکعت هستند کامل ادا می کنیم. اگر وقت مناسب و کافی نداشته باشیم میتوانیم سنتها را ترک نماییم. اگر می خواهیم سنت ها را ادا کنیم، باید کامل خواند.

در وقت مسافرت نماز جماعت را چگونه ادا کنیم؟

در وقت مسافرت، اگر به یک امام اقتدا نموده باشیم باید نماز را کامل خواند. به امام اقتدا نموده چهار رکعت را باید کامل خواند.

اگر امام مسافر باشد؛ اقتدا کنندگان چگونه نمازشان را ادا کنند؟

وقتی مسافر امام شود در فرضهای چهار رکعته در رکعت دوم سلام می دهد. اشخاص مقیم در بین جماعت چهار رکعت نمازشان را باید تمام نماید.

نماز قضا

نماز قضا چیست؟

نمازی که در وقتش ادا شده باشد «ادا» میگوید؛ نماز که دروقتش ادا نشده و بعدا ادا گردیده باشد آنرا نماز قضا می نامند.

حکم نماز قضا چیست؟

همانگونه که نمازهای خویش را در زمانش ادا نمودن فرض باشد، نمازهایی را که در وقتش نتوانسته ایم بخوانیم، قضا کردن آن فرض میباشد. اگر بدون عذر نمازی را قضا کنیم، گناه محسوب می شود.

نماز های قضا شده را چگونه ادا کنیم؟

قضا نماز صبح را میتوانیم پیش از ظهر همان روز با سنت آن ادا کنیم. قضای سنت نماز صبح روزهای قبلی خوانده نمی شود. در قضا نماز تنها فرضها ادا می شوند، سنت ها ادا نمی شوند.

نیت نمازهای قضا چگونه است؟

وقتی نمازهای قضا را نیت کنیم، مثلا قضای نماز صبح را خواهم خواند افادهٔ «... قضای نماز صبح...» را به نیت علاوه می کنیم. وقتی که روز نماز قضا شده را به یاد نداشته باشیم افاده های «...نماز فرض صبح آخر که در وقتش نتوانستم ادا کنم...» را به نیت علاوه می کنیم.

در کدام زمان نمازهای قضا شده را می

توانیم بخوانیم؟

نمازهای قضا شده را غیر از اوقات کراهت می توان خواند.

شیطان می کوشد که ما را از نماز دور سازد

نماز عبادت بزرگی است. البته شیطان بخاطر دور ساختن ما از این عبادت دایم کوشش خواهد نمود که تا ما را به وسوسه بی اندازد. اگر در وقت نماز می خواهیم به نماز برخیزیم شیطان می آید و می گوید« هنوز وقت زیاد است. فعلا کار می کنی، کار خود را ادامه بدهٔ بعداً میخوانی. خسته ای، خوابت کم است کمکی بخواب..» کوشش میکند که مثل این وسوسه ها بنماز ما، مانع شود. این طوری به تعویق انداختن نماز رد شدن وقت نماز سبب میگردد.

بعضی اوقات نیز کوشش می کند از طریق انسان ها به نماز ما مانع شود. وقتی که با انسانها یکجا نشسته باشیم با افکار و وسوسه هایی مثل « حالا وقت زیادی داریم. صبر کن موضع داستان تمام شود. کمی دیگر هم گپ بزن و یا بعد از رفتن رفقاء میخوانی.» وقت نماز به تاخیر افتاده شده سبب قضا شدن نماز می باشد. در این وضعیت ها اگر با گفتهٔ « وقت نماز میگذرد» برخاسته نماز خود را ادا نماییم به شیطان غالب می شویم. یکی از راههای شیطان، تند خواندن نماز می باشد. او وسوسه هایی مثل « برای انجام دادن' کارهای زیادی داری. زودتر نماز را تمام کن.!» سبب میشود که نماز خود را با عجله خوانده زودتر تمام کنیم. در هنگام نماز با یاد آوردن کارهای ما سبب می شود که زود زود حرکت نموده انگار هیچ وقتی نداریم. به همین شکل مانع میشود که تعدیل ارکان نماز را درست انجام داده رکوع و سجود را کامل انجام بدهیم. درحالی که زمان های زیادی را تلف می کنیم.

شیطان، بخاطر اینکه ما را از نماز بگذارد به حیله و دام های مختلفی سر میزند که خارج از عقل و خیال میباشد. مانند: پیش فقرا و مساکین رفته برای دور ساختن آنها از نماز میگوید که « نماز برای شما نیست. نماز برای کسانی است که خدا وند آنها را عافیت، ثروت و دولت احسان کرده باشد.». پیش مریض ها رفته میگوید که « نماز خواندن را ترک کن. زیرا خداوند مریض ها را به نماز خواندن مجبور نکرده بعد از خوب شدن زیاد میخوانی.» همین جور سبب ترک نماز آنها می باشد. بادر نظر گرفتن وضعیت و شغل های مختلف انسان ها بهانه پیدا کرده و می کوشد مانعی برای نمازشان شود.

بهترین راه نجات انسان از وسوسه شیطان، باید کوشید دائم با وضوء بود و نمازها را در وقتشان ادا کرد.

سجده سهو

سجدۀ سهو چیست؟

سجدۀ سهو، سجدۀ سهوی و فراموشی را میگوید. در هنگام نماز سهوا و یا خطایی که تا حد باطل شدن نماز از ما سر زده، باید سجدۀ سهو را ادا نمود. با انجام دادن این سجده سهو نواقصات نماز خویش را به اتمام می رسانیم.

باید در کدام وضعیت ها سجدۀ سهو را انجام بدهیم؟

۱. اگر یکی از فرایض داخلی نماز را فراموش و یا در انجام آن تاخیر کرده باشیم، باید سجدۀ سهو را انجام بدهیم. (اگر یکی از این فرایض را نتوانیم انجام بدهیم مثلا رکوع را ترک کرده باشیم، در این صورت نماز ما باطل می شود نماز را باید تکرار کرد.)

۲. اگر یکی از واجبات نماز را با فراموشی ترک و یا به تاخیر انداخته باشیم، باید سجدۀ سهو را انجام بدهیم.

بعضی مثال هایی که سجدۀ سهو را در آن باید انجام داد.

- در نمازهای چهار رکعته، در رکعت سوم به قاعده نمی توان نشست. اگر در رکعت سوم نشسته، دعای «تحیات» را خوانده باشیم، در آخر نماز باید سجدۀ سهو را انجام داد. زیرا در این وضعیت فرض قیام را به تاخیر انداخته ایم.
- اگر سورۀ ضمه را پیش از سورۀ فاتحه خوانده باشیم، در آن صورت سجدۀ سهو را باید انجام بدهیم. زیرا خواندن سورۀ فاتحه پیش از سورۀ ضمه واجب میباشد.
- اگر بعد از سورۀ فاتحه بدون خواندن سورۀ ضمه به رکوع رفته باشیم، دوباره ایستاده نمی توانیم سورۀ ضمه را بخوانیم. به رکوع و سجده خود ادامه می دهیم. در آخر نماز سجده سهو میکنیم. زیرا خواندن سورۀ ضمه بعد از سورۀ فاتحه واجب میباشد.
- اگر در صلاۀ وتر دعاهای «قنوت» را فراموش کرده به رکوع برویم، دوباره ایستاده نمی توانیم دعای قنوت را بخوانیم. نماز خود را ادامه می دهیم. در آخر نماز سجدۀ سهو را انجام می دهیم. زیرا خواندن دعاهای قنوت واجب می باشند.
- اگر در نمازهای سه و چهار رکعته قاعدۀ اول را فراموش نموده و ایستاده باشیم، نماز خود را از رکعت سوم ادامه می دهیم. در آخر نماز سجدۀ سهو را ادا می کنیم. زیرا هم خود قاعدۀ اول و هم خواندن دعای «تحیات» واجب می باشد.

اگر در نماز خود بیش از یک بار خطا نموده باشیم، باید چقدر سجدۀ سهو بکنیم؟

اگر در نماز چندین خطا مرتکب شده باشیم فقط یک سجدۀ سهو کافی می باشد.

طریق سجدۀ سهو چگونه است؟

در قاعدۀ آخر نماز، بعد از خواندن دعای «تحیات» اول بطرف راست و بعدا بطرف چپ سلام می دهیم. با گفتن «الله اکبر» به سجده می رویم. دو بار سجده می کنیم. سپس از سجده برمیخیزیم و سلام داده نماز را تمام می کنیم.

سجدهٔ تلاوت

سجدهٔ تلاوت چیست؟

در قرآن کریم، آیاتی است که باید بعد از خواندن آن آیات سجده نمود و به آن « سجدهٔ تلاوت» گفته میشود.

آیا در قرآن کریم چند آیات سجده وجود دارند؟

در قرآن کریم چهارده آیات سجده موجود دارد.

حکم سجدهٔ تلاوت چیست؟

کسی که آیه سجده را خوانده باشد، سجدهٔ تلاوت برایش واجب می شود. علاوه بر این کسی که ترجمهٔ آیات سجده را بخواند و یا بشنوند باید سجدهٔ تلاوت را انجام بدهد.

آیا در نماز سجدهٔ تلاوت را چی قسم انجام میدهیم؟

اگر در نماز آیت سجدهٔ را خوانده باشیم، موضع را در دو وضعیت انجام میدهیم.

۱. اگر بعد از آیه سجدهٔ تلاوت به خواندن ادامه ندادهٔ و اگر ادامه داده بیش از سه آیه زیاد نخوانده باشیم، رکوع و سجده کرده ارکان نماز را انجام می دهیم. با انجام این سجده، سجدهٔ تلاوت را نیز بجا آورده ایم.

۲. اگر بعد از آیه تلاوت خواندن را ادامه داده و بیش از سه آیه بخوانیم، بعد از آیهٔ سجده « الله اکبر» گفته مستقیم بطرف سجده رفته بعد ازسه بار گفتن « سبحان ربی الاعلی» تکبیر گفتهٔ به قیام می رویم و از ادامهٔ آیهٔ سجده خواندن را ادامه می دهیم.

آیا سجدهٔ تلاوت را خارج از نماز چگونه انجام می دهیم؟

اگر یکی از آیات سجده را خوانده باشیم، در این حالت با داشتن وضوء، روی خود را به طرف قبله برگردانده، بدون بالا بردن دست های خود تکبیر « الله اکبر» گفته به طرف سجده می رویم. سپس با گفتن سه بار « سبحان ربی الاعلی» در سجدهٔ با تکبیر« الله اکبر» از سجده بر میخیزیم. بعد از سجده دعای « غفرانک ربنا و الیک المصیر» میگوییم.

اوقات کراهت نماز خواندن / زمان هایی که در آن نماز خواندن مکروه باشد

آیا اوقاتی وجود دارد که در آن نماز خواندن مکروه باشد؟

سه زمان هایی وجود دارد که در آن خواندن نماز مکروه میباشد. در این وقتها هیچ نمازی (فرض، واجب، سنت، نافله، جنازه و قضا) خوانده نمیشود و سجدۀ تلاوت نیز جایز نمی باشد.

۱. وقت طلوع آفتاب: این وقت را کراهت می نامند که از طلوع آفتاب تا مدت ۴۵ دقیقه طول میکشد. (اگر در هنگام خواندن نماز صبح آفتاب طلوع کند، نماز ما باطل می شود، باید قضای آنرا ادا کنیم).

۲. بودن خورشید در وسط آسمان: ۴۵ دقیقه پیش از نماز ظهر می باشد.

۳. غروب آفتاب: ۴۵ دقیقه ای است از زرد شدن خورشید تا غروب آن. (در این زمان تنها نماز عصر همان روز ادامیشود.)

آیا اوقاتی وجود دارند که در آن تنها ادای نماز های نافله مکروه باشد؟

دو وقت موجود است در آن نمازهای فرض، واجب، جناره و نمازهای قضا جایز می باشند و سجدۀ تلاوت نیز بجا و جایز می باشد. اما در این دو وقت خواندن نماز نافله جایز نمی باشد و مکروه شمرده میشود.

۱. در وقت نماز صبح: از وقت امساك تا طلوع خورشید غیر از سنت صبح دیگر نمازهای نافله در این وقت مکروه میباشد.

۲. بعد از فرض نماز عصر: خواندن نمازهای نافله بعد از نماز عصر مکروه میباشد.

نمازهایم

در گوشهایش صدای مادربزرگش تکرار شد:

– پسرم! نماز رو تا این وقت به تاخیر می اندازند؟

مادربزرگش هفتاد ساله بود. فقط، هنگامی که صدای اذان را شنید با چابکی برخاسته و وضوء گرفته نمازش را میخواند انگار که او هفتاد ساله نیست. اما خود او هرگز نمی توانست بر نفس خود غالب بیاید. هرکاری می کرد٬ دائماً نمازهایش دیر می شد و به دقیقه های آخر می ماند و او به خاطر همین همیشه نمازش را با عجله ادا می کرد. با این افکار از جایش بر خاست و چشم هایش را به طرف ساعت دوخت که به وقت اذان نماز عشاء ۱۵ دقیقه مانده بود.

با پشیمانی سرش را به دو طرف حرکت داد و به خودش گفت« باز هم نمازم را ناوقت خواندم». با حرکتهای سریع وضو گرفته پیش از آنکه صورت و دستهایش را خشک نماید به اطاقش آمد. مجبور، نمازش را با حرکتهای سریع ادا نمود. در هنگام تسبیحات نماز، مادر بزرگش را بیاد آورد و گفت:

–اگر این وضعیتم را می دید باز هم قهر می کرد. او را بسیار دوست داشت. زن مبارک به گونه ای نماز میخواند که او را همیشه با تعجب سیر میکرد. در نماز بقدری متواضع می شد که، از عفتش نمایان می شد. وقتی که او را بیادش آورد، خودش احساس بدی داشت. آن روز تا شب بسیار خسته و ذله شده بود. سنگینی روی دوش خود حس می کرد. در هنگام دعایش، به سجده رفت.

او بعد از هر نماز اینگونه تفکر کردن را دوست داشت. چشمهایش نزدیک بود بسته شود.

– امروز چقدر خسته شدم و همین جور به خواب رفت...

قیامت شده بود.

ازدحام محشری بود.

هر طرف مملو از انسانها بود. بعضی جامد مانده بدون حرکت اطراف را نگاه می کرد؛ بعضی دیگری بطرف راست و چپ می دویدند. بعضی دیگر نشسته، سرش را بین دستهایش گرفته منتظر بود.

قلبش گویی که از جایش کنده می شود، می کوشید که از قفسش نجات بیابد. عرق های سرد سرد می ریخت.

او در زندگی، دربارۂ قیامت٬ سوال جواب و میزان چیزهای زیادی شنیده بود.

اما او فکر نمیکرد که ترس و انتظار میدان محشر اینقدر دهشتناک بوده باشد.

حساب٬ سوال و جواب ادامه داشت. در این هنگام نام او را هم خواندند. با تعجب به راست و چپ نگاه نمود.

– با لرزاندن لبهایش گفت که « آیا نام مرا خواندید؟»

ازدحام یکدم شکافت و برایش راه باز شد. دو نفر از بغلش گرفتند. معلوم بود که اینها مؤ ظفهای میدان محشر بودند.

از بین ازدحام با نگاه های حیرت آمیز پیش رفت. به جای مرکزی بود. فرشته ها از پیشش دور شدند. سرش در پیشش خم بود.

تمام زندگیش مانند نوار فیلمی از پیش چشمهایش رد میشد.

– بخودش گفت: سپاس گذارم. و ادامه داد.

–چشمای خود را به دنیا باز کردم و انسانهایی را دیدم که دائم خدمت می کردند.

- پدرم از مباحث دینی به دیگر مباحث دینی می دوید، مالهایش را در راه اسلام خرج می کرد.

- مادرم مهمان هایی را که به خانهٔ ما می آمدند، آنها را با خوشی استقبال می نمود، از سفره های غذا یکی جمع دیگری پهن می شد.

من همیشه در این راه بودم. کوشش نمودم که به انسانها کمک کنم. به آنها خداوند را تعریف می کردم. نماز خود را ادا کردم. روزه گرفتم. چیزهای فرض را انجام دادم. از حرامها اجتناب ورزیدم.

وقتی که اشکهای چشمش از زیر مژگانش می ریخت، فکر میکرد و گفت: « رب خود را دوست دارم و یا حداقل حس می کنم که آنرا دوست دارم.»

اما از طرف دیگر فکر میکرد: «هر چیزی را برای او انجام دهم کم است، برای بدست آوردن جنت کافی نمی باشد.»

یگانه جای نجاتش رحمت الهی بود.

سؤ ال و جواب بسیار طول کشید.

مثل باران عرق می ریخت و هر جایش خیس شده بود. می لرزید.

چشمهایش منتظر اعلان نتیجهٔ میزان ترازو بود. در آخر حکم داده می شد.

فرشتگان مؤظف، در حالیکه در دستهایشان کاغذ بود، رویشان را به طرف ازدحام میدان محشر گرداندند.

اول اسمش خوانده شد. دیگر نمی توانست سرپا بایستد. چشمایش را از هیجان بسته بود، گوشهایش برای حکمی که قرار بود خوانده شود دقت می کرد.

از ازدحام محشر فریادی بلند شد.

آیا گوش هایش اشتباه شنید؟

اسمش، در لیست جهنمی ها بود.

سر بر زانوهایش جمع شده بود. از حیرت یخ زده بود. داد می زد: « امکانش نیست» و راست و چپ می دوید.

- من چگونه جهنمی شدم؟ در طول عمرم با انسانهای یکجا بودم که اهل خدمت بودند. همراه آنها دویدم. همیشه کوشیدم که خداوند را بر انسانها معرفی کنم.

چشمهایش خیس شده بود، بدنش می لرزید و وجودش خیس شده بود.

فرشته های موظف از دستهایش گرفته او را بطرف جهنم می بردند که آتشهایش به طرف آسمانها بلند می شد، او را از بین ازدحام محشر می کشیدند.

زور میزد...

آیا مدد نیست؟

آیا کسی کمکم نمی کند؟

کلمه های شکسته و نیمه صدا که از لبش بیرون می آمد با التماس مخلوط شده بود.

– با فریاد زدن می گفت: « خدمتهایم... روزه هایم... تلاوتهایم... نمازهایم...هیچ کدام از آنها نجاتم نمی دهند؟»

– با فریاد التماس میکرد..

فرشته های جهنم او را می کشیدند. به آتش جهنم خیلی نزدیک شده بودند. سرش را به عقب برگرداند. فریادهای آخری بود...

رسول خدا می فرماید: «اگر مقابل منزل کسی نهر آبی باشد و او روزی پنج بار، درآن، غسل نماید، آیا بنظر شما، چرکی بر بدن او باقی خواهد ماند؟» صحابه عرض کردند: خیر، رسول الله (ص) فرمود: نمازهای پنج گانه چنین اند، یعنی خداوند به وسیلهٔ آنها گناهان را از بین می برد.»

– با یک چهرهٔ محزون غرق در افکار گفت: « نمازهایم نیز ما را نجات نمی دهد».

– «نماز هایم...نمازهایم....نمازهایم» بغضش می گرفت.

فرشتگان مؤظف بدون وقفه به راهشان ادامه داده سر دره جهنم رسیدند. حرارتهای آتش جهنم صورتش را می سوزاند. دفعهٔ آخر به پشت سرش نگاه نمود. دیگر چشم هایش نیز خشک شده بود. امیدهایش خاموش شده بود. سرش را به پیش خم کرد. به خود پیچیده بود.

انگشتهایی که بازوهایش را گرفته بوند ول کردند.

یکی از ملائیکهٔ جهنم اورا هل داد. یک لحظه خودش را در هوا یافت. به طرف آتش روان بود. یکی دو متر افتاده بود که، دستی از بازویش گرفت.

سرش را تکان داد وبه طرف آسمان نگاه نمود.

پیر مردی ریشدار، ریشهایش دراز و سفید او را از جهنم نجات داده بود. خودش را به طرف بالا کشید. گرد و غبار را از رویش پاک کرد و به روی پیر مرد نگاه کرد.

و پرسید «تو کیستی؟»

پیر مرد با تبسم جواب داد: «من نمازهای تو می باشم»

دباره پرسید: « چرا اینقدر دیر کردید؟ نزدیک بود که به جهنم بیافتم. در لحظهٔ آخر رسیدید.

پیر مرد با تبسم سرش را خم نموده گفت: « تو همیشه مرا آخر لحظه می خواندی. یادت آمد؟

سرش را از جایی که سجده کرده بود، بالا کرد. غرق در عرق و خون بود.

به صدای که از بیرون می آمد، گوش فرا داد.

اذان عشاء بود.

مثل یک تیر تیرکمان از جایش برخیست. برای نماز عشاء برای وضوء گرفتن می رفت.

(عبدالله دمیر-مجلهٔ سزینتی)

پیامبر (ص) نماز خواندن را زیاد دوست داشت

رسول خدا (ص) نماز را «نور چشمم» میفرمود. او نماز را بهترین افاده برای نشان دادن محبت و وابستگی خود به الله میدانست. نمازها را در وقتش ادا مینموده و از این نیز لذت می برد. از به تاخیر انداختن نماز خوشنود نمی شد. و می فرمود: « رضای خدا در اول نماز ؛ عفو خدا در آخر نماز است».(ترمذی، صلاة، ۱۳). و ایشان این را هم تآ کید می ورزید که، جناب حق از کسانی راضی خواهد شد که نمازهایشان را در اول وقت، ادا نموده باشند و باز هم یاد آور می شد کسانی که با تلف نمودن وقت نماز، نمازهایشان را دیرتر ادا نموده باشند٬ الله متعال٬ نیز با مرحمت خودش عفو خواهد نمود.

پیامبر اکرم (ص)، در وقت نماز متوجه به خداوند شدهٔ همه چیز را ترک می نمود. والدهٔ مؤمنان حضرت عایشهٔ رضی الله عنها در مورد متوجه شدن پیامبر به نماز را این چنین بیان می کند:

« رسول خدا (ص) با ما و ما با او صحبت میکردیم. اما زمانی که وقت نماز می شد٬ حالتی به ایشان دست می داد که انگار ما را هیچ نمی شناخته و با تمام وجودش خود را متوجه خداوند می کرد.» (فضایل الاعمال، ۳۰۳).

در هر فرصت غیر از نماز فرایض، نماز نافله نیز می خواند. به هر سبب که خوشنود می شد، برای شکرگزاری به نماز می ایستاد. اگر برای چیزی ناراحت می شد، باز برای نماز خواندن می دوید.

یکبار ایشان آنقدر در نماز ایستاده بود که پاهایش ورم کرده بود. حضرت عایشه رضی الله عنها از او پرسید: « یا رسول خدا! در حالیکه تمام گناهان شما عفو گردیده شده باز هم شما چرا خود را آنقدر خسته می کنید؟» رسول خدا فرمود بود: « ای عایشه! آیا بندهٔ شکر گذاری به خداوند خود نباشم؟».

رسول خدا (ص)، در آخرین مریضی که عاید حالش گردیده بود و بسیار شدیدتر بود، باز هم نمازش را ترک ننموده اند. با وجودیکه شدت مریضی اش زیاد شده و بدنش خیلی ضعیف گشته بود، باز هم با کمک دو نفر از اطاقش به مسجد آمده، نماز ظهر و عصر را با جماعت ادا کرده بودند. پیش از وفاتش نیز، خصوصیت هایی مهم که برای امتش مفید بود، یادآور می شد و این چنین فرمود: « نمازهایتان را اصلا ترک نکنید! نمازهایتان را اصلا ترک نکنید! در خصوص رعایت حقوق برده ها، زنها و طفلهایتان از خداوند بترسید!» (ابو داود، ادب، ۱۲۳-۱۲۴.)

الله تعالی میفرماید:

و خانواده ات را به نماز فرمان بده، و (خود) بر (انجام) آن شکیبا باش، (ما) از تو روزی نمی خواهیم، (بلکه) ما به تو روزی می دهیم، و سرانجام نیک برای پرهیزگاران است

(سورهٔ طه، آیهٔ، ۱۳۲).

رسول خدا (ص) میفرماید:

زمانی که به نماز می ایستید، با این فکر بایستید که نماز آخرتان باشد. چیزی را که تو را برای فردا پشیمان خواهد ساخت نباید انجام بدهی

(ابن ماجه٬ زهد٬ ۱۵).

رسول خدا (ص) زندگی اش را که برای تبلیغ اسلام و تربیت اصحابش وقف نمود. نماز را بهترین منبع آسایش میدانست. ومیخواست هر مسلمانی نمازش را به بهترین شکل ادا کند. عبد الله بن رواحهٔ برای رفتن به جنگ موته آماده می شد، زمانی که بخاطر وداع نمودن پیش رسول خدا (ص) آمده بود از او خواست:

-« ای رسول خدا (ص) برای من توصیه ای بدهید که هیچ وقت فراموش نکنم!». رسول خدا فرمود:

- « تو فردا به کشوری خواهید رسید که در آنجا برای خداوند کم سجده می کنند، در آنجا زیاد سجده کن و زیاد نماز بخوان!». (واقدی، ۲، ۷۵۸).

مساجد جامع و مسجد ها

مسجد و جامع چیست؟

مسجد به معنی«سجده گاه» میباشد و مکان مقدسی است که در آن به خداوند متعال عبادت می کنند. در کشور ترکیه به مکانی مسجد گفته می شود که' از نظر تعداد' انسانهای کمی می توانند در آنجا عبادت کند. انسانهای زیادی که' از نظر تعداد' می توانند در مکان مستقل و بزرگ عبادت کنند به آن مکان «مسجد جامع» می گویند. در دیگر کشورهای مسلمان کلمه های مسجد و مسجد جامع بجای یکدیگر استفاده میشود. معنی دیگر مساجد و مساجد جامع « معابد» به معنی عبادتگاه نیز می باشد.

در دین اسلام، برای نماز خواندن، دعا کردن وعبادت کردن مکان خاصی شرط نیست. در هر مکان می توانیم عبادتهای خود را ادا کنیم. ضمناً در جاهایی که در آن مساجد و مناره هایی که نوک آن به طرف آسمان سر زده باشند، نشان می دهند که خاک های مذکور مربوط به مسلمانان می باشند. از طرف دیگر' عبادتهایی که با جماعت ادا گردیده باشند؛ از عبادتهای که فردا ادا میگردد افضل تر و ثوابش بیشتر می باشند. مساجد' مساجد جامع، مکانهایی هستند که هر روز پنج بار و در روزهای جمعه حتماً در آنجا جمع شده و احوال پرسی می کنیم.

اولین مسجد که برای عبادت به خداوند تاسیس شده بود، در کجا قرار دارد؟

در قرآن کریم اولین معبد که برای عبادت به خداوند متعال تاسیس شده، کعبه می باشد. در کتب تاریخ اسلامی روایت شده که کعبه را اولین بار حضرت آدم علیه السلام تاسیس نموده است. حضرت ابراهیم و اسماعیل نیز کعبه را از نوسازی کرده اند. مسجد دومی

که در روی زمین ساخته شده مسجد الاقصی می باشد که، آنرا حضرت سلیمان در قدس تاسیس کرده است.

آیا رسول خدا (ص) مسجد ساخته بود؟

رسول خدا (ص) در سال هایی که در مکه بودند نمازهای خویش را در کعبه ادا نموده و در آنجا خداوند متعال را عبادت می کرد. زمانی که آزار و اذیت مشرکین مکه زیادتر شد، مسلمانان نمازهای خود را به امامت پیامبر اکرم در مکانی که به «درالارقام» معروف بود ادا می کردند و نیز رسول خدا در آنجا به مسلمانان تعالیم اسلام را یاد میداد. در آن زمان أصحاب، مانند ابوبکر خانه های خود را مسجد کرده بودند.

زمانی که رسول خدا به مدینه هجرت میکردند هنگام رسیدن به « قبا» امر نموده اند که در آنجا مسجدی بناء کنند. زود مسجدی انشاء نمودند که سقفش باز بود. وقتی که به مدینه رسیدند، اولین کارش خریدن یک اراضی خالی بود و نام مسجد «مسجد النبوی» گذاشته شد. در بناء و تاسیس این مسجد، رسول خدا (ص) کمک کرده و در شانه ی مبارکش سنگ حمل کردند. در حال حاضر مسجد النبوی در مدینه توسعه یافته ی آن مسجد تاریخی می باشد.

چرا مساجد جامع و مساجد مهم می باشند؟

در جایی که مسجد جامع و مسجد باشد، علامتی است که مسلمانان در آنجا زندگی می کنند. مساجد مکانی هستند که بنام خداوند وقف شده اند. انسانها در آنجا راحت و معتمد، خداوند را عبادت می کنند. و همچنین در آنجا علم می آموزند و با یکدیگر صمیمی میشوند. هیچ کسی نمیتواند مساجد جامع و مساجد را به ملکیت خویش در آورد و این، گناه کبیره می باشد. اگر کسی همچون عملی را مرتکب شده باشد و مانع عبادت شود از ظالم ترین انسانها می باشند. مساجد سمبول عقیدهٔ

توحید و شعبات خانهٔ کعبهٔ معظمه روی زمین می باشند. به همین دلیل، مسلمانان، به هر جایی که مهاجرت کرده اند و کشورهایی را که فتح نمودند بنا به ضرورت، مسجد جامع، مساجد، کوچک، ساده و با شکوه ساخته اند.

آیا در مساجد تنها نماز خوانده می شود؟

مساجد مکانی نیستند که فقط در آنجا عبادت می کنند. مساجد، در طول تاریخ مرکز مدنیتهای بزرگ شده اند. اولین مسجدی که در زمان رسول خدا (ص) بنا شده، در کنار آن به نام «صفه» مکتبی نیز افتتاح یافته و به یک مرکز علم تحول یافته بود. اولین معلم آن هم خود رسول خدا (ص) بود. مسجد النبوی مرکزی بود که در آنجا مسلمانان گرد هم می آمدند، نماز و قرآن می خواندند، وعظهای رسول خدا را (ص) گوش میکردند، دربارهٔ مشکلات و حل آن مسائل مشورت می کردند، در آنجا از نمایندگان خارجی پذیرا می شدند و مرکز اداری دولت شده بود. در قرنهای بعدی در کنار مساجد، مؤسساتی مانند مدرسه، غذاخوری برای فقرا، کتابخانه ها، بیمارستان، حمامها، بنا به ضرورت اجتماع از طرف مسلمانان تاسیس شده اند. مساجد جامع و مساجد به مرور زمان مرکز علم، فرهنگ و مدنیت، آموزش و گردهمایی مردم شده است.

در مسجد کدام مؤظفها میباشند؟

امام: معنی کلمهٔ امام «رهبر، رییس و رهبر دولت» می باشد. امام اسم کسی است جماعت در نماز به آن اقتدا کرده و در موضعات دینی رهبری کرده است. وظایف امامان مساجد تنها امامت نماز نیست؛ او رهبر دینی و اخلاقی منطقه و مسئول تعلیم معنوی جماعتش می باشد.

مؤذن: کسی است که هنگام نماز اذان گفته و در داخل مسجد کارهای مربوط به موذن را انجام بدهد. در غیاب امام، وکالت از امام نماز را امامت می کند. در تعلیم و تربیهت معنوی اجتماع، همراه با امام خدمت می کند.

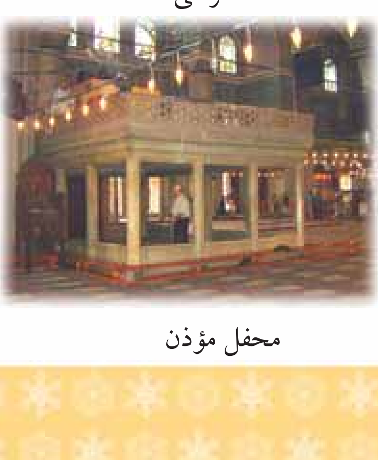
واعظ: واعظ به کسی گفته میشود که در نماز جمعه و عید، در ماه رمضان، قبل و یا بعد از نماز روزهای معمول هفته برای جماعت وعظ و نصیحت می کند. واعظ، با سخنانش در بالای منبر خطاب به جماعت بای آنها وعظ نموده و علم یاد می دهد. واعظ، مسلمانانی را که به مسجد می آیند، آنها را با موضعات دینی روشن ساخته و در تعلیم و تربیت اجتماع وظیفهٔ مهمی را ایفا می کنند.

قیوم: قیوم عموماً در مساجد بزرگ بوده و به مرتب و پاکیزگی بودن آنها رسیدگی کند.

محراب

منبر

کرسی

محفل مؤذن

بخشهای اساسی یک مسجد کدام اند؟

محراب: جایی است که امام در هنگام رهبری نماز در آنجا می ایستد.

منبر: جایی است که در روزهای عید و جمعه در آنجا خطبه خوانده میشود. وقتی که جهت خویش را به طرف قبله بگردانیم در طرف راست محراب قرار دارد. برای خواندن خطبه از پله های منبر بالا می روند.

کرسی: جایی نسبتا بالایی است که امام و یا واعظ برای جماعت صحبت می کند.

محفل مؤذن: مکانیست که در آنجا مؤذن نماز و اقامه می گوید. این در هر مسجد نبوده و عموماً در مساجد بزرگ میباشد.

سوالات

خودآزمایی (۱)

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. نماز پنج گانه، در شب معراج فرض گردیده اند. درست ☐ غلط ☐

۲. نماز صبح هشت رکعت میباشد، ۴ رکعت آن سنت و ۴ رکعتش هم فرض است. درست ☐ غلط ☐

۳. نماز ظهر ۱۰ رکعت است. ۲ سنت، ۴ فرض و ۴ سنت آخر. درست ☐ غلط ☐

۴. نماز عشاء ۱۰ رکعت است. ۴ فرض، ۴ سنت و ۲ سنت آخر. درست ☐ غلط ☐

۵. ادای نماز وتر فرض میباشد. درست ☐ غلط ☐

۶. ادای نماز عید واجب میباشد. درست ☐ غلط ☐

۷. پاک نمودن بدن، لباس و جای نماز را از نجاستی که بچشم دیده میشود را پاکی از حدث می گویند. درست ☐ غلط ☐

۸. نماز وتر، بعد از نماز عشاء خوانده میشود. درست ☐ غلط ☐

۹. در نمازهایی که با جماعت خوانده می شوند، اقتدا نمودن به امام را نیت می گوییم. درست ☐ غلط ☐

۱۰. تکبیر «الله اکبر» که در آغاز نماز گفته می شود، آن را «تکبیر افتتاح» گفته می گویند. درست ☐ غلط ☐

خودآزمایی (۲)

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. برای آگاه ساختن مسلمانان از اوقات نماز را اقامه می گویید. درست ☐ غلط ☐

۲. دعاهای قنوت در رکعت سوم نماز ظهر خوانده میشود. درست ☐ غلط ☐

۳. نیت کردن به نماز سنت می باشد. درست ☐ غلط ☐

۴. تکبیر تحریمه فرض میباشد. درست ☐ غلط ☐

۵. بعد از تکبیر تحریمه خواندن دعای «سبحانک» فرض می باشد. درست ☐ غلط ☐

۶. سجده کردن، سنت است. درست ☐ غلط ☐

۷. سجدهٔ سهو وقتی واجب میشود که سهوی در نماز مرتکب شده باشیم. درست ☐ غلط ☐

۸. در زمانی که نیاز به توالت داشته باشیم، نماز خواندن جایز نیست. درست ☐ غلط ☐

۹. در نماز، خوردن و یا نوشیدن مکروه میباشد. درست ☐ غلط ☐

۱۰. تعویض جهت سینه در نماز باعث باطل شدن نماز می شود. درست ☐ غلط ☐

خودآزمایی (۳)

درست و یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

۱. پیش از نماز جمعه، باید خطبه خوانده شود. درست ☐ غلط ☐

۲. دو عید در سال داریم. عید رمضان و دیگری نیز عید قربان میباشند. درست ☐ غلط ☐

۳. تکبیری که بعد از نماز در روزهای عید قربان خوانده میشود، «تکبیر تشریکه» مینامند. درست ☐ غلط ☐

۴. در حالت سفر، نمازهای سه رکعته را کوتاه کرده دو رکعت می خوانیم. درست ☐ غلط ☐

۵. در هنگام طلوع، وسط و غروب آفتاب ادای نماز جایز نمی باشد. درست ☐ غلط ☐

خودآزمایی (۱)

۱.

I. نماز بهترین راه ذکر خدا میباشد./ نماز، وسیله میشود که خداوند را بوجه احسن ذکر نماییم.

II. نماز، قیامت و روز جزا را بما یاد آور میشوند.

III. نماز خواندن ورزش بدن است.

IV. نماز، ما را از گناهان پاک می نماید

کدام یکی از اعمال فوق از فایده های نماز می باشد.

أ. ۱– ۲– ۳

ب. ۱–۲–۴

ج. ۲–۳–۴

د. ۱–۲–۴

۲. نماز پنج گانه چه زمانی فرض گردید؟

أ. در شب معراج.

ب. در شب قدر.

ج. در شب مولد.

د. در شب رغائب.

۳. کدام یکی از خصوصیات ذیل، برای فرض شدن نماز ضروری نمی باشد؟

أ. عاقل بودن.

ب. با کوشش بودن.

ج. بالغ بودن.

د. مسلمان بودن.

٤. کدام یکی از نمازهای زیر واجب می باشد.

أ. نماز ظهر.

ب. نماز وتر.

ج. نماز مغرب.

د. نماز جمعه.

۵. کدام یکی از نمازهای ذیل سنت می باشند؟

أ. نماز عید.

ب. نماز وتر.

ج. نماز تراویح.

د. نماز جنازه.

٦. کدام یکی از نمازهای ذیل فرض میباشند؟

أ. نماز عید.

ب. نماز جنازه.

ج. نماز وتر.

د. نماز تهجد.

۷. درکدام یکی از نماز های ذیل اول فرض خوانده میشود؟

أ. ظهر.

ب. صبح.

ج. مغرب.

د. عشاء.

۸. کدام یکی از اعمال ذیل از فرضهای خارجی نماز نیستند؟

أ. پنهان کردن عورات.

ب. وقت.

ج. نیت.

د. قیام.

۹. کدام یکی از اعمال ذیل از فرضهای داخلی نماز نیستند؟

أ. قیام.

ب. وقت.

ج. قرائت.

د. رکوع.

۱۰. کدام یکی از اعمال ذیل از فرضهای داخلی نماز میباشند؟

أ. طهارت از حدث.

ب. پاکی از نجاست.

ج. پنهان کردن عورات.

د. سجده.

۱۱. صدای فهماندن اوقات نماز به مسلمانان را چه می نامند؟

أ. اذان.

ب. قامه.

ج. صلاۀ.

د. تکبیر.

۱۲. کدام یکی از نماز ذیل سنت چهار رکعت نیستند؟

أ. سنت اولی نماز ظهر

ب. سنت نماز عصر

ج. سنت نماز مغرب

د. سنت اولی نماز عشاء

۱۳. کدام یکی از نمازهای ذیل سنت دو رکعته نیستند؟

أ. سنت اولی نماز ظهر.

ب. سنت آخری نماز ظهر.

ج. سنت نماز مغرب.

د. سنت آخری نماز عشاء.

۱٤. کدام یکی از نماز های فرض ذیل چهار رکعته نیستند؟

أ. فرض نماز ظهر.

ب. فرض نماز عصر.

ج. فرض نماز مغرب.

د. فرض نماز عشاء.

۱۵. کدام یکی از خصوصیات ذیل از واجبات نماز است؟

أ. خواندن سبحانک.

ب. گفتن تسبیح «سبحان ربیالاعلی».

ج. خواندن سورۀ فاتحه.

د. گفتن تسبیح « سمیع الله لمن حمدۀ».

خودآزمایی (۲)

۱. کدام یکی از دعاهای ذیل در قاعدۀ آخر نماز خوانده نمیشوند؟

أ. تحیات.

ب. ربنا.

ج. صلی - باریک.

د. دعاهای قنوت

۲. کدام یکی از افعال ذیل از مکروهات نماز نیستند؟

أ. بازی کردن با بدن و لباس در هنگام نماز.

ب. گفتن تسبیحات رکوع و سجود زیادتر از سه بار.

ج. خواندن نماز در حالت ضرورت توالت.

د. نماز خواندن در جهت صورت انسان .

۳. خواندن کدام یکی از نمازهای ذیل با جماعت شرط میباشد.

أ. نماز جمعه.

ب. نماز ظهر.

ج. نماز عصر.

د. نماز مغرب.

۴. نمازهایی که در وقتش ادا نشده و بعداً ادا شده باشد، چی می نامند؟

أ. نماز چاشت.

ب. نماز قضا.

ج. نماز مریض.

د. نماز تحیت مسجد.

٥. نماز تراویح در کدام ماه خوانده میشود؟

أ. رجب.

ب. شعبان.

ج. رمضان.

د.محرم.

٦. در کدام یکی از نمازهای ذیل رکوع و سجود ندارد؟

أ. نماز جنازه.

ب. نماز تراویح.

ج. نماز جمعه.

د. نماز عید.

۷. قبلهٔ مسلمانان کدام طرف و در کجا میباشد؟

أ. کعبه - مکه.

ب. کعبه - مدینه.

ج. مسجد اقصا- قدس.

د. روضه - مدینه.

۸. قامت در کدام وقت گفته میشود؟

أ. قبل از نماز فرض.

ب. قبل از نماز عید.

ج. قبل از نماز جنازه.

د. قبل از نماز وتر.

۹. کدام یکی از اعمال ذیل نماز را باطل نمی کند؟

أ. گپ زدن.

ب. خمیازه کشیدن.

ج. خوردن و یا نوشیدن چیزی.

د. خندیدن طوری که صدای خود را بتوان شنید.

۱۰. کدام یکی از تقسیمات ذیل نماز ظهر را نشان میدهد؟

أ. ۱۰ رکعت- ۲ رکعت سنت اولی، ۴ فرض، ۴ سنت آخر.

ب. ۱۰ رکعت- ۴ سنت اولی، ۴ فرض، ۲ سنت آخری.

ج. ۱۰ رکعت- ۴ سنت اولی، ۲ فرض، ۴ سنت آخری.

د. ۸ رکعت- ۴ سنت اولی، ۴ فرض.

خودآزمایی (۳)

۱. **فرض آن دو رکعت میباشد. پیش از فرض آن خطبه خوانده میشود. با جماعت ادا میشود؛ فرادا نمی توان ادا کرد. تنها برای مردها فرض میباشد.**
خصوصیات فوق مربوط به کدام نماز میباشد؟

أ. نماز عید.
ب. نماز صبح.
ج. نماز جنازه.
د. نماز جمعه.

۲. **در کدام حالات ذیل نماز و طهارت باطل میشود؟**

أ. خلاف از جهت قبله ایستادن.
ب. خوردن چیزی در نماز.
ج. گپ زدن در نماز.
د. خندیدن در نماز.

۳. **پوشاندن عورات مردان کدام قسمت است؟**

أ. بین پاها و شانه ها.
ب. بین ناف و زانوها.
ج. بین ناف و پا ها
د. بین زانو و شانه ها

٤. **زنان کدام قسمت بدنشان را باید بپوشانند؟**

أ. تمام بدن بغیر از صورت، کف دست و پاها.
ب. تمام بدن بغیر از سر.
ج. بین شانه و پاها.
د. بین شانه و زانوها.

۵. **دعاهای قنوت در کدام نماز خوانده میشوند؟**

أ. در نماز جمعه.
ب. در نماز تراویح.
ج. نماز وتر.
د. نماز جنازه .

٦. **حکم خواندن نماز جمعه چیست؟**

أ. واجب.
ب. فرض عین .
ج. فرض کفایه .
د. سنت .

۷. **نماز تراویح چند رکعت میباشد؟**

أ. ۱۸.
ب. ۱۰.
ج. ۲۰.
د. ۱۳.

۸. **معلوماتی که دربارۀ نماز عید در ذیل داده شده است، کدام یک از آنها درست نمی باشد؟**

أ. با جماعت خوانده میشود، نماز قضا ندارد.
ب. در سال دو بار خوانده میشود.
ج. نماز بدون رکوع و سجود می باشد.
د. خطبه خوانده می شود.

۹. **جایی که در نمازهای جمعه و عید در آن خطبه خوانده میشود، چه می نامند؟**

أ. منبر.
ب. محراب.
ج. مناره.
د. کرسی.

۱۰. **مصافت تعیین شده برای کوتاه کردن نمازهای فرض چهار رکعته که دو رکعت می شود، چقدر است؟**

أ. ۹ کیلو متر.
ب. ۹۰ کیلو متر.
ج. ۱۹۰ کیلو متر.
د. ۹۰۰ کیلو متر.

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید (۱)

(قرائت، تهجد، سجده، جهت قبله، پوشاندن عورات)

۱. نماز نافلهٔ که در نیمه شب ادا میشود، نماز .... گفته میشود.

۲. پنهان نمودن جاهای عورت را در نماز ....گفته میشود.

۳. در هنگام نماز خواندن در مسیر قبله بودن را ......گفته میشود.

۴. خواندن سه آیهٔ کوتاه از قرآن کریم را در هنگام قیام نماز......گفته میشود.

۵. گذاشتن پیشانی و بینی به زمین؛ با دست، پا و زانو ها را .... گفته میشود.

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید (۲)

(تشریک، راست، تلاوت، گناه میباشد، خطبه، سهو، ایما، کفایه است)

۱. باید به مساجد با طهارت رفته و با پای ..... داخل شویم.

۲. قبل از نماز جمعه باید...... خوانده شود.

۳. تکبیرهای که بعد از نمازهای فرض در روز های عید قربان خواند ه میشوند ..... می نامند.

۴. ادای نماز جنازه فرض ......میباشد.

۵. مریض هایی که توان نشستن را نداشته باشند، بشکل پهلو و پشت دراز شده، با ..... می توانند نماز بخوانند.

۶. قضا کردن نمازها را بدون عذر .... میباشد.

۷. وقتی که یکی از واجبات نماز را ترک نموده باشیم، باید سجدهٔ ....نمود.

۸. سجده هایی را که بعد از خواندن آیات سجدهٔ قرآن کریم ادا می نماییم، آنها را سجدهٔ .... می نامند.

کلید جواب ها

بخش عبادت

خودآزمایی (ص. ۱۹-۲۲)

۱- درست، ۲-غلط، ۳-غلط، ۴-درست، ۵- درست.

خودآزمایی

۱- د ۲-ب ۳-ج ۴- د ۵-ج

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱-عبادت هایم ۲-عبادت میباشد ۳-عملهایمان ۴-خداوند ۵-شکر کردن

بخش افعال مکلفین

خودآزمایی

۱-درست ۲.غلط ۳. درست ۴.درست ۵.درست

خودآزمایی

۱.ب ۲.د ۳.الف ۴.ج ۵.الف

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱.مکلف ۲.فرض ۳.فرض عین ۴.فرض کفایه ۵.واجب ۶. سنت مؤکده

۷.مستحب ۸.مباح ۹.حرام ۱۰.مکروه

بخش نظافت

خودآزمایی

۱.درست ۲.غلط ۳.درست ۴.غلط ۵.درست

خودآزمایی

۱.الف ۲.الف ۳.ج ۴.د ۵.الف

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱.نصف ۲. پاک ۳.پاکان را ۴.نجاست ۵.از حدث

بخش طهارت-غسل-تیمم

خودآزمایی

۱.درست ۲.غلط ۳.درست ۴.غلط ۵.درست

خودآزمایی

۱.ج ۲.د ۳.ج ۴.ب ۵.د

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱. بطور سه بار ۲.سنت است ۳.مسواک ۴.مکروه است ۵.فرض است

خودآزمایی

۱.درست ۲.درست ۳.غلط ۴.غلط ۵ غلط.

خودآزمایی

۱.ب ۲.الف ۳.د ۴.ج ۵.الف

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱.دهن و بینی ۲.فرض می باشد ۳.سنت ۴.مکروه ۵.تیمم

بخش نماز

خودآزمایی

۱.درست ۲. غلط ۳.غلط ۴.درست ۵.غلط ۶.درست ۷.غلط ۸.غلط ۹. درست ۱۰.درست

خودآزمایی

۱.غلط ۲.غلط ۳.غلط ۴.درست ۵.غلط ۶.غلط ۷.درست ۸.غلط ۹. غلط ۱۰.درست

خودآزمایی

۱.درست ۲.درست ۳.درست ۴.غلط ۵.درست

خودآزمایی

۱.ب ۲.الف ۳.ب ۴.ب ۵.ج ۶.ب ۷.ج ۸.د ۹.ب ۱۰.د ۱۱.الف ۱۲.ج ۱۳.الف ۱۴.ج ۱۵.ج

خودآزمایی

۱.د ۲.ب ۳.ا ۴.ب ۵.ج ۶.ا ۷.ا ۸.ا ۹.ب ۱۰.ب

خودآزمایی

۱.د ۲.د ۳.ب ۴.ا ۵.ج ۶.ب ۷.ج ۸.ج ۹.ا ۱۰.ب

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱.تهجد ۲.پوشاندن عورات ۳.جهت قبله ۴.قرائت ۵.سجده

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

۱.راست ۲.خطبه ۳.تشریک ۴.کفایه است ۵.ایماء ۶.گناه میباشد ۷.سهو ۸.تلاوت